

Ársskýrsla Seðlabanka Íslands 2005

ÁRSSKÝRSLA 2005

Efnisyfirlit

- 3 I *Markmið og stefna Seðlabanka Íslands*
- 7 II *Stefnan í peningamálum og framvinda efnahagsmála*
- 15 III *Fjármálakerfið*
- 27 IV *Ýmsir þættir í starfsemi Seðlabanka Íslands*
- 41 V *Afkoma og efnahagur Seðlabanka Íslands, stjórn og starfslið*
- 49 *Ársreikningur Seðlabanka Íslands fyrir árið 2005*
- Viðaukar*
- 65 *Fréttir Seðlabanka Íslands á árinu 2005*
- 66 *Ritaskrá Seðlabanka Íslands fyrir árið 2005*
- 67 *Töflur*

Bankastjórn Seðlabanka Íslands.

Frá vinstri: Eiríkur Guðnason, Davíð Oddsson formaður, Jón Sigurðsson.

Útgefandi:

Seðlabanki Íslands, Kalkofnsvegi 1, 150 Reykjavík.

Sími: 569 9600, símbréf: 569 9605

Netfang: sedlabanki@sedlabanki.is

Veffang: www.sedlabanki.is

Prentun og bókkband: Gutenberg ehf.

Reykjavík 2006

ISSN 1670-522X

Merking tákna:

- * Bráðabirgðatala eða áætlun.
- 0 Minna en helmingur einingar.
- Núll, þ.e. ekkert.
- ... Upplýsingar vantar eða tala ekki til.
- . Tala á ekki við.

I Markmið og stefna Seðlabanka Íslands

Meginmarkmið stjórnar peningamála er stöðugleiki í verðlagsmálum. Í lögum um Seðlabanka Íslands (nr. 36/2001) er kveðið svo á að meginmarkmið bankans sé að stuðla að stöðugu verðlagi. Með samþykki forsætisráðherra er bankanum heimilt að lýsa yfir tölulegu markmiði um verðbólgu. Í sameiginlegri yfirlýsingu ríkisstjórnar Íslands og Seðlabanka Íslands 27. mars 2001 var bankanum sett verðbólgu markmið, þ.e. að árleg verðbólga, reiknuð sem hækkun vísitölu neysluverðs á tólf mánuðum, yrði að jafnaði sem næst 2½%.¹ Í lögunum er jafnframt tekið fram að Seðlabankinn skuli stuðla að framgangi stefnu ríkisstjórnarinnar í efnahagsmálum enda telji hann það ekki ganga gegn meginmarkmiði sínu um stöðugt verðlag. Þá skal bankinn sinna viðfangsefnum sem samrýmast hlutverki hans sem seðlabanka, svo sem að varðveita gjaldeyrisvarasjóð og stuðla að virku og öruggu fjármálakerfi, þ.m.t. greiðslukerfi í landinu og við útlönd. Bankinn skal með öðrum orðum sinna viðfangsefnum sem varða fjármálastöðugleika. Í lögunum eru jafnframt skýrari ákvæði en áður um reikningsskil og gagnsæi peningastefnunnar og starfsemi bankans almennt.

Peningastefna

Til grundvallar við framkvæmd stefnunnar í peningamálum leggur Seðlabankinn verðbólgu spá liðlega tvö ár fram í tímann. Spáin er birt í riti bankans *Peningamálum*. Auk þess birtir bankinn eigin þjóðhagsspá og ítarlega greiningu á framvindu og horfum í efnahags- og peningamálum samhliða birtingu verðbólgu spárinnar. *Peningamál* voru gefin út fjórum sinnum á ári til ársloka 2005. Frá árinu 2006 verða þau gefin út þrisvar á ári. Í hverju hefti verða verðbólgu- og þjóðhagsspár.

Til ársloka 2005 hafði Seðlabankinn ekki fyrirfram ákveðna vaxtaákvörðunardaga að öðru leyti en því að við útgáfu *Peningamála* fjórum sinnum á ári gerði hann ítarlega grein fyrir ákvörðunum bankastjórnar í peningamálum, hvort sem um breytingu vaxta var að ræða eður ei. Í nóvember 2005 tilkynnti bankinn að á árinu 2006 yrðu teknir upp fyrirfram ákveðnir vaxtaákvörðunardagar. Þeir yrðu sex á því ári, þar með taldir þrír útgáfudagar *Peningamála*, en bankastjórn gæti breytt stýrivöxtum á milli vaxtaákvörðunardaga teldi hún tilefni til þess.² Í samræmi við ákvæði laga um bankann hefur bankastjórn sett reglur um undirbúning, rökstuðning og kynningu ákvarðana í peningamálum.³

Meginstjórn tæki bankans eru stýrivextir hans, þ.e. vextir í lausafjárýrigræiðslu hans við lánstofnanir sem fram fer með endurhverfum viðskiptum. Vikuleg útboð eru haldin á endurhverfum samningum sem gilda í eina viku.

1. Yfirlýsingin var birt í ársfjórðungsriti bankans *Peningamálum* 2001/2 og á heimasíðu bankans.

2. Nánar var fjallað um breytinguna í *Peningamálum* 2005/4.

3. Birtar í heild sinni í *Peningamálum* 2002/1. Verða endurskoðaðar snemma árs 2006.

Seðlabankinn leggur bindiskyldu á lánastofnanir, 2% af skilgreindum skuldbindingum með skemmri líftíma en tvö ár.

Fjármálastöðugleiki

Seðlabankinn leitast jafnan við að hafa góða yfirsýn yfir stöðu lána- stofnana og fjármálamarkaða og birtir reglulega greiningu sína á þáttum sem varða fjármálastöðugleika. Þar er ítarlega fjallað um þjóðhagslegar vísbendingar um fjármálastöðugleika jafnt sem rekstrar- vísbendingar. Til ársins 2004 birti bankinn greiningu sína tvisvar á ári í ársfjórðungsritinu *Peningamálum*. Á árinu 2005 hóf bankinn útgáfu sérstaks rits, *Fjármálastöðugleika*, sem gefið er út einu sinni á ári.

Með vísan til heimildar í lögum um Seðlabankann hefur hann sett reglur um lágmark lauss fjár sem lánastofnunum ber ætíð að hafa yfir að ráða og reglur um gjaldeyrisjöfnuð lánastofnana.

Í lögunum er bankanum veitt heimild, þegar sérstaklega stendur á og hann telur þess þörf til að varðveita traust á fjármálakerfi landsmanna, að veita lánastofnunum í lausafjáranda ábyrgðir eða önnur lán en þau sem falla undir regluleg viðskipti. Seðlabankinn hefur m.ö.o. heimild til þess að veita lán til þrautavara en að uppfylltum sérstökum skilyrðum.

Auk þess sem að framan greinir stuðlar Seðlabankinn að virku og öruggu fjármálakerfi með því að þróa innlend greiðslu- og uppgjörskerfi í samræmi við alþjóðlega viðurkenndar kröfur.

Um viðfangsefni sem varða fjármálastöðugleika á Seðlabankinn samstarf við Fjármálaeftirlitið á grundvelli samstarfssamnings sem gerður er með hliðsjón af ákvæðum laga um Seðlabankann og laga um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Seðlabankinn og Fjármála- eftirlitið hafa einnig gert með sér sérstakan samning um eftirlit með greiðslu- og uppgjörskerfum.⁴

Önnur viðfangsefni

Samkvæmt lögum hefur Seðlabankinn einkarétt á að gefa út peninga- seðla og mynt. Bankinn varðveitir gjaldeyrisforða þjóðarinnar og sér um ávöxtun hans. Bankinn annast samskipti og viðskipti við alþjóð- legar stofnanir á starfssviði sínu og fer m.a. með fjárhagsleg tengsl við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn fyrir hönd ríkisins.

Reikningsskil og gagnsæi

Samkvæmt lögum skal Seðlabankinn eigi sjaldnar en ársfjórðungslega gera opinberlega grein fyrir stefnu sinni í peningamálum og fyrir þróun peningamála, gengis- og gjaldeyrismála og aðgerðum sínum á þeim sviðum. Þá skal Seðlabankinn gefa út ársskýrslu þar sem hann gerir ítarlega grein fyrir starfsemi sinni.⁵ Seðlabankinn leitast við að gera eins rækilega grein fyrir starfsemi sinni og kostur er. Þar með eru taldar forsendur ákvarðana hans í peningamálum og margt það sem lýtur að starfsemi bankans að öðru leyti.

Gagnsæi og reikningsskil eru einnig tryggð með því að skilgreina svokölluð þolmörk verðbólgu- og verðbólguþolmörkumarkmiðsins. Í þeim felst að víki verð-

4. Báðir samningarnir eru birtir á heimasíðum Seðlabanka Íslands og Fjármálaeftirlitsins.

5. Ritaskrá bankans fyrir árið 2005 er birt í viðauka.

bólga meira en 1½ prósentu frá verðbólguþéttmarkmiðinu ber bankanum að senda greinargerð til ríkisstjórnarinnar þar sem skýrt er, hverjar ástæður fráviksins eru, hvernig bankinn hyggst bregðast við og hve langan tíma það muni taka að ná markmiðinu. Greinargerðin skal birt opinberlega.

II Stefnan í peningamálum og framvinda efnahagsmála

Ójafnvægi í þjóðarbúskapnum sem tók að gera vart við sig á seinni hluta ársins 2004 magnaðist til muna árið 2005. Verðbólga sem hafði verið lítillega undir verðbólguþröskulmiði Seðlabankans seinni hluta ársins 2004 jókst á árinu 2005. Tvisvar fór hún meira en 1½ prósentu yfir verðbólguþröskulmiðið og þegar það gerist þarf Seðlabankinn að gera ríkisstjórninni opinberlega grein fyrir ástæðu fráviksins. Vaxandi verðbólga var að mestu eftirspurnardríf. Breytingar á húsnæðislánamarkaði árið 2004 kyntu verulega undir innlendri eftirspurn og bættust þau áhrif við áhrif stórframkvæmda á þjóðarbúskapinn. Spenna á vinnumarkaði jókst þegar leið á árið og ýtti undir launabólgu. Á móti hafði gengishækkun töluverð áhrif til hjöðunar vöruverðlags.

Framsýn peningastefna á borð við verðbólguþröskulmið gefur færi á að bregðast tímanlega við fyrirsjáanlegri röskun á þjóðarbúskapnum eins og þeirri sem stórframkvæmdir hafa í för með sér. Seðlabankinn lagði mat á áhrif framkvæmdanna í upphafi árs 2003. Niðurstaða bankans var að með samstilltu aðhaldi á sviði peningamála og ríkisfjármála yrði mögulegt að halda verðbólgunni í skefjum. Töluverðar breytingar urðu hins vegar á umfangi og tímasetningum stórframkvæmda frá því sem fyrir séð var í upphafi. Ófyrirséðar breytingar á lánamarkaði árið 2004 bættust síðan við áhrif framkvæmdanna á innlenda eftirspurn. Bankinn gat því ekki brugðist nægilega tímanlega við þessum atburðum, en áhrif aðgerða í peningamálum taka allangan tíma að koma fram.

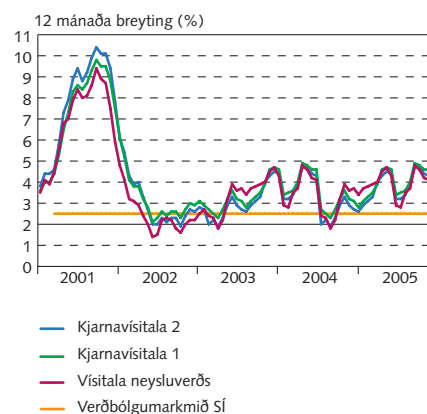
Seðlabankinn hóf að hækka stýrivexti í maí árið 2004 og hafði í lok árs 2005 hækkað þá um 5,4 prósentur í 10,5%. Við síðustu ákvörðun um vaxtahækkun á árinu 2005 gaf Seðlabankinn til kynna í *Peningamálum* að vænta mætti áframhaldandi vaxtahækkana. Áhrif aðgerða bankans á lengri enda vaxtarófsins voru tiltölulega takmörkuð þar til á haustmánuðum 2005. Aukið aðhald hafði því ekki eins mikil áhrif á eftirspurn og verðbólgu og æskilegt hefði verið, ef undan eru skilin áhrif herra gengis krónunnar á nokkra gengisnæma þætti neysluverðsvisítölunnar. Eftir að Seðlabankinn hækkaði stýrivexti um 0,75 prósentur í september urðu nokkur þáttaskil í miðlun peningastefnunnar um vaxtarófið. Hækkunin skilaði sér að fullu sem raunhækkun stýrivaxta og í fyrsta sinn frá því að Seðlabankinn hóf að hækka vexti í maí 2004 hækkaði ávöxtunarkrafa verðtryggðra skuldabréfa nokkuð. Skilaði það sér í hækkun útlánsvaxta banka, sparisjóða og íbúðalánasjóðs.

Verðbólga yfir þörmörk verðbólguþröskulmiðsins

Verðbólga var þrálát á árinu 2005. Á milli ársmeðaltala hækkaði vísitala neysluverðs um 4% og 4,4% frá upphafi til loka árs. Hækkun kjarnavísitalna var því sem næst hin sama.

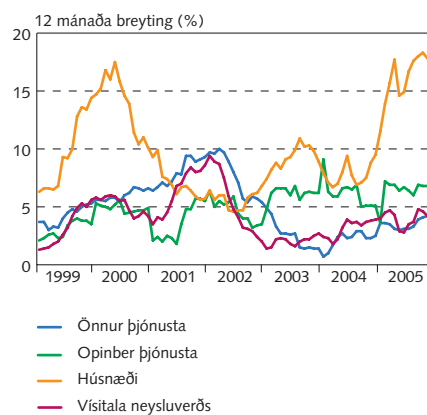
Sem fyrr segir fór verðbólga yfir svokölluð þörmörk tvisvar á árinu, í febrúar og í september. Ástæðum fráviksins er lýst í tveimur greinargerðum Seðlabankans til ríkisstjórnarinnar og í *Peningamálum*. Verðbólga hélst yfir þörmörkum frá febrúar fram í maí. Breyting á

Mynd II-1
Verðbólga 2001-2005

Heimild: Hagstofa Íslands.

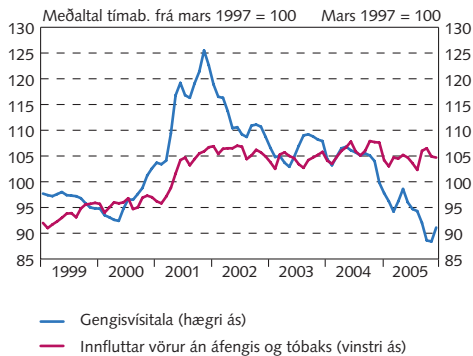
Mynd II-2
Verðlagsþróun: húsnæði og þjónusta
1999-2005

Heimild: Hagstofa Íslands.

Mynd II-3

Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala 1999-2005

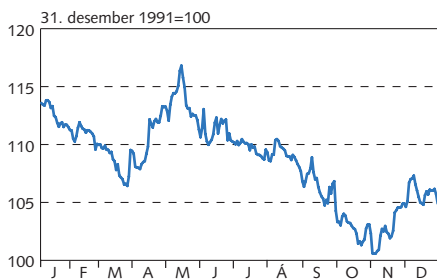

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Mynd II-4

Vísitala gengisskráningar 2005

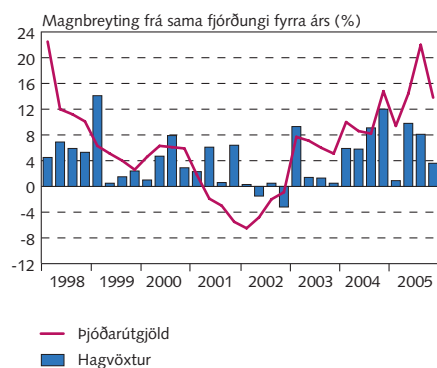
Daglegar tölur 4. janúar - 30. desember 2005

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd II-5

Ársfjórðungslegur hagvöxtur og þjóðarútgjöld 1998-2005

Heimild: Hagstofa Íslands.

útreikningi vaxtakostnaðar af húsnæðislánum í húsnæðislið vísitölu neysluverðs, sterkara gengi og aukin samkeppni á matvörumarkaði höfðu í för með sér hjöðnun verðbólgu um mitt ár. Í lok sumars jókst verðbólga á ný, m.a. vegna þess að lækkun dagvöruverðs á vormánuðum gekk til baka. Í september fór verðbólga yfir 4% þolmörkin í annað sinn á árinu og var yfir þeim það sem eftir lifði ársins, þótt lítillega hefði dregið úr henni á ný undir lok ársins þegar húsnæðisverðbólga tók að hjaðna.

Verðbólga var að mestu eftirspurnardrífín og jókst þáttur eftirspurnar eftir því sem leið á árið. Birtust þau áhrif skýrast í þeim þáttum vísitölnnar þar sem erlendar verðsamkeppni gætir minnst, þ.e.a.s. í hækkingu húsnæðisverðs og staðbundinnar þjónustu. Stórukin eftirspurn eftir húsnæði í kjölfar umbreytinga á lánamarkaði leiddi til mikillar verðhækkunar íbúðarhúsnæðis á árinu. Húsnæðisliður vísitölu neysluverðs hækkaði um 17,5% yfir árið. Hækking hans skýrir rúmlega þrjá fjórðu hluta hækkingar vísitölu neysluverðs á árinu. Vísitala neysluverðs án húsnæðis hækkaði hins vegar einungis um 0,9% yfir árið. Þjónustuliður vísitölnnar hækkaði töluvert umfram verðbólgu markmið og skýrir hækkingu hans fjórðung hækkingar vísitölnnar yfir árið.

Hækkingu á gengi krónunnar hélt aftur af verðbólgu á árinu. Gengi krónunnar styrktist töluvert fram í mars en veiktist síðan fram í miðjan maí. Frá miðjum maí fram í nóvember styrktist krónan og náði vísitala gengisskráningar lægsta gildi á árinu, 100,6 hinn 4. nóvember. Að meðaltali var gengi krónunnar 8% hærra í janúar 2006 en á sama tíma árið 2005 og hækkaði um tæp 11,5% milli ársmeðaltala 2004 og 2005. Verð innfluttrar vöru lækkaði um 0,8% milli ára. Gengishækkingu krónunnar skilaði sér því aðeins að litlu leyti í lækkun innfluttrar vöru. Að hluta skýrist það af hækkingu eldsneytisverðs en að miklu leyti var þróunin afleiðing öflugrar innlendrar eftirspurnar sem gaf seljendum færi á að hækka álagningu.

Verðbólguvæntingar markaðsaðila, metnar með vaxtamun verðtryggðra spariskírteina og óverðtryggðra ríkisbréfa til átta ára, svo og verðbólguvæntingar almennings sveifluðust í takt við verðbólgu á árinu. Vænt verðbólga var töluvert yfir verðbólgu markmiði bankans í þeim könnunum sem gerðar voru og við þolmörk verðbólgu markmiðsins þegar hún varð hæst á vormánuðum og í september.

Tafla II-1. Þjóðhagslegt yfirlit: Breyting milli ára í %, nema annað sé tekið fram

	2002	2003	2004 ¹	2005 ²
Einkaneysla	-1,6	5,9	7,2	11,8
Samneysla	5,1	1,6	2,9	3,2
Fjármunamyndun	-18,9	16,3	29,2	34,5
Þjóðarútgjöld	-3,5	6,4	10,4	14,9
Verg landsframleiðsla (VLF)	-1,0	3,0	8,2	5,5
Viðskiptajöfnuður, % af VLF	1,6	-5,0	-9,3	-16,3
Atvinnuleysi, % af vinnuafli	2,5	3,4	3,1	2,1
Verðbólga	6,7	2,1	3,2	4,0

1. Bráðabirgðatölur. 2. Spá Seðlabanka Íslands.

Hraður vöxtur þjóðarútgjalda

Samkvæmt áætlun Hagstofu Íslands jukust þjóðarútgjöld um 14,9% á árinu 2005. Vöxtur einkaneyslu sótti enn í sig veðrið. Áætlað er að einkaneysla hafi aukist um tæplega 12% á árinu og hefur ekki aukist jafn mikið frá skattlausu árinu 1987. Greiðari aðgangur að lánsfé ýtti undir einkaneyslu því að kaupmáttur ráðstöfunartekna jókst töluvert minna en einkaneysla eða um 3,7%.

Hagvöxtur á árinu var töluvert minni en vöxtur þjóðarútgjalda vegna neikvæðra áhrifa utanríkisviðskipta, eða 5,6%. Viðskiptahalli tvöfaldaðist á milli ára og nam 16,3% af landsframleiðslu. Tæpan helming hallans má væntanlega rekja til innflutnings sem tengist stóriðjuframkvæmdum.

Töluvert dró úr vexti útflutnings á árinu 2005, en hann var 3,5% eftir að hafa aukist um rúmlega 8% árið á undan. Hækkun verðs helstu útflutningsafurða í erlendri mynt mildaði áhrif sterkara gengis og stöðnun vöruútflutnings. Innflutningur vöru, knúinn áfram af sterkri stöðu krónunnar, mikilli einkaneyslu og uppbyggingu í raforkuframleiðslu og stóriðnaði, er talinn hafa aukist um fimmtung á árinu.

Áætlað er að fjármunamyndun atvinnuveganna hafi aukist um ríflega helming, sem er tvöfalt meiri vöxtur en árið á undan. Talið er að um helming fjárfestingarinnar megi rekja til framkvæmda við álbræðslur og virkjanir. Fjárfesting sem tengist aukinni innlendri eftirspurn, þ.e.a.s. í þjónustugreinum og byggingariðnaði, jókst einnig nokkuð.

Áhrif stýrivaxtahækkana tóku að koma fram í hækkun vaxta fasteignaveðlana undir lok árs

Þróun sem hófst í kjölfar kerfisbreytingar á lánamarkaði á árinu 2004 hélt áfram af fullum þunga á árinu 2005. Stóraukið framboð lánsfjár til heimilanna með lægri vöxtum, hærra veðhlutfalli og til lengri tíma en áður hafði þekkt leysti úr læðingi bylgju endurfjármögnunar og aukinnar eftirspurnar eftir lánsfé, sem nýtt var til kaupa á húsnæði, uppgerðslu eldri óhagkvæmari lána og til neyslu.

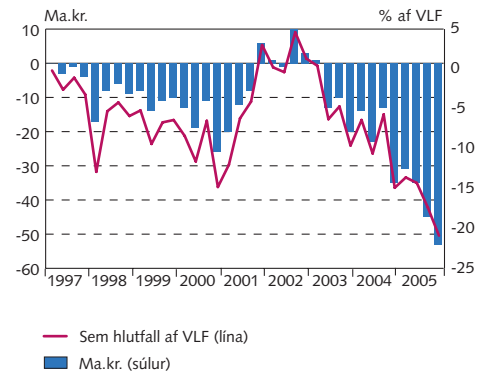
Tólf mánaða vöxtur útlána til einstaklinga jókst fram undir lok árs 2005. Heldur var þó farið að draga úr nýjum útlánnum bankanna undir lok ársins. Áhrif stýrivaxtahækkana Seðlabankans tóku að koma fram í hækkun vaxta fasteignaveðlana á haustmánuðum. Ætla má að dregið hafi úr útlánvilja bankanna upp úr miðju ári, enda líklegt að þeir hafi talið fullveðsettar íbúðir ótrygg veð í ljósi þess hve íbúðaverð var orðið hátt. Útlán innlánsstofnana til heimila jukust um 235 ma.kr. á árinu eða um tæplega 78%. Ársvöxtur útlána lánakerfisins alls til heimila árið 2005 nam rúmlega 23%. Útlán lánakerfisins í heild jukust um 30% á árinu 2005. Útlán til atvinnuvega jukust um 49%, en hafa verður í huga að töluverðum hluta andvirðis þeirra útlána var varið til fjármögnunar ýmissa útrásarverkefna.

Aukin spenna á vinnumarkaði

Áhrif umframeftirspurnar eftir vinnuafli ágerðust eftir því sem leið á árið 2005. Atvinnuleysi minnkaði um 1,2 prósentur á árinu og var að meðaltali 2,1%. Fjöldi lausra starfa hjá vinnumiðlunum rúmlega

Mynd II-6

Ársfjórðungslegur viðskiptajöfnuður 1997-2005

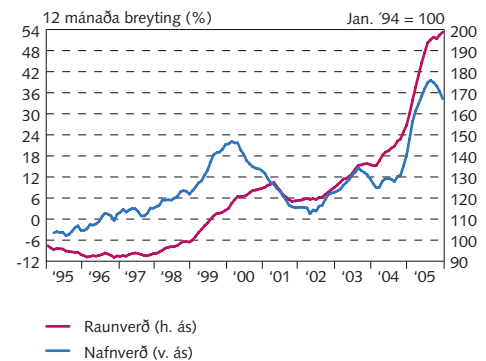

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Mynd II-7

Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

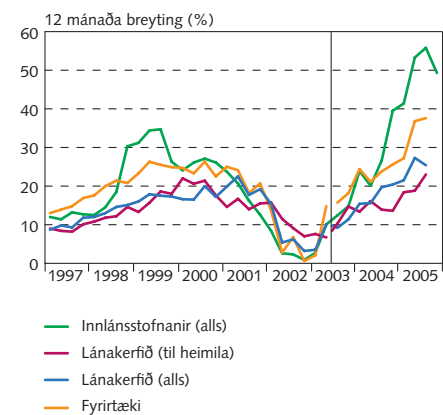
Fermetraverð íbúðarhúsnæðis, 3 mánaða meðaltöl 1995-2005

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Hagstofa Íslands.

Mynd II-8

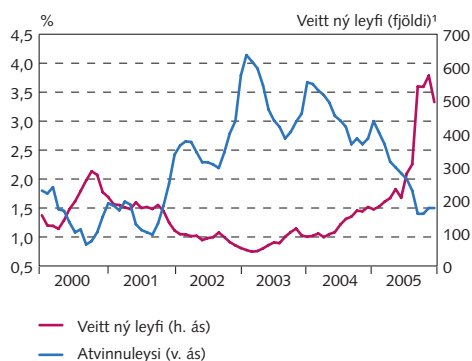
Innlend útlán lánakerfisins 1997-2005¹

1. Vegna breytingar á lánaflokkun eru tölur frá og með þriðja ársfjórðungi 2003 ekki fyllilega sambærilegar við eldri tölur.
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd II-9

Atvinnuleysi og veitt ný leyfi 2000-2005

1. Þriggja mánaða hreyfanlegt meðaltal.
Heimild: Vinnuálagstofnun.

tvöfaldaðist frá árinu á undan. Atvinnuþátttaka jókst um 1,2 prósentur, mest hjá yngsta aldurshópnum.

Umframeftirspurn eftir vinnuafli var að hluta mætt með innflutningi vinnuafls og jókst útgáfa nýrra atvinnuleyfa um tæplega 170% milli ára. Umframeftirspurn eftir vinnuafli í byggingar- og mannvirkjagerð hafði þegar komið fram á árinu 2004 en var mætt með innflutningi vinnuafls. Þannig var haldið aftur af launaskriði um skeið. Eftir því sem líða tók á árið virðist hafa orðið erfiðara að mæta umframeftirspurn eftir vinnuafli með innflutningi vinnuafls, og jókst launaskriði hratt á síðustu mánuðum ársins.

Vegna frávíks verðbólgu frá verðbólguþolmiði Seðlabankans reyndi á uppsagnarákvæði kjarasamninga á almennum vinnumarkaði. Náðist samkomulag milli ASÍ og SA um hækkun launaliðar gildandi kjarasamninga um 0,65% frá og með desember 2005. Föst laun á vinnumarkaði hækkðu um 6,8% milli ára miðað við launavísitölu og felur það í sér að kaupmáttur launa jókst um 2,6% sem er tvöfalt meiri kaupmáttaraukning en árið á undan, þrátt fyrir meiri verðbólgu. Hækkun launa hefur því verið töluvert meiri en í helstu samkeppnislöndunum og ósennilegt, miðað við ástand vinnumarkaðar, að framleiðni hafi aukist nægilega til að vega þar á móti.

Hátt raungengi hefur komið niður á afkomu útflutnings- og samkeppnisfyrirtækja

Aukið aðhald peningastefnunnar hafði óhjákvæmilega hliðaráhrif sem urðu útflutnings- og samkeppnisgreinunum erfið. Gengi krónunnar hækkaði sem fyrr segir og til viðbótar jókst launakostnaður innlendra fyrirtækja mun hraðar en í samkeppnislöndum. Raungengi á árinu 2005, hvort heldur miðað er við hlutfallslegan launakostnað á framleidda einingu eða neysluverðlag, var hið hæsta frá níunda áratug sl. aldar. Á móti kom að verð á helstu útflutningsafurðum hækkaði nokkuð á erlendum mörkuðum. Verðlag sjávarafurða í erlendri mynt hækkaði að meðaltali um 8,4% milli árana 2004 og 2005 og álverð um 11%.

Umsvif skráðra atvinnufyrirtækja jukust mjög á árinu 2005 eins og árið á undan. Velta jókst um 65% og gengi hlutabréfa þeirra í Kauphöllinni hækkaði um 65%. Veltuaukning og verðhækkun á markaði var nokkuð misjöfn eftir fyrirtækjum, en fyrirtækjum sem hafa haslað sér völl á erlendum vettvangi vegnaði einna best. Rekstrarhagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði jókst um rúmlega 11%, og hagnaður eftir skatta jókst nokkuð. Hækkun á gengi krónunnar og erlendum vöxtum hafði í för með sér að fjármálaleg skilyrði fyrirtækja urðu aðhaldssamari á árinu. Hækkun stýrivaxta skilaði sér einnig í hækkun vaxta óverðtryggðra skammtímalána, þótt útgáfa erlendra aðila á skuldabréfum í íslenskum krónum hefði í för með sér lægri vexti en ella.

Auknar tekjur hins opinbera skila sér í afkomubata

Áætlað er að tekjujöfnuður hins opinbera, þ.e. ríkis og sveitarfélaga, hafi batnað úr 0,5 ma.kr. halla árið 2004 í um 36 ma.kr. afgang árið 2005. Mikill bati skýrist af auknum tekjum af veltu, en tekjur jukust um 9,9% að raunvirði. Aðhald útgjalda var jafnframt allgott. Ef miðað

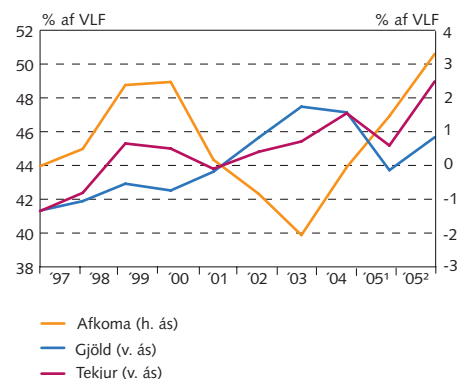
er við áætlað verðlag landsframleiðslu jukust útgjöld hins opinbera um 1,5% að raungildi.

Fjárlög ríkisins fyrir árið 2005 voru samþykkt með 10 ma.kr. afgangi og var áformað að tekjur hækkuðu um 2,8% að raunvirði milli ára en útgjöld um 1,2%. Er þá miðað við janúaráætlanir fjármálaráðuneytisins á grunni þjóðhagsreikninga. Bráðabirgðatölur benda til um 12% raunhækkunar reglulegra tekna, ef lítið er framhjá sölu Símans. Viðbótin er mest vegna aukinna tekna af neyslusköttum, en skattgreiðslur lögaðila og stimpilgjöld skiluðu einnig mun meira en áætlað var á fjárlögum. Útgjöld ríkissjóðs jukust ívið meira að raunvirði en fjárlög gerðu ráð fyrir, eða um 1,6%. Fráviknið skýrist að mestu af auknum útgjöldum til mennta-, utanríkis- og heilbrigðismála. Horfur eru á að uppgjör samkvæmt stöðlum þjóðhagsreikninga muni sýna mesta afgang á ríkissjóði á 26 ára tímabili sem sambærileg gögn ná til, eða sem nemur 4,3% af landsframleiðslu.

Síminn var seldur í ágúst fyrir 66,7 ma.kr. Söluandvirðinu ásamt afkomubata var að nokkru leyti varið til að greiða niður skuldir ríkissjóðs og til sérstaks framlags til lífeyrissjóða. Hluti þess var lagður til hliðar til að fjármagna framkvæmdir á næstu árum. Til viðbótar niðurgreiðslu skulda lækkuðu erlendar skuldir ríkissjóðs nokkuð vegna gengisbreytinga. Hreinar skuldir ríkissjóðs ásamt lausafé námu 3% af landsframleiðslu í árslok, en þá eru ótaldar lífeyrisskuldbindingar, sem nema u.þ.b. 20% af landsframleiðslu.

Áætlanir um afkomu sveitarfélaga bentu til þess að halli á rekstri þeirra hafi verið svipaður og lagt var upp með í ársbyrjun 2005, eða sem nam 0,6% af landsframleiðslu. Tekjur hækkuðu nokkru meira en reiknað var með, eða um tæplega 6% að raunvirði í stað um 2% og raunhækkun gjalda virðist hafa orðið minni, eða um 1,6% í stað 2,6%. Grunnstaða ársins 2004 reyndist hins vegar talsvert lakari en gert var ráð fyrir í janúar árið 2005. Þá var talið að jöfnuður væri á rekstri sveitarfélaganna, en nú er talið að hallinn árið 2004 hafi numið 1,2% af landsframleiðslu. Hagstæð þróun árið 2005 gerði ekki meira en að jafna upp verri upphafsstöðu. Hreinar skuldir sveitarfélaga virðast lítið hafa breyst á árinu og vera um 5% af landsframleiðslu.

Mynd II-10
Fjármál hins opinbera 1997-2005

1. Tölur samkvæmt fjárlögum.
2. Nýjustu tölur.
Heimild: Fjármálaráðuneytið.

Tafla II-2. Opinber fjármál 2001-2005, % af vergri landsframleiðslu¹

	2001	2002	2003	2004	2005 lög	2005 spá
Tekjuafgangur ríkissjóðs ²	-0,3	-2,2	-2,5	0,0	-0,1	2,9
Hreinn lánsfjárafgangur ríkissjóðs ³	-2,9	-1,3	1,6	2,7	1,0	8,4
Tekjuafgangur ríkissjóðs	0,6	-0,4	-1,7	1,0	1,2	3,8
Tekjuafgangur sveitarfélaga	-0,7	-0,4	-0,5	-1,2	0,3	-0,6
Tekjuafgangur hins opinbera	0,2	-0,8	-2,1	-0,1	1,5	3,3
Tekjur hins opinbera	43,8	44,8	45,4	47,1	45,2	49,0
Útgjöld hins opinbera	43,6	45,7	47,5	47,1	43,7	45,7
Heildarskuldir hins opinbera	45,5	44,5	41,2	36,9	31,6	28,1
Hreinar skuldir hins opinbera	25,4	24,3	24,1	23,5	18,5	13,1

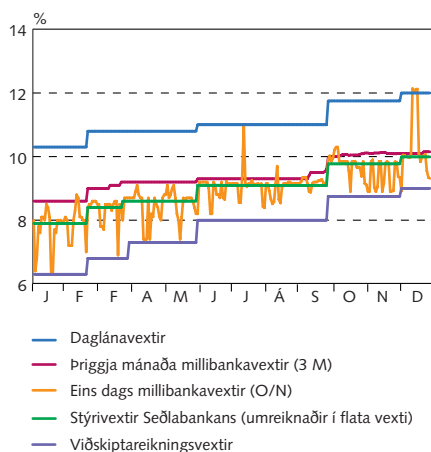
1. Skv. þjóðhagsreikningauppsetningu nema annað sé tekið fram. 2. Skv. greiðsluuppgjöri ríkissjóðs og greiðslugrunni fjárlaga, án eignasölu. 3. Skv. ríkisreikningi og fjárlögum. Með hækkun lífeyrisskuldbindinga og áfallinna vaxta.

Heimildir: Þjóðarvískaupurinn: Fjármálaráðuneytið janúar 2005 og janúar 2006. Greiðslufirlit Fjársýslu ríkisins. Fjárlög og Ríkisreikningur.

Mynd II-11

Helstu vextir Seðlabanka Íslands og vextir á krónumarkaði 2005

Daglegar tölur 4. janúar - 30. desember 2005

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Greiðslujöfnuður og erlend staða

Sem fyrr segir er talið að viðskiptahallinn við útlönd hafi svarað til um 16,3% af vergri landsframleiðslu á árinu 2005. Auk þess var mikið útstreymi fjár bæði til beinnar fjárfestingar og fjárfestingar í verðbréfum. Af þessu leiddi að erlendar skuldir þjóðarbúsins jukust til muna og námu líklega um 294% af vergri landsframleiðslu í lok ársins. Vegna mikillar eignamyndunar í útlöndum er talið að hrein erlend staða þjóðarbúsins hafi hins vegar svarað til um 161% af VLF í lok ársins.

Mikil velta á mörkuðum

Metvelta á millibankamörkuðum

Velta á gjaldeyrismarkaði rúmlega tvöfaldaðist frá 2004 til 2005. Að hluta má rekja aukna veltu til mikilla umsvifa í hagkerfinu vegna stóriðjuframkvæmda en mikil verðbréfavíðskipti koma þó einnig við sögu, bæði kaup Íslendinga á erlendum verðbréfum og kaup erlendra aðila á innlendum verðbréfum. Vísitala gengisskráningar var 113 í upphafi árs 2005 og 104,9 í lok þess. Í upphafi ársins styrktist gengi krónunnar og fór vísitalan niður í 106,4 síðari hluta mars. Í maí varð nokkur órói á gjaldeyrismarkaði þegar ríkissjóður lýsti ætlan sinni að kaupa gjaldeyri umfram það sem áður hafði verið tilkynnt. Vísitalan tók þá kipp og hljóp í 116,8 um miðbik maímánaðar en þá tók við nokkuð samfelldur styrkingarfasi sem stóð fram í nóvember. Lægsta skráning vísitölunnar á árinu var 100,59 4. nóvember og var það lægsta skráning frá 23. nóvember 1992. Líttilla áhrifa varð vart í september þegar ríkissjóður tilkynnti um aukningu reglulegra kaupa á gjaldeyri til loka ársins. Í lok ágúst hófu erlendir aðilar að gefa út skuldabréf í íslenskum krónum og mátti greina áhrifin á veltu ýmissa markaða og á vaxta- og gengisþróun.

Velta á millibankamarkaði með lán í krónum jókst um 47% en árið á undan jókst veltan um rúmlega 83%. Sem fyrr var langmest velta í stystu lánunum. Rúmlega 83% veltu voru í lánunum til eins dags og 99% lána til tveggja vikna eða skemur. Seðlabankinn hélt áfram vaxtahækkunum á árinu sem endurspegluðust síðan í markaðsvöxtum á millibankamarkaði með lán í krónum. Lausafjárstaða var yfirleitt

Tafla II-3. Velta á millibankamörkuðum, viðskipti Seðlabankans og viðskipti í Kauphöll Íslands

Velta, ma.kr.	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gjaldeyrismarkaður	768	1.218	834	1.186	950	2.077
Krónumarkaður	524	426	421	585	1.073	1.579
Swap-markaður	0	21	763	110	96	45
Daglán	274	630	326	138	144	105
Innstæðubréf	0	0	0	5	356	165
Endurhverf viðskipti	828	1.583	1.583	1.632	1.178	2.092
Kauphöllin	534	749	749	1.577	2.218	2.527
Hlutabréf	199	138	138	554	721	1.202
Skuldabréf	335	611	611	1.024	1.496	1.322

Heimild: Seðlabanki Íslands, Kauphöll Íslands.

fremur rúm en í kjölfar sölu ríkissjóðs á hlutabréfum Símans flæddi mikið fjármagn inn á reikninga ríkissjóðs í Seðlabankanum og sóttu markaðsaðilar það með endurhverfum viðskiptum. Meðalstaða endurhverfra viðskipta hækkaði um rúmlega 30 ma.kr. í kjölfarið. Lausafjárstaða ríkissjóðs var mjög rúm á árinu vegna hagstæðs árferðis og var meðalstaða á viðskiptareikningum ríkissjóðs á árinu 2005 um 20 ma.kr. samanborið við 12,7 ma.kr. árið 2004 og er þá ekki reiknað með þeim hluta söluandvirðis Símans sem greiddur var í íslenskum krónum. Alls nam sú fjárhæð um 32 ma.kr. Bindiskylda hækkaði talsvert á árinu vegna hærri innlána og útgáfu fjármálastofnana á skammtímaskuldabréfum. Í ársbyrjun var álögd bindiskylda u.þ.b. 12 ma.kr. en í lok ársins var hún um 17 ma.kr. Velta á millibankamarkaði með gjaldeyrisskiptasamninga dróst saman um tæplega 53% en markaðs aðilar virðast lítil not hafa fyrir þennan markað um stundir.

Gjaldeyriskaup vegna ríkissjóðs

Gjaldeyriforði Seðlabankans hækkaði lítillega á árinu 2005 en að hluta til var það vegna sérstakrar inneignar ríkissjóðs. Seðlabankinn keypti gjaldeyri fyrir um 25 ma.kr. á árinu vegna þarfa ríkissjóðs. Hluti þessa fjár var varðveittur á gjaldeyrisreikningi í lok árs 2005, ætlaður til nota á árinu 2006. Erlendar skuldir ríkissjóðs voru greiddar niður á árinu um tæplega 41 ma.kr. auk þess sem greiddir voru vextir af erlendum lánum. Miklu munaði að u.þ.b. helmingur af söluverði Símans var greiddur í erlendum gjaldeyri og var það fé allt nýtt til niðurgreiðslu erlendra lána.

Verðbréfamarkaður

Hlutabréfaviðskipti voru með mesta móti í Kauphöll Íslands og hækkaði Úrvalsvísitala hlutabréfa um tæplega 65% yfir árið. Árið á undan hækkaði vísitalan um 59%. Verð hlutabréfa þriggja félaga hækkaði meira en 100% á árinu 2005. Tvö ný hlutafélög voru skráð í Kauphöllina, þar af var annað erlent en tíu félög voru afskráð. Alls voru 26 félög skráð í Kauphöllinni um áramót en þar af voru tvö á tilbodsmarkaðnum. Verðmæti sex fyrirtækja á fjármálamarkaði var um 67% af heildarverðmæti allra skráðra hlutabréfa í Kauphöllinni í lok ársins. Skuldabréfaviðskipti voru einnig líflæg en þó dróst veltan saman um 11,6%. Um 86% af veltu víxla og skuldabréfa mátti rekja til tíu skuldabréfaflokka sem mest viðskipti voru með. Í árslok var markaðsvirði hlutabréfa 1.816 ma.kr. en skuldabréfa 1.085 ma.kr.

Íbúðalán

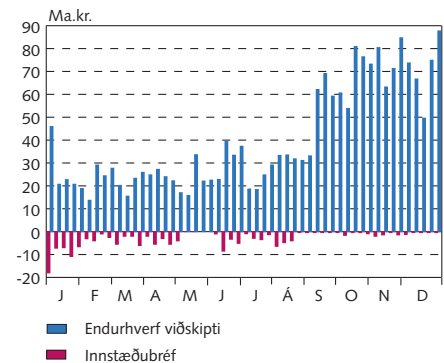
Íbúðalán banka sem hófust á síðari hluta árs 2004 jukust verulega á árinu 2005 og námu 203,6 ma.kr. samanborið við 119,5 ma.kr. árið á undan. Ný útlán Íbúðalánasjóðs voru 73,7 ma.kr. samanborið við 69,2 ma.kr. árið 2004. Uppgreiðslur lána hjá Íbúðalánasjóði námu 128,6 ma.kr. á árinu 2005, samanborið við 83,8 ma.kr. árið 2004.

Milliríkjaviðskipti með verðbréf

Veruleg aukning varð á kaupum íslenskra aðila á erlendum verðbréfum en kaup umfram sölu námu 123,5 ma.kr. samanborið við 75,8 ma.kr. á árinu 2004. Alls keyptu Íslendingar verðbréf fyrir 337,8 ma.kr. en

Mynd II-12
Staða endurhverfa viðskipta og innstæðubréfa 2005

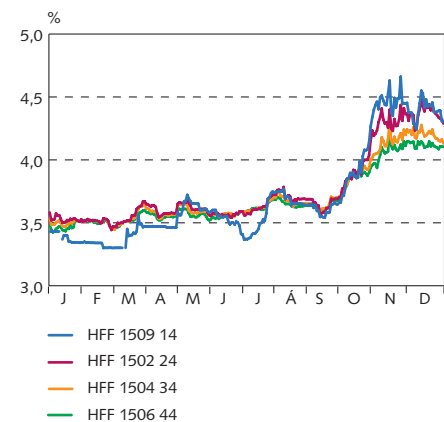
Vikulegar tölur 4. janúar - 27. desember 2005

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd II-13
Ávöxtun íbúðabréfa 2005

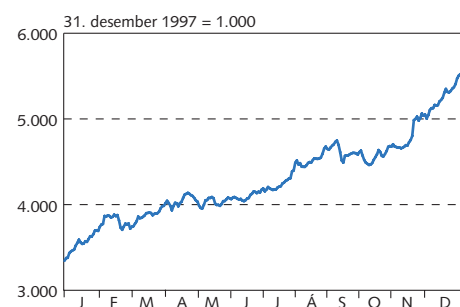
Daglegar tölur 4. janúar - 30. desember 2005

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Mynd II-14
Úrvalsvísitala Kauphallar Íslands 2005

Daglegar tölur 4. janúar - 30. desember 2005

Heimild: Kauphöll Íslands.

seldu fyrir 214,3 ma.kr. Mest voru viðskiptin með hlutabréf eða um 71,4 ma.kr. nettókaup umfram sölu.

Erlendir aðilar keyptu nettó 18,2 ma.kr. af íslenskum verðbréfum og var rúmlega helmingur þess í ríkisbréfum, um 5,8 ma.kr. í hlutabréfum og 5 ma.kr. í íbúðabréfum. Erlendir aðilar seldu um 2,3 ma.kr. nettó af skuldabréfum gefnum út hérlandis af erlendum aðilum og einnig 1,3 ma.kr. af innlendum hlutdeildarskírteinum.

III Fjármálakerfið

Fjármálafyrirtæki og markaðir

Seðlabankinn skal stuðla að virku og öruggu fjármálakerfi

Í lögum um Seðlabanka Íslands segir að hann skuli stuðla að stöðugu verðlagi og jafnframt að virku og öruggu fjármálakerfi, þ.m.t. greiðslukerfi í landinu og við útlönd. Víðast hvar eru þetta meginhlutverk seðlabanka. Ástæðan fyrir áherslunni á öryggi fjármálakerfisins er nærtæk þar sem áfall í banka- og fjármálakerfi er nátengt breytingu í verði fjármálalegra eigna, vöxtum og gengi gjaldmiðilsins. Framkvæmd peningastefnu og upplýsingagrunnur seðlabanka gefa færi á að meta hættu á fjármálaáfallum og vara við henni.

Með framkvæmd sinni á ákvæðinu um að stuðla að virku og öruggu fjármálakerfi leggur Seðlabankinn áherslu á að meta hættu á lausafjávanda fjármálafyrirtækja og uppgjörsvanda í greiðslu- og verðbréfauppgjörskerfum sem geta haft kerfislegt mikilvægi. Jafnframt beitir hann sér fyrir úrbótum og jákvæðri þróun fjármálakerfisins. Fjármálastöðugleiki og efnahagslegur stöðugleiki fylgjast að jafnaði að. Í starfi sínu hefur bankinn hliðsjón af alþjóðlegum samningum og öðrum viðmiðunum sem lúta að bestu framkvæmd svo og vinnu erlendra seðlabanka sem lengst hafa náð á þessu sviði. Seðlabankinn á náið samstarf við Fjármálaeftirlitið um viðfangsefni sem varða stöðugleika fjármálakerfisins á grundvelli samstarfssamnings sem lög kveða á um að stofnanirnar geri með sér.¹ Vegna þess að starfsemi einstakra banka teygir sig í vaxandi mæli yfir landamæri hafa m.a. norrænu seðlabankarnir gert með sér samkomulag um viðbrögð við fjármálaáfallum.

Engin algild skilgreining er til á fjármálastöðugleika en almennt má segja að í hugtakinu felist stöðugleiki mikilvægustu fjármálafyrirtækja og -markaða. Tvennt þarf til að svo sé, annars vegar að mikilvægustu fjármálafyrirtækin séu traust í þeim skilningi að yfirgnæfandi líkur séu á að þau geti staðið við skuldbindingar sínar án truflana eða utanaðkomandi aðstoðar, og hins vegar að mikilvægustu markaðir séu traustir þannig að markaðsaðilar geti átt viðskipti snurðulaust og á verði sem endurspeglar grundvallarmarkaðskrafta og breytist ekki verulega til skamms tíma án tilverknaðar þeirra.

Útgáfa nýs sérrits um fjármálastöðugleika

Til að fara að dæmi annarra seðlabanka og aðgreina betur boðskap peningastefnunnar og áhersluatriði fjármálastöðugleika birti bankinn í apríl 2005 í fyrsta sinn ritið *Fjármálastöðugleika*. Upphaf útgáfunnar nær aftur til febrúar 2000 þegar bankinn birti fyrstu yfirlitsgrein sína um styrk og veikleika fjármálakerfisins. Þá hófst útgáfa reglubundinnar greiningar bankans sem var birt í ritinu *Peningamálum*. Tilgangurinn er að stuðla að upplýstri umræðu, efla áhættustýringu og skýra hvernig bankinn vinnur að lögbundnum viðfangsefnum sínum á þessu sviði.

1. Samningurinn er birtur á heimasíðu Seðlabankans.

Fjármálakerfið í meginatriðum traust

Niðurstaða greiningar Seðlabankans í apríl 2005 var að þrátt fyrir að íslenska fjármálakerfið væri á mikilli siglingu og yrði að glíma við ójafnvægi í þjóðarbúskap næstu árin væri það í meginatriðum traust. Það væri traust í þeim skilningi að geta staðist áföll í efnahagslífi og á fjármálamörkuðum, miðlað lánsfé og greiðslum og dreift áhættu með viðhlítandi hætti.

Viðskipti á fjármálamörkuðum gengu greiðlega

Viðskipti á öllum innlendum fjármálamörkuðum, þ.e. hlutabréfamarkaði, skuldabréfamarkaði, millibankamarkaði með krónur, gjaldeyri og gjaldeyris-skriptasamninga gengu greiðlega fyrir sig og án áfalla á árinu 2005, þótt fæð aðila á millibankamarkaði sé nokkurt veikleikamerki.

Kaup á erlendum bönkum héldu áfram

Töluverðar breytingar urðu á umsvifum íslensku viðskiptabankanna á árinu 2005. Efnahagsreikningar bankanna stækkuðu mikið vegna aukinna útlána en einnig vegna kaupa á erlendum bönkum. Þar bar hæst kaup Íslandsbanka á norska bankanum BNbank, sem á öðrum ársfjórðungi varð hluti af samstæðu Íslandsbanka, og kaup Kaupþings banka á breska bankanum Singer & Friedlander sem varð hluti af samstæðu Kaupþings banka á þriðja ársfjórðungi. Kaup Íslandsbanka og Kaupþings banka á framangreindum bönkum voru fjármöggnuð að langmestu leyti með nýju hlutafé og víkjandi lánum. Nánar er fjallað um kaup íslensku bankanna á erlendum fjármálafyrirtækjum árið 2005 í meðfylgjandi rammagrein.

Kaup á erlendum fjármálafyrirtækjum

Í lok árs 2004 gerði Íslandsbanki tilboð í öll hlutabréf norska Bolig- og Næringsbanken (BNbank). BNbank er viðskiptabanki sem sérhæfir sig í langtíma fasteignafjármögnun, einkum á þéttbýlissvæðunum í kringum Ósló og Þrándheim. Tilboð Íslandsbanka nam um 35 ma.kr. fyrir allt hlutafé í BNbank. Íslandsbanki fjármagnaði kaupin með útboði nýrra hluta og víkjandi lánum. Í mars 2005 var endanlega gengið frá kaupunum en við þau rúmlega tvöfaldaðist stærð efnahagsreiknings samstæðu Íslandsbanka.

Í apríl gerði Kaupþing banki tilboð í breska bankann Singer & Friedlander (S&F). S&F sérhæfir sig í almennri bankastarfsemi, fjármögnunarleigu og eignastýringu. Tilboð Kaupþings nam um 65 ma.kr. fyrir alla útgefna hluti í S&F en fyrir átti Kaupþing banki 20% hlutafjár í bankanum. Í júlí var endanlega gengið frá kaupunum og S&F varð hluti af samstæðu Kaupþings banka á þriðja ársfjórðungi. Við það jukust eignir samstæðunnar um rúmlega 300 ma.kr., innlán tvöfölduðust sem og eignir í stýringu.

Á árinu 2005 keypti Landsbankinn þrjú evrópsk verðbréfafyrirtæki. Í byrjun árs keypti hann breska verðbréfafyrirtækið Teather & Greenwood sem varð hluti af samstæðu bankans frá og með öðrum ársfjórðungi. Í september keypti Landsbankinn 81% hlut í evrópska verðbréfafyrirtækinu Kepler Equities sem varð hluti af samstæðu bankans á fjórða ársfjórðungi. Í nóvember keypti Landsbankinn 50% hlut í írsku verðbréfafyrirtækinu Merrion Capital.

Lánshæfiseinkunnir bankanna

Alþjóðleg matsfyrirtæki meta lánshæfi stóru viðskiptabankanna þriggja, þ.e. Kaupþings banka, Landsbanka Íslands og Íslandsbanka, auk þess að meta lánshæfi Straums-Burðaráss Fjárfestingarbanka. Jafnframt hafa Ríkissjóður Íslands, Íbúðalánasjóður og Landsvirkjun alþjóðlegt lánshæfismat. Lánshæfiseinkunnir bankanna verða sífellt mikilvægari eftir því sem fjármögnun þeirra á markaði eykst og hlutdeild innlána minnkar.

Á árinu 2005 hækkaði alþjóðlega matsfyrirtækið Moody's lánshæfiseinkunn Landsbankans vegna langtímaskulda og innlána. Moody's staðfesti lánshæfiseinkunnir Kaupþings banka en mat lánshæfismatsfyrirtækisins á fjárhagslegum styrkleika Íslandsbanka var lækkað. Í lok árs 2005 stóðu Kaupþing banki og Íslandsbanki jafnfætis að því er lánshæfismat Moody's varðar en lánshæfismat Landsbankans var þrepi lægra.

Í nóvember 2005 gaf alþjóðlega matsfyrirtækið Fitch í fyrsta sinn út lánshæfismat fyrir Kaupþing banka. Fyrir höfðu bæði Landsbankinn og Íslandsbanki lánshæfismat frá Fitch. Lánshæfiseinkunnir íslensku viðskiptabankanna hjá Fitch eru þær sömu. Í byrjun árs 2006 fékk Straumur-Burðarás Fjárfestingarbanki lánshæfismat frá Fitch. Í febrúar 2006 staðfesti Fitch lánshæfismat viskiptabankanna. Lánshæfiseinkunnir bankanna eru sýndar í meðfylgjandi töflum.

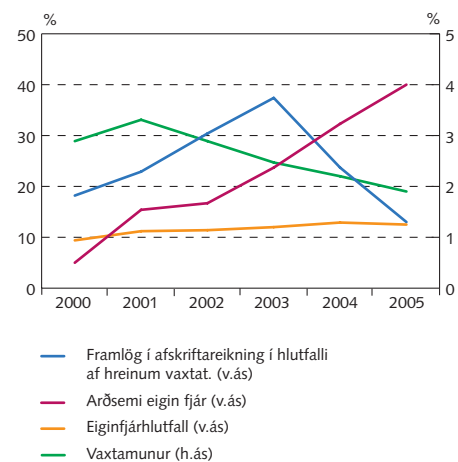
Afkoma banka og sparisjóða var mjög góð...

Afkoma viðskiptabanka og sparisjóða árið 2005 var mjög góð. Góða afkomu má einkum rekja til aukinna vaxtatekna í kjölfar mikillar útlánaaukningar, mikilla þóknunartekna og verulegs gengishagnaðar af verðbréfaeign, einkum hlutabréfum. Hagnaður stærstu viðskiptabankanna tæplega þrefaldaðist milli ára. Árið 2005 átti tæplega helmingur tekna þeirra uppruna sinn erlendis samanborið við tæplega þriðjung árið 2004. Eiginfjárlutföll viðskiptabankanna lækkuðu lítillega frá fyrra ári.

... og útlán héldu áfram að aukast

Útlán innlánsstofnana jukust mikið á árinu 2005 og einnig markaðsverðbréfaeign þeirra. Innlend útlán og markaðsverðbréf innláns-

Mynd III-1
Stærstu viðskiptabankar

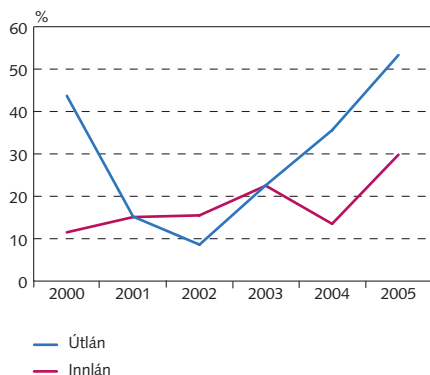
Tafla III-1. Lánshæfismat Moody's á íslensku viðskiptabönkunum

	Staðfest	Til langs tíma	Til skamms tíma	Fjárhagslegur styrkur	Horfur
Kaupþing banki	Mái 2005	A1	P-1	C+	Stöðugar
Íslandsbanki	Mái 2005	A1	P-1	C+	Stöðugar
Landsbanki	Mars 2005	A2	P-1	C	Stöðugar

Tafla III-2. Lánshæfismat Fitch á íslensku viðskiptabönkunum og Straumi-Burðarás Fjárfestingarbanka

	Staðfest	Til langs tíma	Til skamms tíma	Óháð	Stuðningur	Horfur
Kaupþing banki	Feb. 2006	A	F1	B/C	2	Stöðugar
Íslandsbanki	Feb. 2006	A	F1	B/C	2	Stöðugar
Landsbanki	Feb. 2006	A	F1	B/C	2	Stöðugar
Straumur-Burðarás Fjárfestingarbanki	Jan. 2006	BBB-	F3	C/D	3	Stöðugar

Mynd III-2
Innlend útlán og innlán innlánsstofnana
12 mánaða hreyfingar

stofnana jukust um 53% á árinu og erlend útlán og erlend markaðsverðbréf samtals um 202%. Innlán jukust um 30% á árinu og verðbréfaútgáfa innlánsstofnana um 94%. Meginhluti verðbréfaútgáfunnar var á erlendum markaði og í erlendri mynt. Þannig treystu innlánsstofnanir á gengisbundna verðbréfaútgáfu á árinu, einkum innan MTN-skuldabréfaramma í stað hefðbundinna beinna erlendra lána eða sambankalána.² Í lok ársins 2005 námu heildarinnlán í innlánsstofnunum um 22% af heildarskuldum þeirra.³ Samsvarandi hlutfall í lok ársins 1995 var um 75% sem sýnir glögg að lántökur hafa í vaxandi mæli komið í stað innlána á fjármögnunarhlíð. Útlán annarra lánaþyrirtækja⁴ jukust um rúmlega 2% á árinu 2005. Útlán Íbúðalánasjóðs, sem voru um 65% af útlánum annarra lánaþyrirtækja í lok árs 2005, drógust saman um 12% á árinu. Verðbréfaútgáfa annarra lánaþyrirtækja jókst um tæplega 7% á árinu 2005 og að langstærstum hluta var um að ræða íbúðabréfaútgáfu Íbúðalánasjóðs.

Ásókn innlendra fjárfesta í erlend verðbréf jókst ...

Ásókn innlendra fjárfesta í erlend verðbréf jókst verulega árið 2005 og hafa nettókaup aldrei verið svo mikil frá því að kerfisbundið var byrjað að safna upplýsingum um erlend verðbréfakaup árið 1994. Nettókaup á erlendum verðbréfum námu tæplega 123,5 ma.kr. samanborið við um 75,8 ma.kr. árið 2004 sem er 63% aukning. Mest var keypt af hlutabréfum í erlendum fyrirtækjum fyrir um 71 ma.kr., keypt voru hlutdeildarskírteini í erlendum verðbréfasjóðum fyrir um 40 ma.kr. og skuldabréf fyrir um 11,9 ma.kr. Meiri áhugi á kaupum á hlutabréfum fremur en á hlutdeildarskírteinum í verðbréfasjóðum er líklega tilkominn vegna þess að meira hafi verið um kaup á undir 10% hlut í nokkrum erlendum fyrirtækjum fyrir töluverðar fjárhæðir í tengslum við umfangsmikil útrásarverkefni íslenskra fjárfesta. Lífeyrissjóðirnir voru eins og áður fyrirferðarmestir í erlendu verðbréfafjárfestingunni en innlánsstofnanir juku stórlega sinn hlut árið 2005.

... en ásókn erlendra fjárfesta í verðbréf útgefin á Íslandi minnkaði

Erlendir fjárfestar keyptu verðbréf útgefin á Íslandi fyrir 18,2 ma.kr., nettó, árið 2005, samanborið við rúmlega 33 ma.kr. nettókaup árið 2004. Má rekja þessa lækkun að miklu leyti til minni hlutabréfakaupa á síðastliðnu ári samanborið við 2004. Meira var fjárfest í skuldabréfum en hlutabréfum árið 2005 sem er önnur þróun en átti sér stað árið á undan.

Árið 2005 námu nettókaup erlendra aðila á innlendum skuldabréfum tæplega 13 ma.kr. samanborið við nettókaup fyrir um 11,7 ma.kr. árið 2004. Mest var keypt, nettó, af ríkisbréfum eða fyrir 9,5 ma.kr. en nettókaup á skuldabréfum í flokki húsbrefa, húsnæðisbréfa og íbúðabréfa námu 5 ma.kr.

Tölur um viðskipti erlendra aðila með verðbréf útgefin á Íslandi ná ekki yfir afleiðusamninga erlendra aðila með verðbréf útgefin

2. MTN = Medium Term Note.

3. Að frátöldu eigin fé og víkjandi lánum.

4. Til annarra lánaþyrirtækja teljast Íbúðalánasjóður, fjárfestingarbankar, eignarleigur, greiðslukortafyrirtæki og fjárfestingarlánasjóðir.

á Íslandi. Áður fyrr var hægt að áætla skuldabréfastöðu erlendra fjárfesta með því að skoða árs- og árshlutareikninga bankanna. Með nokkurri einföldun mátti gera ráð fyrir að staða framvirkra skuldabréfasamninga fyrir hönd viðskiptavina bankanna væri að miklu leyti vegna erlendra fjárfesta. Eftir að FIH-bankinn varð hluti af samstæðuuppjöri Kaupþings banka og Kredittbanken og BNbank urðu hluti af samstæðuuppjöri Íslandsbanka er ekki lengur hægt að áætla afleiðusamninga erlendra aðila með verðbréf útgefin á Íslandi með eins mikilli vissu.

Mikill kraftur var í útgáfu krónubréfa árið 2005 en þau flokkast ekki undir verðbréf útgefin á Íslandi þar sem þau eru gefin út erlendis að mestu leyti af erlendum aðilum. Erlendir aðilar gáfu út skuldabréf í íslenskum krónum fyrir alls 149 ma.kr. á árinu 2005 en um var að ræða óverðtryggð bréf, flest til eins eða tveggja ára. Ef Íslendingar kaupa krónubréf koma viðskipti með þau fram sem kaup innlendra aðila á erlendum verðbréfum. Hugsanleg þátttaka innlendra aðila í viðskiptum með krónubréf gerist með afleiðum en ekki eru aðgengilegar nákvæmar upplýsingar um þau viðskipti.

Árið 2005 keyptu erlendir fjárfestar, nettó, innlend hlutabréf fyrir um 5,8 ma.kr. samanborið við tæplega 22 ma.kr. árið 2004. Í upphafi árs 2005 stóð Úrvalsvísitala Kauphallar Íslands í 3.359,6 stigum en í lok ársins var Úrvalsvísitalan í 5.534,49 stigum sem er hæsta gildi hennar frá upphafi. Úrvalsvísitalan hækkaði því um 65% og því ljóst að þeir fjárfestar sem héldu sig við innlend hlutabréf fengu afbragðs ávöxtun.

Tryggingarsjóður innstæðueigenda og fjárfesta

Tryggingarsjóður innstæðueigenda og fjárfesta starfar í tveimur deildum í samræmi við lög nr. 98/1999, um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta, reglugerð nr. 120/2000, um sama efni, og samþykktir sem settar voru sjóðnum á stofnfundi hans 28. desember 1999. Samkvæmt lögum um sjóðinn skal heildareign innstæðudeildar nema a.m.k. 1% af meðaltali tryggðra innstæðna í viðskiptabönkum og sparisjóðum á næstliðnu ári. Á árinu 2005 var meðaltal tryggðra innstæðna um 609 ma.kr. og hækkaði það um rúmlega 22% á milli ára. Samkvæmt þessum tölum skal heildareign innstæðudeildar að lágmarki vera 6.094 m.kr. Hrein eign innstæðudeildar var hins vegar einungis 5.068 m.kr. í árslok 2005 eða 0,83% af tryggðum innstæðum og fullnægði það því ekki kröfum laganna í þessu efni. Á árinu 2006 þarf því að innheimta hjá viðskiptabönkum og sparisjóðum þá fjárhæð sem vantar til þess að eignir innstæðudeildar nái lögboðnu lágmarki auk þess sem gefa þarf út ábyrgðaryfirlýsingar. Áætlað er að inngreiðslur nemi um 914 m.kr. og ábyrgðaryfirlýsingar hljóði upp á 112 m.kr. Þetta er fjórða árið í röð sem kemur til þess að innheimta þurfi í innstæðudeild. Á árinu 2003 voru innheimtar um 366 m.kr., á árinu 2004 um 459 m.kr. og á árinu 2005 voru innheimtar um 506 m.kr. Helsta ástæða þessa er ör vöxtur tryggðra innstæðna á undanförunum árum. Tekið skal fram að enn hefur ekki komið til þess að grípa hafi þurft til tryggingarfjár innstæðudeildar vegna greiðsluerfiðleika aðildarfyrirtækja. Heildareign verðbréfadeildar sjóðsins skal samkvæmt lögum um sjóðinn að lágmarki vera 100 m.kr. Á árinu 2005 voru

innheimtar hjá aðildarfyrirtækjum hans 20 m.kr. sem var sjötti áfangi slíkrar innheimtu. Eigið fé verðbréfadeildar nam í lok árs 2005 um 86 m.kr. og hafa aðildarfyrirtæki sjóðsins gengist í ábyrgð fyrir sem nemur um 14 m.kr. Á árinu 2006 skal innheimta sjöunda áfanga, 14 m.kr., til verðbréfadeildar í samræmi við ákvæði laganna. Í lok nóvember 2001 varð eitt af aðildarfélögum sjóðsins, Burnham International á Íslandi hf., gjaldþrota. Þrotabúið er enn til meðferðar hjá skiptastjóra og er ekki vitað hvenær skiptameðferð lýkur. Lýst var kröfum á hendur Tryggingarsjóði – verðbréfadeild að fjárhæð um 226,5 m.kr. Hluti krafanna var afturkallaður og greiðsluskyldu vegna stærsta hluta annarra krafna hafnað. Telja verður sennilegt að verðbréfadeild Tryggingarsjóðs verði fyrir nokkrum fjárútlátum vegna gjaldþrots félagsins. Vegna varúðarsjónarmiða hafa alls 52 m.kr. verið gjaldfærðar vegna þessa máls og hefur sú fjárhæð verið færð til skuldar í efnahagsreikningi. Tekið hefur verið tillit til þessa í útreikningi á eigin fé verðbréfadeildar.

Lífeyrissjóðir

Hrein eign lífeyrissjóðanna var tæpir 1.200 ma.kr. í árslok 2005 samkvæmt bráðabirgðatölum byggðum á úrtaki stærstu sjóða. Aukning ársins var 21,6%, eða 213 ma.kr., samanborið við 19,7% ári fyrr. Meðalstaða hreinu eignarinnar sem hlutfall af vergri landsframleiðslu var á árinu komin í 110,6% en var 102,3% árið 2004.

Verðbréfaeign lífeyrissjóðanna skiptist nánast jafnt í verðbréf með föstum tekjum annars vegar, þ.e. skuldabréf, og hins vegar verðbréf með breytilegum tekjum, þ.e. hlutabréf og hluteildarskírteini. Aukning hinna síðarnefndu var 35,6% á árinu eða nokkru meiri en ári fyrr, en þá var hún 32,1%. Einkum má rekja hana til jákvæðs endurmat, sem var rúmir 120 ma.kr. á árinu en nettókaup voru einungis um 30 ma.kr. Eign lífeyrissjóðanna í innlendum hlutabréfum jókst um 58 ma.kr., jákvætt endurmat þeirra var um 75 ma.kr. enda hækkuðu innlendar hlutabréfavisitölur mjög á árinu, Úrvalsvisitatalan um 65% og Heildarvisitatala Aðallista um 62%.

Erlend verðbréfaeign lífeyrissjóðanna var 297 ma.kr. í árslok 2005 og hafði aukist um 36,3% á árinu sem er nánast sama aukning og ári fyrr. Verðbréf útgefin erlendis voru í árslok því sem næst fjórðungur af hreinni eign lífeyrissjóðanna og hefur þetta hlutfall farið stöðugt vaxandi síðustu ár. Enn hafa sjóðirnir þó töluvert svigrúm til fjárfestingar erlendis, en þeim er gert samkvæmt lögum um skyldu-tryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða (129/1997) að takmarka áhættu sína í erlendum gjaldmiðlum við 50% af hreinni eign.

Greiðslu- og uppgjörskerfi

Hér á landi eru starfrækt tvenns konar greiðslukerfi sem jafnframt eru uppgjörskerfi, þ.e. stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands og jöfnunarkerfi Fjölgreiðslumiðlunar hf. (FGM). Uppgjör vegna verðbréfavíðskipta fer jafnframt fram í gegnum stórgreiðslukerfið. Þátttakendur í kerfunum eru viðskiptabankar, sparissjóðir og Seðlabankinn. Reiknistofa bankanna (RB) sinnir hugbúnaðarþjónustu fyrir öll kerfin en Seðlabankinn hefur milligöngu um uppgjör í þeim.

Stórgreiðslukerfið

Seðlabanki Íslands hefur með höndum rekstur stórgreiðslukerfisins og ber ábyrgð á rekstri þess. Bankanum ber að greina og stýra þeirri áhættu sem er samfara rekstri kerfisins, stuðla að skilvirkni og sjálfstæði þess. Þetta er í samræmi við erlenda framkvæmd.

Stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands var tekið í notkun í desember 2000. Öll greiðslufyrirmæli að fjárhæð 10 m.kr. eða hærri eru gerð upp í þessu kerfi um leið og innstæða á reikningi greiðanda leyfir þ.e. um er að ræða brúttóuppgjör á rauntíma (e. realtime gross settlement). Stórgreiðslukerfið færir þannig öll greiðslufyrirmæli yfir stórgreiðslumörkum beint á viðskiptareikninga þátttakenda í Seðlabankanum eða af þeim. Um stórgreiðslukerfið gilda reglur Seðlabanka Íslands nr. 788/2003.

Meðfylgjandi mynd sýnir þróun veltu í stórgreiðslukerfinu frá 2002 til loka árs 2005. Veruleg veltuaukning kom fram á árinu 2005. Mánaðarleg heildarvelta í kerfinu á því ári (þ.e. inn- og útborganir) jókst úr tæpum 1.700 ma.kr. í janúar í ríflega 3.800 ma.kr. í desember. Dagleg meðalvelta jókst á sama tíma úr um 85 ma.kr. í janúar í tæpa 200 ma.kr. í desember. Meðaltalsmánaðarvelta árið 2005 var 2.721,2 ma.kr. og meðalvelta á dag nam 128,7 ma.kr. árið 2005 sem er 79% aukning frá fyrra ári, en þá var dagleg meðaltalsvelta 72,5 ma.kr.

Jöfnunarkerfið

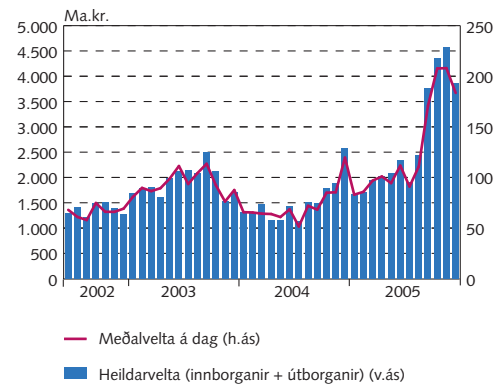
Seðlabankinn hefur undanfarin ár tekið þátt í þróun jöfnunarkerfis FGM (JK-kerfisins). FGM er félag í eigu viðskiptabanka, greiðslukortafyrirtækja og Seðlabanka Íslands. Félagið hefur með höndum rekstur JK-kerfisins. Í JK-kerfinu eru öll uppsöfnuð greiðslufyrirmæli milli þátttakenda gerð upp. Þetta á við um greiðslufyrirmæli sem hver um sig eru lægri en 10 m.kr. Uppgjör á jöfnuðum stöðum milli þátttakenda fer fram kl. 17:00 á bankadögum í gegnum stórgreiðslureikninga þátttakenda. Rauntímajöfnunarstöður milli einstakra þátttakenda í kerfinu eru sýnilegar þannig að hver og einn þátttakandi getur fylgst með og stýrt áhættu sinni vegna greiðslumiðlunarinnar. Viðskiptamenn hafa aðgang að peningum sem lagðir eru inn á reikninga þeirra um leið og innborganir fara fram. Þátttakendur í JK-kerfinu semja um gagnkvæmar heimildir vegna innbyrðis jöfnunarstöðu og leggja fram tryggingar fyrir uppgjöri á hæstu skuldastöðu. Þá geta þátttakendur lagt laust fé inn á sérstaka reikninga til að mæta tímabundnu ójafnvægi í innbyrðis greiðslustöðu. Um starfsemi jöfnunarkerfisins gilda reglur Seðlabanka Íslands nr. 789/2003.

Verðbréfauppgjörskerfið

Íslenska verðbréfauppgjörskerfið er rekið á grundvelli samkomulags um samskipti Seðlabanka Íslands, Verðbréfasráningar Íslands hf. og Kauphallar Íslands hf. Verðbréfauppgjörskerfið gegnir lykilhlutverki fyrir verðbréfamarkaðinn, fjármálakerfið og fjármálastöðugleika hér á landi. Kerfið nær til allra stofnanapátta uppgjörferlisins, þ.e. staðfestingar viðskipta, ákvörðunar réttinda og skyldna, uppgjör og vistunar. Uppgjörið tekur bæði til afhendingar verðbréfa og frágangs greiðslu milli kaupanda og seljanda. Eftirfarandi stofnanir skipta með sér verkum og annast einstaka þætti uppgjörskerfisins: (a) Kauphöllin

Mynd III-3

Heildarvelta í stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands frá júní 2002 til desember 2005

staðfestir skilmála verðbréfavíðskiptanna (e. confirmation), (b) Verðbréfaskráning vinnur úr og skráir réttindi og skyldur markaðsaðila í tengslum við skipti á verðbréfum og peningum (e. clearing) og annast rafræna afhendingu verðbréfanna (e. delivery) og (c) Seðlabankinn annast millifærslu og uppgjör greiðslufyrirmæla frá Verðbréfaskráningu í gegnum stórgreiðslukerfið (e. payment) og (d) Verðbréfaskráning annast vistun/vörslu verðbréfanna (e. custody/safekeeping).

Hlutverk og stefna Seðlabanka Íslands varðandi greiðslu- og uppgjörskerfi

Seðlabanka Íslands ber samkvæmt lögum að stuðla að virku og öruggu fjármálakerfi, þ.m.t. greiðslukerfi innanlands og við útlönd. Bankinn hefur þýðingarmiklu hlutverki að gegna varðandi öryggi og skilvirkni innlendra greiðslu- og uppgjörskerfa. Greina má hlutverk bankans í eftirfarandi þætti: Mótun stefnu varðandi þróun kerfanna (e. policy-making role), setningu reglna fyrir kerfið (e. regulatory role), stuðning við markaðslausnir og frumkvæði á þessum vettvangi (e. catalytic role), rekstur stórgreiðslukerfisins og umsjón uppgjör í jöfnunar- og verðbréfauppgjörskerfum (e. operational role) og eftirlit með kerfunum í samræmi við alþjóðlega staðla (e. oversight role). Seðlabanki Íslands á fulltrúa í stjórn þeirra fyrirtækja sem koma að framkvæmd greiðslu- og uppgjörsmála, þ.e. Reiknistofu bankanna, FGM og Eignarhaldsfélags Verðbréfabings hf., og fylgir þar eftir stefnu bankans á þessu sviði. Stefna Seðlabankans í þessum málaflokki er aðlögun íslensku greiðslu- og uppgjörskerfanna að alþjóðlegum kröfum. Annars vegar er um að ræða svonefndar tíu kjarnareglur fyrir kerfislega mikilvæg greiðslukerfi og hins vegar tilmæli CPSS/IOSCO fyrir verðbréfauppgjörskerfi. Frá árinu 2002 hefur verið unnið markvisst að þróun greiðslukerfa með það að markmiði að kerfin uppfylltu áður nefndar kjarnareglur. Settar hafa verið skýrari reglur um starfsemi kerfanna, kröfur gerðar um uppgjörstryggingar, uppgjörserlar endurskoðaðir, þátttakendur upplýstir um kerfisáhættu tengda rekstrinum, áhættustýring innleidd auk þess sem þróuð hefur verið viðbúnaðaráætlun og gagnsæi í starfseminni hefur verið augin. Þetta starf hefur verið unnið í nánú samstarfi við FGM, RB og lánastofnanir.

Reglur um starfsemi greiðslukerfa

Mikilvægur þáttur í þróun og aðlögun íslenskra greiðslu- og uppgjörskerfa var setning reglna um meginþætti í starfsemi þeirra. Núverandi reglur Seðlabankans um greiðslukerfi tóku gildi 1. nóvember 2003. Annars vegar er um að ræða reglur fyrir stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands nr. 788/2003 og hins vegar reglur fyrir jöfnunarkerfi nr. 789/2003. Þessar reglur voru settar á grundvelli laga um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001. Þær útfæra jafnframt ákvæði í lögum um öryggi greiðslufyrirmæla í greiðslukerfum nr. 90/1999, en þau lög byggjast á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 98/26/EB frá 19. maí 1998 um endanlegt uppgjör í greiðslukerfum og uppgjörskerfum fyrir verðbréf. Meginmarkmið reglnanna er að stuðla að fjármálalegum stöðugleika og auka réttaröryggi og gagnsæi í starfsemi slíkra kerfa. Reglurnar skýra hlutverk og ábyrgð Seðlabankans, lánastofnana og annarra aðila sem koma að greiðslu- og uppgjörserlinu. Í lok árs

2004 var gengið frá viðurkenningu kerfanna og tilkynningu þeirra til Eftirlitsstofnunar EFTA í samræmi við lög nr. 90/1999. Bæði kerfin hafa öðlast viðurkenningu sem lögmæt greiðslukerfi hér á landi og á öllu evrópska efnahagssvæðinu.

Uppgjörstryggingar

Fullnægjandi uppgjörstryggingar í greiðslukerfum eru afar mikilvægar til að treysta örugga og skilvirka starfsemi fjármálakerfisins ef til þess kemur að lánastofnun geti ekki efnt uppgjörsskuldbindingu sína í greiðslukerfum. Í byrjun árs 2005 námu uppgjörstryggingar allra lánastofnana í stórgreiðslukerfinu samtals 18,5 ma.kr. og í jöfnunarkerfi FGM 3,2 ma.kr. Tryggingarfjárhæðir voru endurskoðaðar á miðju ári 2005 og námu eftir endurskoðun 18,4 ma.kr. í stórgreiðslukerfinu og 3,1 ma.kr. í jöfnunarkerfinu. Í árslok 2005 komu tryggingar til endurskoðunar á ný og námu í ársbyrjun 2006 samtals 29,2 ma.kr. þar af 23,3 ma.kr. í stórgreiðslukerfi Seðlabankans en 5,9 ma.kr. í jöfnunarkerfi FGM.

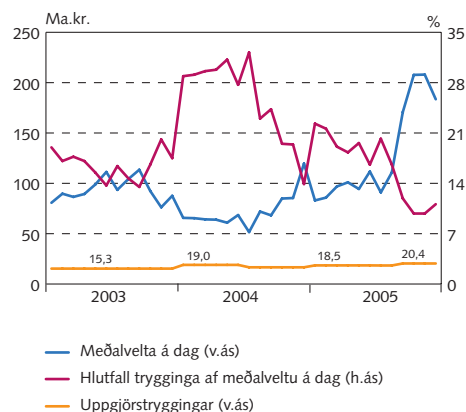
Við endurnýjun samninga um uppgjörstryggingar í greiðslukerfum 29. desember 2005 voru nokkrar breytingar gerðar frá fyrri samningum. Stærsta breytingin fól í sér útvíkkun á mögulegum tryggingum sem lánastofnanir geta lagt fram til tryggingar uppgjöri. Auk verðbréfa sem hæf eru í endurhverfum viðskiptum er nú unnt að leggja fram rafrænt skráð skuldabréf sveitarfélaga, félaga í eigu ríkis og sveitarfélaga og skráðra hlutafélaga í Kauphöll Íslands. Jafnframt er nú mögulegt að leggja fram erlend bréf sem hæf eru til ávöxtunar gjaldeyrisforða Seðlabankans.

Hinn 29. desember 2005 voru samningar við lánastofnanir vegna stórgreiðslukerfisins aðgreindir samningum jöfnunarkerfisins (JK-kerfis), en fram til þessa hafði verið um einn samning að ræða. FGM sem er rekstrar- og ábyrgðaraðili JK-kerfisins varð nú beinn aðili að samningi um heimildir og tryggingar í JK-kerfinu. Þessi breyting er liður í frekari þróun greiðslukerfa og aukinni aðgreiningu þeirra. Tilgangurinn er að skerpa sýn og ábyrgð einstakra þátttakenda.

Skráning Seðlabankans á hæstu daglegu skuldastöðu hveir lánastofnunar í greiðslukerfum er lögð til grundvallar endurskoðun uppgjörstrygginga. Lánastofnun er óheimilt að fara út fyrir veitta heimild. Lánastofnanir leitast við að haga fjárstýringu sinni þannig að draga megi úr fjárbindingu við greiðslumiðlun. Seðlabankinn hefur einnig reynt að draga úr tryggingarþörfinni með því að lækka stórgreiðslumörk, sameina bindireikninga og stórgreiðslureikninga. Þátttakendur í stórgreiðslukerfinu geta einnig hækkað heimildir sínar innan dags gerist þess þörf að því tilskildu að lagðar séu fram viðbótartryggingar.

Á árinu 2005 var unnið að undirbúningi á innleiðingu sjálfvirkra heimildarlása í stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands og voru þeir gerðir virkir 16. september 2005. Frá og með þeim tíma hafnar stórgreiðslukerfið sjálfkrafa öllum greiðslufyrirmælum sem leiða til þess að farið yrði út fyrir heimildir. Gert er ráð fyrir að sambærilegir lásar verði teknir upp í JK-kerfi Fjölgreiðslumiðlunar á árinu 2006 auk þess sem unnið verður áfram að frekari þróun kerfisins.

Mynd III-4
Meðalvelta á dag í stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands frá janúar 2003 - desember 2005 og uppgjörstryggingar

Rekstraráhætta í greiðslukerfum

Á undanförunum árum hefur Seðlabankinn beint sjónum sínum að helstu áhættuþáttum tengdum rekstri greiðslukerfa. Reynt hefur verið að takmarka lagaáhættu, greiðsluáhættu og uppgjörsáhættu. Á árinu 2005 var sjónum einkum beint að rekstraráhættuþáttum og reynt var að skýra betur og útfæra ábyrgð á rekstri greiðslukerfa og fyrirkomulag stýringar á rekstraráhættu. Náið samstarf hefur verið haft við RB og FGM í þessu verkefni enda er rekstur á búnaði kerfanna að mestu á vegum RB. Á árinu 2005 var þannig gengið frá formlegum samstarfssamningi milli RB og Seðlabankans um rekstur og þróun hugbúnaðar fyrir stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands. Samningurinn tekur m.a. til vitundar um og þekkingar á rekstraráhættu, gagnsæis í virkni og starfsemi kerfisins, áhættumælinga og prófana, upplýsingaskipta og viðbúnaðar.

Úttekt á stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands

Eins og fram kom í ársskýrslu bankans á síðasta ári, fékk Seðlabankinn sérfræðinga frá sænska seðlabankanum, Sveriges riksbank, til þess að kynna sér umhverfi, þróun og rekstur stórgreiðslukerfis Seðlabankans. Sænsku sérfræðingarnir fóru ýtarlega yfir fyrirliggjandi upplýsingar og sjónarmið Seðlabankans, RB, viðskiptabankanna og FGM. Þeir beindu m.a. sjónum sínum að lagalegri stöðu og stjórnun RB, eignarhaldi Seðlabankans á stórgreiðslukerfinu, upplýsingamiðlun um áhættugreiningu RB og fyrirliggjandi drögum að samstarfssamningi milli Seðlabankans og RB um rekstur kerfisins. Sænsku sérfræðingarnir skiluðu síðan skýrslu sinni í maí 2005 og þar komu fram ýmis mikilvæg atriði sem hafa ber í huga við frekari þróun og útfærslu greiðslukerfa.

Í skýrslunni kemur m.a. fram að innviðir greiðslumiðlunar á Íslandi eru um margt einstæðir og einkennast af mikilli samþættingu einstakra upplýsingatækni kerfa RB, sem leiðir af sér ákveðna rekstrarhagkvæmni en eykur að sama skapi rekstraráhættu. Til skemmri tíma þarf að viðhafa mjög agað ferli til að stýra þessari áhættu, en til lengri tíma litið þarf að eyða henni með auknum aðskilnaði einstakra kerfa. Þá var bent á ýmis atriði sem varða einstaka þátttakendur í kerfinu. Að því er RB varðar var bent á að lagaleg staða RB væri óljós og skilgreina þyrfti betur tengsl RB við Seðlabankann og aðra eigendur. RB er eini íslenski aðilinn sem hefur yfir að ráða innviðum til greiðslumiðlunar hér á landi.

Skýrsluhöfundar töldu einnig að huga þyrfti að frekari endurskipulagningu málaflöksins innan Seðlabankans. Bankinn þyrfti m.a. að takast á hendur aukna ábyrgð á rekstri stórgreiðslukerfisins og vera enn virkari í daglegum rekstri þess. Gjaldskrá fyrir notkun á kerfinu þarf að taka til bæði beinna og óbeinna kostnaðarþátta. Verðlagning þjónustunnar á að standa undir öllum rekstrarkostnaði þannig að rekstur kerfisins sé sjálfberandi. Rekstur stórgreiðslukerfisins á þannig að vera með sjálfstæðan fjárhag, aðgreindur öðrum rekstri bankans.

Á árinu 2005 var unnið að frekari endurbótum á hinum ýmsum þáttum stórgreiðslukerfisins, einkum þeim sem snúa að rekstraráhættu og ytri þáttum. Á árinu 2006 verður athyglinni í ríkara mæli beint að þeim innri þáttum sem tilgreindir voru í skýrslu sænsku sérfræðinganna. Jafnframt mun verða unnið að frekari útfærslu JK-

kerfisins til samræmis við þær breytingar sem þegar hafa verið gerðar á stórgreiðslukerfinu. Það starf mun m.a. fara fram í nánu samstarfi við FGM, RB og lánastofnanir.

Greiðslumiðlar

Reiðufé í umferð

Seðlar og mynt í umferð utan Seðlabankans námu um 13,2 ma.kr. í árslok 2005 og jukust um 1,6 ma.kr. frá árinu 2004. Þessi mikla aukning er athyglisverð í ljósi aukinnar notkunar annarra greiðslumiðla. Í októbermánuði 2005 hóf Seðlabanki Íslands dreifingu á breyttum fimm hundruð króna seðli. Eldri seðillinn verður áfram lögeyrir, en mun smám saman hverfa úr umferð. Nýi seðillinn er í grundvallaratriðum eins og hinn eldri. Á honum eru þó fjölmargar endurbætur sem gera seðilinn öruggari en þann sem fyrir var. Auðveldara verður að greina nýja seðilinn og erfiðara að falska hann.

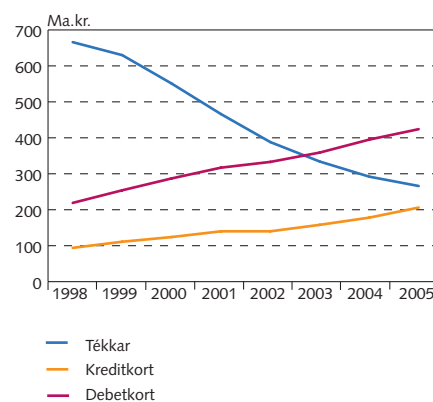
Seðlabankinn leggur áherslu á að viðhalda trúverðugleika íslenskra peninga, m.a. með öryggisþáttum í seðlum og reglulegri greiningu. Í greiningunni felst m.a. að seðlar eru taldir, leitað er að fölsunum og seðlar flokkaðir í nothæfa og ónothæfa. Nothæfir seðlar eru settir aftur í umferð og þeim ónothæfu er eytt. Á árinu 2005 bárust seðlagreiningardeild bankans um 13,3 milljónir seðla frá bönkum og sparisjóðum sem innlagnir og eyddi seðlagreiningardeildin um 4,6 milljónum seðla.

Hægir á samdrætti tékkaveltu en velta greiðslukorta eykst enn

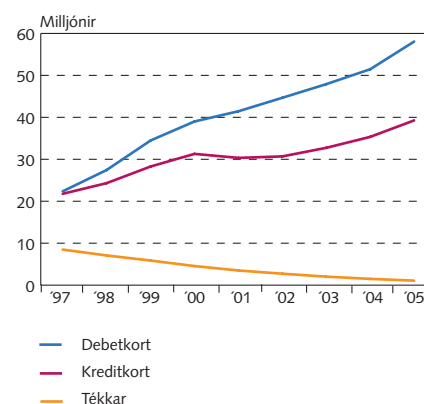
Velta kredit- og debetkorta eykst enn milli ára en hægst hefur á samdrætti veltu tékka. Velta kreditkorta árið 2005 jókst um 28 ma.kr. eða 15,5% milli ára og var 206 ma.kr. í árslok. Aukning í veltu kreditkorta skýrist af 21 ma.kr. aukningu innanlands og 7 ma.kr. aukningu í veltu erlendis. Velta debetkorta jókst hins vegar úr 395 ma.kr. í 424 ma.kr. árið 2005, eða um 7,4%, einkum innanlands. Tékkavelta dróst saman um tæp 9% milli ára og nam 266 ma.kr í árslok.

Fjöldi debetkortafærslna innanlands jókst um 11,1% milli ára en fjöldi færslna kreditkorta um 12,8%. Hlutfallslega var þó aukning í færslu debetkorta meiri. Samdráttur í færslum tékka nam tæpum 28% frá fyrra ári.

Mynd III-5
Velta debetkorta, kreditkorta og tékka

Mynd III-6
Greiðslumiðlun
Fjöldi færslna innanlands

IV Ýmsir þættir í starfsemi Seðlabanka Íslands

Alþjóðleg samskipti Seðlabanka Íslands

Seðlabanki Íslands gegnir veigamiklum skyldum á alþjóðlegum fjármálavettvangi. Bankinn á náið samstarf við aðra seðlabanka og fjölþjóðlegar stofnanir á sviði efnahags- og peningamála.

Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn

Seðlabanki Íslands er fjárhagslegur aðili að Alþjóðagjaldeyrissjóðnum fyrir hönd íslenska ríkisins. Birgir Ísleifur Gunnarsson formaður bankastjórnar Seðlabanka Íslands var fulltrúi Íslands í sjóðráði Alþjóðagjaldeyrissjóðsins þar til að hann lét af störfum. Við af honum tók Davíð Oddsson formaður bankastjórnar. Bolli Þór Bollason ráðuneytissjóri í forsætisráðuneytinu var varafulltrúi Íslands í sjóðráðinu. Ísland starfar með Norðurlöndum og Eystrasaltslöndum á vettvangi Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og myndar kjördæmi með þeim. Sameiginlega kjósa þessi lönd einn fastafulltrúa í framkvæmdastjórn sjóðsins sem í sitja alls 24 fulltrúar.

Norski fjármálaráðherrann, Per-Kristian Foss, sat í fjárhagsnefnd Alþjóðagjaldeyrissjóðsins¹ sem fulltrúi Norðurlanda og Eystrasaltslanda á árinu 2005 en nefndin er sjóðráði til ráðuneytis. Jarle Bergo, varabankastjóri norska seðlabankans, var formaður fjárhagsnefndar Norðurlanda og Eystrasaltslanda.² Nefndin hefur það hlutverk að samræma og stjórna samstarfinu innan kjördæmisins. Á árinu 2005 var Jón Þ. Sigurgeirsson framkvæmdastjóri alþjóðasviðs Seðlabankans formaður undirnefndar fjárhagsnefndar Norðurlanda og Eystrasaltslanda³ en hún fjallar um ýmis sameiginleg málefni kjördæmisins ásamt því að undirbúa fundi fjárhagsnefndarinnar. Fulltrúi kjördæmisins í framkvæmdastjórn sjóðsins í Washington á árinu 2005 var Norðmaðurinn Jon A. Solheim. David Farelus frá Svíþjóð var varafulltrúi.

Vor- og haustfundir fjárhagsnefndar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins voru haldnir í Washington. Í tengslum við þá voru birtar á heimasíðu Seðlabankans greinargerðir skrifstofu Norðurlandanna og Eystrasaltslandanna hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum um málefni sem hæst bar í starfsemi sjóðsins og framkvæmdastjórnarinnar. Einnig voru birt ávörp fulltrúa landanna átta á fundum fjárhagsnefndarinnar og á ársfundi sjóðsins.

Sendinefnd frá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum heimsótti Ísland í júní 2005. Álit hennar var birt á heimasíðu Seðlabankans í júní 2005. Heildarskýrsla sendinefndarinnar var birt á heimasíðu Alþjóðagjaldeyrissjóðsins eftir umræðu um Ísland í framkvæmdastjórn sjóðsins í byrjun október 2005.

1. International Monetary and Financial Committee.

2. Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee.

3. Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee Alternates.

Alþjóðagreiðslubankinn í Basel

Seðlabanki Íslands er hluthafi í Alþjóðagreiðslubankanum í Basel.⁴ Bankinn er mikilvægur samráðsvettvangur seðlabanka víða um heim auk þess að vera upplýsinga- og rannsóknarstofnun á sviði hagfræði og ekki síst peningamála. Undanfarin ár hefur bankinn í vaxandi mæli beint athyglinni einnig að fjármálastöðugleika, eftirliti með starfsemi fjármálastofnana og fjárhagslegu öryggi þeirra. Fulltrúar Seðlabanka Íslands taka þátt í ýmsu starfi á vettvangi BIS.

Samstarf við aðra seðlabanka

Samstarf norrænna seðlabanka er umfangsmikið á mörgum sviðum. Bankastjórar þeirra halda árlegan fund þar sem fjallað er um ýmsar hliðar peningamála, fjármálastöðugleika og aðra þætti í starfsemi bankanna. Þá eiga sérfræðingar bankanna á mörgum sviðum með sér náð samstarf og skiptast á upplýsingum, m.a. um ávöxtun gjaldeyrisforða, markaðsviðskipti, lögfræðileg efni, hagrannsóknir, peningamál almennt, fjármálastöðugleika, rekstrarmál, starfsmannamál, upplýsingamiðlun o.fl. Norrænu seðlabankarnir hafa einnig til þessa skipst á starfsmönnum á hverju ári. Seðlabankinn á einnig náð samstarf við ýmsa aðra seðlabanka, þar á meðal Seðlabanka Evrópu. Formaður bankastjórnar Seðlabanka Íslands á reglulega fundi með bankastjóra Seðlabanka Evrópu og fulltrúar Seðlabankans hafa átt fundi með sérfræðingum hans um ýmislegt sem varðar mótun og framkvæmd peningastefnu.

OECD

Fulltrúar Seðlabanka Íslands taka reglulega þátt í starfi ýmissa nefnda á vettvangi OECD. Meðal þeirra eru efnahagsstefnunefndin og undirnefnd hennar, fjármagnsmarkaðarnefndin og sérfræðinganefnd um lánamál opinberra aðila. Sérfræðingar OECD koma reglulega til Íslands til viðræðna við fulltrúa stjórnvalda um framvindu efnahagsmála en hliðstæðar viðræður fara fram við öll aðildarríki OECD. Í kjölfar viðræðnanna eru gefnar út skýrslur sem lýsa mati stofnunarinnar á efnahagsaðstæðum. Skýrsla sendinefndar OECD um íslensk efnahagsmál sem samin var í kjölfar heimsóknar síðla árs 2004 var birt í febrúar 2005.

Aðrar fjármálastofnanir

Í tengslum við vörslu gjaldeyrisforðans, umsjón með erlendum lánamálum ríkissjóðs og önnur viðfangsefni á bankinn samstarf við fjölmargar erlendar fjármálastofnanir víða um heim.

Varsla og ávöxtun gjaldeyrisvarasjóðs

Í lögum um Seðlabanka Íslands segir að hlutverk hans sé m.a. að varðveita gjaldeyrisvarasjóð (gjaldeyrisforða). Bankastjórn setur starfsreglur um varðveislu gjaldeyrisvarasjóðsins sem bankaráð staðfestir. Til gjaldeyrisvarasjóðsins teljast eignir Seðlabankans í erlendum verðbréfum, innstæður í erlendum bönkum, innstæður í

4. Bank for International Settlements (BIS).

peningamarkaðssjóðum, gull, sérstök dráttarréttindi og gjaldeyrisstaða við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn. Með sérstökum dráttarréttindum er átt við eign Seðlabankans hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum í reikningseiningunni SDR.

Starfsreglur bankastjórnar setja fjárfestingarstefnu ramma. Strangar kröfur eru gerðar um fjárhagslegan styrk stofnana sem bankinn skiptir við og öryggi verðbréfa sem bankinn kaupir. Heimilt er að festa fé á reikningum í erlendum bönkum, í peningamarkaðssjóðum og í skuldabréfum skráðum í kauphöllum og gefnum út af aðilum innan aðildarríkja Efnahags- og framfarastofnunarinnar, OECD. Útgefendur geta verið ríki og sveitarfélög, ríkisstofnanir, fjölþjóðastofnanir og fjármálastofnanir. Láns hæfiseinkunn langtímabréfa skal vera að lágmarki í A+/A1/A1 flokki að mati viðurkenndra matsfyrirtækja (Moody's/S&P/Fitch). Skammtímabréf skulu hafa að lágmarki láns hæfiseinkunnina A-1/P-1/F-1 að mati sömu aðila. Sömu láns hæfiskröfur gilda um stofnanir sem ávaxta innstæður bankans. Samkvæmt starfsreglum bankastjórnar er þorri forðans bundinn í skuldabréfum með lengri líftíma en eitt ár en hluti hans skal vera á óbundnum bankareikningum. Meðalbínditími verðbréfa í gjaldeyrisforða skal ekki vera lengri en 5 ár. Gulleign bankans nam rúmlega 64 þúsund únsum í lok ársins 2005. Gullið er varðveitt í Englandsbanka og heimilt er að leigja það út gegn tekjum í gulli.

Seðlabanki Íslands hefur gert samninga um fyrirvaralausan aðgang að lánum við erlenda banka. Bankinn getur notað þessa samninga til að styrkja gjaldeyrisforðann þegar þörf krefur. Í árslok 2005 námu samningsbundnar lánsheimildir bankans um 21 milljarði króna.

Gjaldeyrisforði bankans styrktist um 1,7 ma.kr. á árinu 2005 og nam 67,3 ma.kr. í lok ársins. Til samans námu forðinn og samningsbundnir lánamöguleikar um 88 ma.kr. Auk þessa hefur Seðlabankinn ósamningsbundinn aðgang að lánsfé hjá fjölmörgum erlendum fjármálastofnunum.

Með gjaldeyrisjöfnuði er átt við gengisbundnar eignir Seðlabankans að frádregnum gengisbundnum skuldum. Leitast er við að haga gjaldmiðlaskiptingu þannig að gjaldeyrisáhætta sé sem minnst í gjaldeyrisjöfnuði. Samsetning mynta í gjaldeyrisjöfnuði Seðlabanka Íslands er endurskoðuð reglulega og staðfest í starfsreglum bankastjórnar. Við ákvörðun um vægi mynta í forðanum er notast við reiknilíkan sem miðar að því lágmarka sveiflur í erlendu virði gjaldeyrisforðans en hann samanstendur af þeim fjórum myntum sem vega þyngst í utanríkisviðskiptum Íslendinga. Samkvæmt starfsreglum bankastjórnar var vægi mynta í gjaldeyrisjöfnuði á árinu 2005 þannig: Bandaríkjadalur 40%, evra 40%, sterlingspund 15% og japanskt jen 5%.

Ávöxtun einstakra mynta í gjaldeyrisforða

Tafla 1 á næstu síðu sýnir ávöxtun einstakra mynta í gjaldeyrisforða undanfarin fjögur ár. Skuldabréfavísitölur frá Morgan Stanley (Sovereign Bond Index (MSCI)) hafa á undanförunum árum verið hafðar til hliðsjónar við samanburð á árangri af ávöxtun skuldabréfasafna. Annars vegar hefur verið litið til vísitölu eins til þriggja ára skuldabréfa og hins vegar þriggja til fimm ára skuldabréfa. Meðaltími eignasafna Seðlabankans liggur á milli þessara vísitalna. Ávöxtun skammtímaeigna

Tafla IV-1. Ávöxtun verðbréfa, verðbréfavísitalna og bundinna innlána

Bandaríkjadalir	2002	2003	2004	2005
Vaxtatekjur (%)	5,07%	3,89%	3,74%	3,84%
Verðhagnaður/-tap (%)	5,60%	-0,62%	-1,99%	-2,35%
Ávöxtun verðbréfa (%)	10,67%	3,27%	1,75%	1,49%
Meðalbinditími í árslok	2,96	2,88	2,64	2,33
Áv. MSCI 1-3 ára vísit.	5,88%	1,90%	0,91%	1,66%
Meðalbinditími í árslok	1,62	1,80	1,65	1,69
Áv. MSCI 3-5 ára vísit.	11,35%	2,50%	2,12%	0,86%
Meðalbinditími í árslok	3,58	3,80	3,66	3,52
Áv. bundinna innlána	1,65%	1,07%	1,37%	3,16%
LIBOR (ársmeðaltal)	1,75%	1,20%	1,48%	3,30%
<i>Evrur</i>	2002	2003	2004	2005
Vaxtatekjur (%)	4,80%	3,95%	3,59%	3,33%
Verðhagnaður/-tap (%)	2,80%	-0,19%	1,75%	-0,46%
Ávöxtun verðbréfa (%)	7,60%	3,76%	5,34%	2,87%
Meðalbinditími í árslok	2,76	3,26	3,31	2,8
Áv. MSCI 1-3 ára vísit.	5,67%	3,19%	3,21%	2,16%
Meðalbinditími í árslok	1,73	1,63	1,61	1,73
Áv. MSCI 3-5 ára vísit.	8,29%	3,68%	5,62%	2,91%
Meðalbinditími í árslok	3,35	3,42	3,47	3,5
Áv. bundinna innlána	3,24%	2,35%	2,02%	2,08%
LIBOR (ársmeðaltal)	3,31%	2,36%	2,07%	2,12%
<i>Pund</i>	2002	2003	2004	2005
Vaxtatekjur (%)	6,29%	5,76%	5,58%	5,50%
Verðhagnaður/-tap (%)	1,25%	-1,79%	0,09%	0,15%
Ávöxtun verðbréfa (%)	7,54%	3,97%	5,67%	5,65%
Meðalbinditími í árslok	2,19	2,78	3,31	2,95
Áv. MSCI 1-3 ára vísit.	6,70%	3,35%	4,66%	4,90%
Meðalbinditími í árslok	2,00	1,10	2,05	1,51
Áv. MSCI 3-5 ára vísit.	8,74%	2,83%	5,15%	5,62%
Meðalbinditími í árslok	3,69	3,47	3,53	3,36
Áv. bundinna innlána	3,77%	3,52%	4,31%	4,66%
LIBOR (ársmeðaltal)	3,91%	3,63%	4,42%	4,71%

er borin saman við millibankavexti í viðkomandi mynt en innlán eru yfirleitt ávöxtuð til mjög skamms tíma. Ávöxtun skammtímaeigna er miðuð við LIBOR-vexti að frádregnum 0,125% (LIBID).

Erlend lánamál ríkissjóðs

Samkvæmt samningi við fjármálaráðherra annast Seðlabanki Íslands framkvæmd erlendra lánamála ríkissjóðs og önnur tiltekin verkefni í samræmi við heimild í lögum nr. 43/1990 um Lánasýslu ríkisins. Í samningnum er Seðlabankanum falin framkvæmd ákvarðana fjármálaráðherra um erlendar lántökur, vaxta- og gjaldmiðlaskipti erlendis og umsjón erlendra skammtímalána, svo og meðferð annarra erlendra lána sem ríkissjóður tekur. Í samningnum er Seðlabankanum jafnframt falin ráðgjöf við mótun lántökustefnu og lánastýringu, tengsl við erlend matsfyrirtæki og eftirlit með lánskjörum og lánaskilmálum aðila sem njóta ríkisábyrgðar og hyggjast taka lán erlendis. Bankinn hefur umsjón með bókhaldi erlendra lána ríkissjóðs og þjónustu því

samfara. Seðlabankinn leitast við að treysta orðspor íslenska ríkisins á alþjóðlegum lánamörkuðum og afla ríkissjóði erlends lánsfjár á bestu fáanlegu kjörum.

Lántökur erlendis

Langtímalána er aflað með skuldabréfaútgáfu á grundvelli útgáfusamnings um skuldabréf á Evrópumarkaði. Skammtímalána er aflað á grundvelli samnings um víxlaútgáfu á Evrópumarkaði og Bandaríkjamarkaði. Ríkissjóður hefur jafnframt til ráðstöfunar samningsbundinn aðgang að lánsfé á grundvelli 5 ára samnings um viðbúnaðarlán.

Samningur um skuldabréfaútgáfu á Evrópumarkaði (EMTN-samningur)

Samningur um skuldabréfaútgáfu á Evrópumarkaði, svokallaður EMTN-samningur (Euro Medium Term Note Programme), var fyrst undirritaður á árinu 2001. Samningurinn er endurnýjaður reglulega og nemur hámarksfjárhæð hans nú tveimur milljörðum Bandaríkjadala. Samningurinn tryggir ríkissjóði aðgang að lánsfé í ýmsum myntum og gefur jafnframt færi á sveigjanleika við lánsfjáröflun. Á grundvelli hans eru mögulegar bæði opinberar útgáfur og einkaútgáfur.

Endurgreiðslur og endurfjármögnun erlendra langtímalána ríkissjóðs

Fjögur erlend lán voru á gjalddaga á árinu 2005 og voru heimildir til flýttigreiðslu nýttar á fimm lánum. Þá keypti ríkissjóður eigin skuldabréf í erlendri mynt fyrir 5,8 ma.kr. Alls námu greiðslur erlendra langtímalána á árinu 27,7 ma.kr. Engin ný skuldabréf voru gefin út af ríkissjóði á erlendum mörkuðum á árinu 2005.

Viðbúnaðarlán ríkissjóðs að fjárhæð 250 milljónir Bandaríkjadala

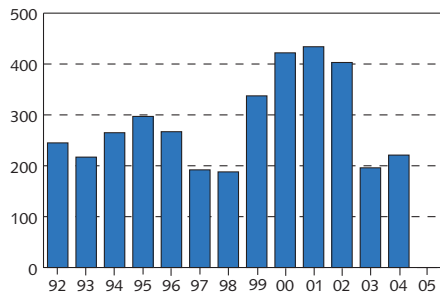
Tafla IV-2. Erlend langtímalán og skuldabréfaútgáfur ríkissjóðs sem voru á gjalddaga á árinu eða greidd upp

	Fjárhæð (milljónir)		Útgáfu- dagur	Gjald- dagi	Greiðslu- dagur
	Mynt	ISK			
<i>Lán/skibrútg. á gjalddaga</i>					
Lán	15.000,0 JPY	8.994	31.1.1995	31.1.2005	31.1.2005
Lán	3,0 USD	184	30.3.1998	30.3.2005	30.3.2005
MTN	90,0 EUR	7.025	5.10.2001	5.4.2005	5.4.2005
Lán	40,0 EUR	3.115	28.8.1995	25.7.2005	25.7.2005
<i>Lán greidd upp fyrir gjalddaga</i>					
Lán	32,2 EUR	2.466	5.6.1996	20.5.2006	1.9.2005
Lán	0,8 EUR	57	24.2.2000	7.10.2010	7.10.2005
Lán	0,9 EUR	67	2.4.2001	7.10.2012	7.10.2005
Lán	0,2 EUR	17	15.6.1995	17.5.2007	17.11.2005
Lán	0,3 USD	16	15.11.1995	28.12.2007	28.12.2005
<i>Skibrútg. keyptar á markaði</i>					
MTN	50,5 EUR	3.770	14.3.2000	14.3.2007	23.9.2005
MTN	25,0 EUR	1.828	14.3.2000	14.3.2007	5.10.2005
Skuldabrétg.	1,7 GBP	190	19.1.1981	1.2.2016	5.12.2005
Samtals:		27.728			

Mynd IV-1

Víxilútgáfa ríkissjóðs á Evrópumarkaði
1992-2005

Staða í lok árs í milljónum Bandaríkjadala

var endurnýjað á árinu. Umsjón með endurnýjuninni var í höndum Citibank og SEB en alls voru 10 erlendir bankar þátttakendur í lánveitingunni. Lánið er til fimm ára.

Víxlaútgáfa ríkissjóðs nýtt til að greiða niður erlend lán ríkissjóðs

Víxlaútgáfan var nýtt á fyrri hluta ársins til að greiða niður erlend langtímalán ríkissjóðs. Á seinni hluta ársins voru útistandandi víxlar ríkissjóðs greiddir upp að fullu, m.a. með þeim hluta af söluandvirði Símans sem greitt var ríkissjóði í erlendri mynt. Engir víxlar voru því útistandandi eftir 10. október 2005.

Um evrópsku víxlaútgáfuna gildir samningur frá árinu 1995, en upphaflegur samningur er frá árinu 1985. Samkvæmt samningnum er heimilt að gefa út víxla í helstu gjaldmiðlum að fjárhæð allt að 500 milljónir Bandaríkjadala. Víxlar ríkissjóðs voru gefnir út með ávöxtun sem að jafnaði var um 0,10% undir millibankavöxtum í Lundúnum. Víxlar á Evrópumarkaði voru seldir fyrir atbeina þriggja fjármálastofnana, þ.e. Citibank International, SEB og Deutsche Bank.

Samkvæmt útgáfusamningi um víxla á Bandaríkjamarkaði frá árinu 2001 má útgáfufjárhæð nema allt að einum milljarði Bandaríkjadala. Evrópski og bandaríski samningurinn tengjast þannig að samanlögð útgáfufjárhæð má ekki fara yfir milljarð Bandaríkjadala. Miðlarar eru Salomon Smith Barney og J.P. Morgan í New York. Lánskjör á víxlaútgáfu ríkissjóðs á Bandaríkjamarkaði voru að jafnaði um 7 punktum undir LIBOR-vöxtum.

Fjárhæð útgefinna víxla nam um 774 milljónum Bandaríkjadala á árinu 2005 (þar af 261 milljón á Bandaríkjamarkaði), 214 milljónum evra og 54 milljörðum jena eða alls um 97 milljörðum króna. Í lok ársins 2005 voru engir víxlar útistandandi, hvorki á Evrópu- né Bandaríkjamarkaði. Vegin meðallengd víxla sem gefnir voru út árið 2005 var um 48 dagar.

Lánastýring og áhættugreining

Við erlendar lántökur ríkissjóðs er reynt að dreifa endurgreiðslum sem jafnast á komandi ár. Stýring á erlendum lánum ríkissjóðs felur jafnframt í sér að samsetning lánasafns sé sem hagkvæmust, einkum með tilliti til vaxtakjara, lánstíma og gjaldmiðlasamsetningar. Á undanförunum árum hafa uppsagnarákvæði lánasamninga verið notuð til að endurfjármagna lán með hagstæðari kjörum en áður giltu. Jafnframt hefur verið ráðist í vaxta- og gjaldmiðlaskipti til að ná fram lánastýringarmarkmiðum. Heildarfjárhæð erlendra lána ríkissjóðs var í lok árs 2005 um 86 ma.kr. og hafði lækkað frá árslokum um 56 ma.kr. Greidd lán umfram tekin námu um 48 ma.kr. en styrking krónunnar skýrir að mestu aðra lækkun sem nemur um 8 ma.kr. Gjaldmiðlaskipting erlendra lána ríkissjóðs er sýnd í spássíutöflu. Í árslok 2005 báru 55% erlends lánsfjár fasta vexti, en 45% breytilega.

Veginn meðallánstími erlendra langtímalána hinn 31. desember 2005 var 3,9 ár og meðalbinditími 2,9 ár. Í lok ársins 2005 voru um 23% erlendra lána ríkissjóðs að meðtöldum afborgunum langtímalána til skemmri tíma en 12 mánaða.

Vægi mynta í erlendum lánum ríkissjóðs í lok árs

	2004	2005
Bandaríkjadalir	26,6	30,1
Evrur	49,9	50,0
Japönsk jen	8,5	3,5
Svissneskir frankar	3,8	6,2
Sterlingspund	11,2	10,1
	100,0	100,0

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Alþjóðlegt mat á lánsþæfi ríkissjóðs

Matsfyrirtæki gegna mikilvægu hlutverki við lánsþæfismat ríkissjóða og fyrirtækja vegna alþjóðlegra fjármagnsviðskipta.

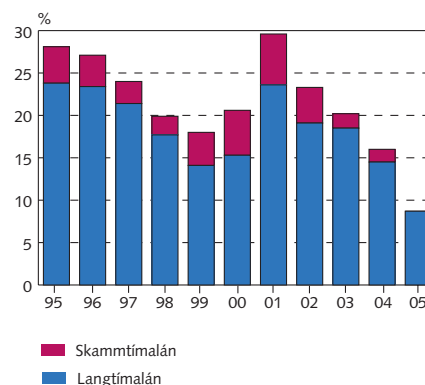
Mest kveður að bandarísku matsfyrirtækjunum Moody's Investors Service og Standard & Poor's, auk evrópska matsfyrirtækisins Fitch Ratings. Reynslan hefur sýnt að lánsþæfismat þessara fyrirtækja greiðir fyrir lántöku á alþjóðlegum markaði. Jafnframt er lánsþæfismatið visbending um vaxtakjörin sem lántakandi mun njóta. Alþjóðlegar fjármálastofnanir reiða sig að verulegu leyti á einkunnir þessara fyrirtækja þegar ákvarðanir eru teknar um lánskjör. Ríkissjóður hefur notið mikils trausts sem lántakandi á alþjóðlegum markaði og á greiðan aðgang að öllum helstu mörkuðum vegna trausts lánsþæfismats.

Lánsþæfiseinkunn Moody's fyrir erlendar og innendar langtíma-skuldbindingar ríkissjóðs er Aaa og fyrir skammtímaskuldbindingar P-1. Þetta eru hæstu einkunnir sem fyrirtækið gefur. Fram kom í ársskýrslu fyrirtækisins í júlí 2005 að lánsþæfiseinkunnin Aaa og mat þess um stöðugar horfur byggist á lágri skuldastöðu hins opinbera og óvenju sveigjanlegu hagkerfi. Að auki sé einkunnin studd af tiltölulega hagstæðri aldursamsetningu þjóðarinnar með tilliti til lífeyrismála, mikilli atvinnuþátttöku, litlu atvinnuleysi og afar stöndugu lífeyrissjóðakerfi. Fram kom einnig í ársskýrslu Moody's að í nánustu framtíð sé meginviðfangsefni efnahagsstjórnar að stilla vandlega saman stefnuna í ríkisfjármálum, peningamálum og launamálum til að hafa hemil á fjármálaáhættunni sem útlánaþensla gæti haft í för með sér.

Fitch Ratings gefur ríkissjóði lánsþæfiseinkunnina AA- fyrir erlendar langtímaskuldbindingar og F1+ fyrir skammtímaskuldbindingar. Jafnframt veitir Fitch Ratings einkunnina AAA fyrir innendar langtíma-skuldbindingar, sem er hæsta einkunn sem fyrirtækið gefur. Horfur voru stöðugar fyrir matið árið 2005. Fitch Ratings staðfesti óbreytt mat sitt á lánsþæfi Íslands í ágúst. Í álitni Fitch kom fram að þessar lánsþæfiseinkunnir endurspegli áhyggjuefni til skamms tíma, þ.e. ofhitnun hagkerfisins, hækkandi eignaverð og vaxandi hreinar erlendar skuldir, sem vegast á við þann ábata sem mikil yfirstandandi fjárfesting í ál- og orkuiðnaði ætti að hafa í för með sér fyrir hagkerfið til lengri tíma.

Í febrúar hækkaði Standard & Poor's lánsþæfiseinkunn ríkissjóðs á langtímaskuldbindingar í erlendri mynt úr A+ í AA-. Jafnframt staðfesti fyrirtækið lánsþæfiseinkunnina AA+ fyrir langtímaskuldbindingar í íslenskum krónum og A-1+ fyrir skammtímaskuldbindingar í erlendri mynt og íslenskum krónum. Horfur fyrir matið eru taldar stöðugar. Í

Mynd IV-2
Erlend lán ríkissjóðs sem hlutfall af VLF

Tafla IV-3. Mat á lánsþæfi ríkissjóðs í lok árs 2005

	Erlend mynt			Innlend mynt			Staðfest
	Langtíma	Skammtíma	Horfur	Langtíma	Skammtíma	Horfur	
Fitch	AA-	F1+	Stöðugar	AAA		Stöðugar	ágúst 2005
S&P	AA-	A-1+	Stöðugar	AA+	A-1+	Stöðugar	október 2005
Moody's	Aaa	P-1	Stöðugar	Aaa	P-1	Stöðugar	júlí 2005

matsskýrslu Standard & Poor's sem birt var í október kemur m.a. fram að lánsþæfiseinkunn ríkissjóðs byggist á stöðugu stjórnkerfi, mjög auðugu og sveigjanlegu hagkerfi ásamt góðri stöðu opinberra fjármála. Það sem heldur aftur af frekari hækkun lánsþæfiseinkunnarinnar er bæði mjög mikil erlend fjármögnunarpörf og mjög miklar erlendar skuldir hagkerfisins.

Samkomulag norrænna seðlabanka um viðbrögð við fjármálaáföllum

Á fundi sínum í Stykkishólmi í júní 2003 undirrituðu bankastjórar norrænu seðlabankanna samkomulag um viðbrögð við fjármálaáföllum. Samkomulagið er birt á heimasíðum allra norrænu seðlabankanna. Seðlabankarnir vinna auk þess náið saman að viðfangsefnum sem varða fjármálastöðugleika og viðbrögð ef upp koma erfiðleikar í fjármálakerfi, einkum lausafjárerfiðleikar.

Söfnun tölfraðilegra upplýsinga

Seðlabanki Íslands safnar skipulega upplýsingum um innlendan lánamarkað, greiðslujöfnuð við útlönd og erlenda stöðu þjóðarbúsins. Flestar stofnanir og fyrirtæki á innlendum lánamarkaði veita mánaðarlega upplýsingar um efnahagsliði. Auk þess er lánastofnunum skylt að veita Seðlabankanum upplýsingar um vexti jafnóðum og þeir breytast. Greiðslujöfnuður við útlönd og erlend staða þjóðarbúsins eru gerð upp ársfjórðungslega. Upplýsingar þessar leggja grunn að mati bankans á mikilvægum þáttum peningamála og reglulegri birtingu tölulegra gagna í ritum bankans og á vefsíðu hans. Seðlabankinn birtir tölulegar upplýsingar sínar í Hagtölum Seðlabankans á heimasíðu sinni.

Hagtölur Seðlabankans fengu nýja ásýnd á haustmánuðum þegar efni þeirra var stóraukið. Í stað þess að eingöngu höfðu verið birtar Excel-tölur og nokkrar tímaráðir eru nú birtar myndir, greiningartexti, fleiri tölur og tímaráðir. Auk þess er þar að finna lýsigögn, þar sem gerð er ítarleg grein fyrir aðferðafræði, hugtökum, úrvinnslu og öllu öðru sem varpað getur ljósi á hvaða gögn um er að ræða. Einnig er þar vísað í ýmislegt efni á netinu sem tengist þeim gögnum sem birt eru í Hagtölunum. Allt efni Hagtalnanna er einnig aðgengilegt á ensku vefsíðunni.

Seðlabankinn starfrækir í samvinnu við fjármálaráðuneytið gagnagrunnskerfið FAME sem er sérhannað fyrir tímaráðir tölfraðigagna. Í gagnagrunnskerfinu eru fjórtán gagnabú sem innihalda tölfraðigögn, alls um 340.000 tímaráðir. Að auki eru fimmtán grunnagnabú, alls um 480.000 tímaráðir, með upplýsingum úr reikningum einstakra félaga og er aðgangur að þeim gögnum takmarkaður við einstaka starfsmenn. Gagnagrunnskerfið inniheldur einnig ítarlegar upplýsingar um eðli og uppruna allra þeirra tímaráða sem eru til staðar í því. Kerfið hefur fært alla vistun, úrvinnslu, greiningu og dreifingu tölfraðilegra upplýsinga bankans í nýtt umhverfi sem gerir meðhöndlun tölfraðigagna hraðvirkari og bætir aðstöðu til hagrannsóknna. Sams konar kerfi eru í notkun hjá flestum stærstu seðlabönkum heims og mörgum helstu alþjóðastofnunum.

Frá árinu 1996 hefur Seðlabanki Íslands átt aðild að birtingarstaðli Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og birtir bankinn á vefsíðu sínum

áætlun um hvenær tölfraeðiupplýsingar verða birtar í samræmi við staðalinn.⁵

Úttekt á hagskýrslugerð og birtingu

Á árinu 2005 gerði Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn viðamikla úttekt á hagskýrslugerð og birtingu tölfraeðilegra gagna á Íslandi. Hún náði til hagskýrslugerðar á sviði þjóðhagsreikninga, verðvísitalna (neysluverðs og framleiðsluverðs), fjármála hins opinbera, peningamála og greiðslujafnaðar. Í henni tóku þátt Hagstofa Íslands, fjármálaráðuneytið og Seðlabanki Íslands. Úttektin er ein af mörgum sem falla undir svokallaða ROSC-áætlun (e. Reports on the Observance of Standards and Codes) en hlutverk úttektarinnar er að kanna hvernig aðildarríkjum sjóðsins tekst til við að fylgja alþjóðlegum stöðlum um vinnslu, gæði og birtingu haggagna. Markmið hennar er jafnframt að stuðla að aukinni alþjóðlegri samræmingu í úrvinnslu og miðlun tölfraeðilegra gagna. Niðurstöður úttektarinnar voru birtar á vefsíðu Alþjóðagjaldeyrissjóðsins í nóvember 2005. Í heild kom Ísland ágætlega út í könnuninni en einnig var bent á atriði sem betur máttu fara.

Rannsóknir og ráðstefnur

Í Seðlabankanum fer fram margvísleg rannsóknarstarfsemi sem tengist viðfangsefnum bankans. Hún fer aðallega fram innan hagfræðisviðs bankans en einnig á öðrum sviðum og fyrir kemur að Seðlabankinn kaupir eða styrki rannsóknarverkefni aðila utan bankans.

Til þess að peningastefnan geti verið framsýn þarf seðlabanki að ráða yfir líkönnum sem gera honum kleift að meta efnahagshorfur, einkum verðbólguhorfur. Töluverður hluti rannsókna innan Seðlabankans er helgaður þessu viðfangsefni. Á undanförunum árum hefur verið unnið að gerð ársfjórðungslegs þjóðhagslíkans sem gegna mun mikilvægu hlutverki við gerð verðbólguþáttar og ákvarðanatöku í peningamálum. Þeirri vinnu er að ljúka og mun líkanið taka við sem meginspá- og greiningartæki hagfræðisviðs frá og með árinu 2006. Meðal annarra viðfangsefna á árinu 2005 má nefna þróun líkans fyrir leiðandi vísbendingar um innlenda hagsveiflu, rannsókn á áhrifum útgáfu erlendra aðila á skuldabréfum í íslenskum krónum, þróun nýrra gengisvoga fyrir íslensku krónuna, rannsókn á áhrifum kerfisbreytingar á innlendum húsnæðismarkaði, rannsókn á vaxtarófi innlendra nafn- og raunvaxta, rannsókn á tölfraeðieiginleikum innlendar verðbólgu, rannsókn á sambandi markaðs- og upplausnarvirðis sjávarútvegsfyrirtækja og mat á hagsveifluleiðréttingu opinberra fjármála.

Á árinu 2005 var einnig unnið að rannsókn á fjármálasviði bankans sem laut að þróun viðamikils álagsprófs fyrir lánastofnanir. Gerð þess var ekki lokið á árinu.

Til þess að skapa umgjörð um rannsóknir innan bankans og miðla niðurstöðum þeirra til almennings og annarra sérfræðinga heldur bankinn reglulega málstofur. Á þeim gefst fræðimönnum innan og utan bankans færi á að kynna eigin rannsóknir og ræða þær við aðra starfs- og fræðimenn. Á árinu 2005 voru haldnar tólf málstofur. Á sjö

5. Sjá umfjöllun í fyrri ársskýrslum og á heimasíðu Seðlabanka Íslands.

Þeirra voru málflytjendur sérfræðingar innan bankans. Starfsmenn bankans kynntu einnig niðurstöður rannsókna sinna á fjölda málstofa utan Seðlabankans, bæði á innlendum og erlendum vettvangi. Jafnframt sóttu þeir fjölda ráðstefna, innanlands og erlendis, til að kynna eigin rannsóknir og kynna rannsóknum annarra fræðimanna. Að auki héldu þeir fjölda gestafyrirlestra fyrir almenning, aðra sérfræðinga og háskólamenn.

Niðurstöðum rannsókna innan bankans er einnig miðlað með útgáfu nokkurra ritraða, en nánari umfjöllun um það er hér á eftir. Að sama skapi telur Seðlabankinn mikilvægt að rannsóknir sérfræðinga bankans fái birtar í alþjóðlega viðurkenndum vísindaritum.

Útgáfu- og upplýsingamál

Ríkar kröfur eru gerðar til seðlabanka um að þeir geri skýra grein fyrir markmiðum peningastefnu sinnar, framkvæmd hennar og annari starfsemi sinni. Lög um Seðlabanka Íslands leggja bankanum á herðar þá skyldu að gera opinberlega grein fyrir stefnu sinni í peningamálum og fyrir þróun peningamála, gengis- og gjaldeyrismála og aðgerðum sínum á þeim sviðum. Þetta gerir bankinn í riti sínu *Peningamálum* sem einnig er gefið út á ensku undir heitinu *Monetary Bulletin*. Í *Peningamálum* eru gjarnan birtar niðurstöður rannsókna starfsmanna bankans er tengjast peningastefnunni, fjármálastöðugleika og starfsemi bankans almennt.

Á árinu 2005 gaf Seðlabankinn í fyrsta sinn út ritið *Fjármálastöðugleika* þar sem fjallað er um stöðu og styrk íslenska fjármálakerfisins og fjármálastöðugleika í þjóðhagslegu samhengi. Áður hafði verið fjallað um fjármálastöðugleika í greinum í *Peningamálum*. Í ráði er að fyrst um sinn a.m.k. verði ritið *Fjármálastöðugleiki* gefið út einu sinni á ári.

Í ársskýrslu sinni gerir Seðlabankinn grein fyrir ýmsum þáttum í starfsemi sinni. Þá gerir formaður bankastjórnar grein fyrir stefnu bankans á ársfundi hans.

Ellefu sinnum á ári gefur Seðlabankinn út Hagvísu og reglulega eru birtar talnalegar upplýsingar á heimasíðu bankans undir yfirskriftinni Hagtölur Seðlabankans, eins og áður er getið.

Með þeirri viðtæku útgáfu og upplýsingamiðlun sem lýst er að framan telur Seðlabankinn að hann uppfylli rækilega ákvæði laga um upplýsingamiðlun.

Bankinn gefur að auki reglulega út *Fjármálatíðindi* sem eru vettvangur fræðilegra greina um efnahagsmál. Þá gefur bankinn út rannsóknarritröð á ensku undir heitinu *Central Bank of Iceland Working Papers* þar sem birtar eru rannsóknaritgerðir hagfræðinga innan og utan bankans. Ritið *Economy of Iceland* hefur verið gefið út um árabil. Í því eru upplýsingar um íslenskt stjórnarfar og þjóðarþúska, bæði uppbyggingu hans og framvindu. Rit Seðlabanka Íslands gefin út á árinu 2005 eru talin upp í viðauka aftar í þessari skýrslu.

Seðlabankinn birtir reglulega fréttir til að greina frá helstu ákvörðunum bankastjórnar auk þess sem fréttir eru gefnar út til þess að greina frá ýmsu er varðar starfsemi bankans. Þá er ýmissa tíðinda gjarnan getið á heimasíðu bankans án þess að gefin sé út sérstök fréttatilkynning.

Á heimasíðu Seðlabankans eru birtar rafrænar útgáfur flestra rita sem bankinn gefur út. Í sumum tilvikum eru þau fyrst birt á vefnum. Þar eru ennfremur birtar fréttir, tölulegar upplýsingar og ýmsar upplýsingar er varða starfsemi bankans. Heimasíða hans er mjög mikið notuð af innlendum og erlendum notendum.

Seðlabankinn gerir sér far um að kynna starfsemi sína fyrir almenningi, m.a. með því að taka á móti námsmönnum og öðrum hópum.

Starfsreglur um undirbúning, rökstuðning og kynningu ákvarðana í peningamálum

Í 24. gr. laga um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001 segir m.a. að bankastjórn setji starfsreglur sem bankaráð staðfestir um undirbúning, rökstuðning og kynningu ákvarðana í peningamálum. Þessar starfsreglur voru formlega settar í byrjun árs 2002⁶ og eftir þeim starfað síðan. Þær eru byggðar á ákveðnum megingisjónarmiðum sem lúta að nýtingu upplýsinga og þekkingar, faglegum vinnubrögðum, gagnsæi og skráningu raka að baki ákvörðunum í peningamálum. Í þeim er kveðið á um gerð verðbólguþáttar og verklag við mat á stöðu og horfum í efnahags- og peningamálum og á stefnunni í peningamálum og að endingu um hvernig bankastjórn tekur ákvarðanir í peningamálum og með hvaða hætti þær skuli birtar. Reglurnar voru teknar til endurskoðunar í lok ársins 2005 og ráðgert að nýjar yrðu settar snemma árs 2006.

Aðild Seðlabanka Íslands að stjórnnum stofnana og fyrirtækja

Seðlabanki Íslands á hlut í Reiknistofu bankanna. Í samstarfssamningi frá 1994 kemur fram að bankinn hafi lagt til fimmtung stofnframlags Reiknistofunnar. Á árinu 2005 var Eiríkur Guðnason bankastjóri fulltrúi bankans í stjórn Reiknistofunnar og varafulltrúi Ingvar A. Sigfússon rekstrarstjóri bankans. Fulltrúi bankans í endurskoðunarnefnd Reiknistofunnar var Lilja Steinþórsdóttir aðalendurskoðandi. Fulltrúi bankans í samráðsnefnd Reiknistofunnar var Árni Þórðarson staðgengill aðalbókara og varafulltrúi Pálína Kristinsdóttir sérfræðingur á fjármálasviði.

Seðlabanki Íslands á 11% hlut í Eignarhaldsfélagi Verðbréfaþings hf. sem er eigandi Kauphallar Íslands hf. og Verðbréfaskráningar Íslands hf. Tryggvi Pálsson framkvæmdastjóri fjármálasviðs var fulltrúi bankans í stjórnnum þessara félaga á árinu 2005 og varafulltrúi hans var Tómas Örn Kristinsson framkvæmdastjóri peningamálasviðs.

Með yfirstjórn Fjármálaeftirlitsins fer þriggja manna stjórn skipuð af viðskiptaráðherra. Einn stjórnarmanna er skipaður eftir tilnefningu Seðlabanka Íslands. Fulltrúi Seðlabankans í stjórninni á árinu 2005 var Ingimundur Friðriksson aðstoðarbankastjóri. Lilja Steinþórsdóttir aðalendurskoðandi var varafulltrúi.

Seðlabanki Íslands á 8% hlut í Fjölgreiðslumiðlun hf. Hallgrímur Ásgeirsson staðgengill framkvæmdastjóra fjármálasviðs var fulltrúi

6. Starfsreglurnar voru birtar í ársfjórðungsriti bankans, *Peningamálum*, í febrúar 2002 og eru jafnframt aðgengilegar á heimasíðu bankans.

bankans í stjórn hennar þar til að hann lét af störfum á miðju ári 2005. Sæti hans í stjórninni tók Guðmundur Kr. Tómasson staðgengill framkvæmdastjóra fjármálasviðs. Varafulltrúi var Tryggvi Pálsson framkvæmdastjóri fjármálasviðs.

Hallgrímur Ásgeirsson staðgengill framkvæmdastjóra fjármálasviðs var framkvæmdastjóri Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta þar til að hann lét af störfum í Seðlabankanum og tók Jónas Þórðarson sérfræðingur á fjármálasviði bankans við því starfi.

Starfsmenn Seðlabanka Íslands eru í Lífeyrissjóði bankanna. Fulltrúi bankans í stjórn sjóðsins á árinu 2005 var Ingvar A. Sigfússon rekstrarstjóri og varafulltrúi hans Kristína Baldursdóttir deildarstjóri á tölfræðisviði.

Samstarf Seðlabanka Íslands og Fjármálaeftirlitsins

Í lögum um Seðlabankann og um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi segir að þessar stofnanir skuli gera með sér samstarfssamning þar sem kveðið skuli á um samskipti þeirra. Samstarfssamningur var fyrst gerður snemma árs 1999. Hann var síðast endurnýjaður á árinu 2003. Þá gerðu stofnanirnar með sér sérstakt samkomulag á árinu 2003 vegna greiðslu- og uppgjörskerfa. Í lögnum um Seðlabankann segir ennfremur að hann skuli veita Fjármálaeftirlitinu allar upplýsingar sem hann býr yfir og nýtast kunna í starfsemi Fjármálaeftirlitsins. Stofnanirnar skiptast reglulega á tölfræðilegum gögnum og öðrum upplýsingum og bankastjórn Seðlabankans og forstjóri Fjármálaeftirlitsins hittast reglulega á samráðsfundum. Seðlabankinn og Fjármálaeftirlitið hafa m.a. efnt til sameiginlegra viðlagaæfinga. Hin fyrsta var haldin 2004 og önnur var ráðgerð í upphafi árs 2006.

Verkefni fyrir ríkissjóð

Í samningi fjármálaráðherra og Seðlabanka Íslands er kveðið á um tiltekin verkefni Seðlabankans fyrir ríkissjóð, svo sem um erlendar lántökur og þjónustu vegna innlendra lána. Í honum er Seðlabankanum m.a. falið að annast erlend lánamál ríkissjóðs, eftirlit með erlendum lántökum aðila sem njóta ríkisábyrgðar og bókhald tekinnna erlendra lána ríkissjóðs og umsjón með greiðslu afborgana og vaxta. Viðfangsefni Seðlabankans tengd innlendra lánastarfsemi ríkissjóðs heyra að mestu sögunni til. Samningurinn kveður þó svo á að bankinn skuli innleysa markaðsverðbréf ríkissjóðs í samræmi við skilmála þeirra. Samningurinn kveður einnig svo á að starfa skuli samráðsnefnd fjármálaráðuneytisins, Seðlabanka Íslands og Lánasýslu ríkisins. Megintilgangur hennar er að vera vettvangur skoðanaskipta um stöðu og horfur á fjármagnsmörkuðum og um lánamál og lántökuáform ríkissjóðs innanlands og erlendis.

Samningur fjármálaráðuneytis og Seðlabanka Íslands um viðskiptareikninga og vaxtakjör

Á árinu 1992 gerðu fjármálaráðuneytið og Seðlabanki Íslands með sér samning um viðskiptareikninga og vaxtakjör sem fól m.a. í sér að ríkissjóður hætti að taka lán í Seðlabankanum. Þessi samningur hefur verið endurnýjaður við og við síðan, síðast í maí 2005. Í lögum um Seðlabanka Íslands sem samþykkt voru á Alþingi í maí 2001 var

lokað fyrir aðgang ríkissjóðs að lánum í Seðlabankanum. Í gildandi samningi er kveðið á um vaxtakjör á viðskiptareikningum ríkissjóðs í Seðlabankanum. Samkvæmt þeim samningi sem gildi til maíloka 2005 greiddi Seðlabankinn sömu vexti af innstæðu á viðskiptareikningum og hann greiðir af viðskiptareikningum lánastofnana. Af meðalinnstæðu í mánuði á viðskiptareikningum ríkissjóðs umfram 2,5 m.kr. greiddi Seðlabankinn vexti sem voru 0,5% lægri en ávöxtun í endurhverfum viðskiptum bankans við lánastofnanir. Frá 1. júní til loka árs 2005 greiddi Seðlabankinn af meðalinnstæðu á viðskiptareikningum vexti sem voru 1% lægri en ávöxtun í endurhverfum viðskiptum hans við lánastofnanir. Frá ársbyrjun 2006 greiðir Seðlabankinn sömu vexti af meðalinnstæðu á viðskiptareikningum ríkissjóðs og hann greiðir af innstæðu á viðskiptareikningum lánastofnana.

Áhættugreining og áhættustýring

Meginmarkmið áhættugreiningar í Seðlabanka Íslands er að greina, mæla, hafa eftirlit með og stjórna þeirri áhættu sem snýr að meginhlutverkum bankans, þannig að hann geti sinnt lögbundnu hlutverki sínu. Áhættustýring Seðlabankans er frábrugðin áhættustýringu annarra fjármálastofnana vegna stefnumarkandi ákvarðana sem hann tekur fyrir fjármálakerfið í heild.

Áhættu Seðlabanka Íslands má í grófum dráttum skipta í fernt, þ.e. stjórnunaráhættu, orðsporsáhættu, fjármálaáhættu og rekstraráhættu. Stjórnunaráhætta beinist að ákvörðunum í tengslum við stjórn peningamála og önnur verkefni sem bankanum eru falin í lögum. Hana getur verið erfitt að skilgreina en hún ræðst m.a. af hæfni stjórnenda, verkferlum og innra eftirliti. Orðsporsáhætta beinist að trúverðugleika Seðlabankans og getur skipt verulegu máli fyrir bankann sjálfan og jafnvel fjármálakerfið í heild. Fjármálaáhætta er aðallega lánaáhætta, vaxtaáhætta, lausafjáraáhætta og gengisáhætta og tengist varðveislu gjaldeyrisforðans og stjórn peningamála. Við stjórn gjaldeyrisforða gilda starfsreglur um varðveislu og ávöxtun forðans sem endurskoðaðar eru með reglulegu millibili af bankastjórn og bankaráð staðfestir. Þar er fjallað um fjárfestingarstefnu, fjárfestingarkosti, skilyrði um lánshæfi, binditíma verðbréfa og hlutföll óbundinna eigna í gjaldeyrisforða. Rekstraráhætta skiptist í nokkra undirþætti. Þar má nefna starfsmannaáhættu, bókhaldsáhættu, hættu á tæknilegum brestum og almenna rekstraráhættu sem ógnað gæti starfsemi Seðlabankans.

Leitast er við að lágmarka áhættu í starfi allra sviða og viðfangsefna bankans. Áhættustýring sem er í höndum framkvæmdastjóra byggist á áhættugreiningu sem fram fór á árunum 2003 og 2004 en innri endurskoðun beinir sjónum sínum að þeim þáttum starfseminnar þar sem áhættan er mest og gefur bankaráði og bankastjórn yfirlit yfir kannanir sínar.

Þjóðhátíðarsjóður

Árið 2005 var 28. starfsár Þjóðhátíðarsjóðs. Stofnfé sjóðsins var ágóði af útgáfu Seðlabanka Íslands á þjóðhátíðarmynt frá 1974 og tekjur hafa verið ágóði af útgáfu og sölu annarra minnispeninga. Stjórn sjóðsins skipa fimm fulltrúar. Þrír eru kjörnir af Alþingi, einn

tilnefndur af Seðlabankanum og forsætisráðherra skipar þann fimmta, sem jafnframt er formaður sjóðsstjórnar. Skipunartími stjórnar, sem er fjögur ár, hófst 2002 og lauk í árslok 2005. Formaður var Sigríður Ragna Sigurðardóttir kennari, og fulltrúi Seðlabankans er Birgir Ísl. Gunnarsson fyrrv. formaður bankastjórnar. Ritari stjórnar sjóðsins er Sigfús Gauti Þórðarson lögfræðingur í Seðlabankanum. Stjórn sjóðsins ákvað að verja skyldi 4,1 m.kr. til styrkja á árinu 2005 til 32 umsækjenda. Höfuðstóll sjóðsins var rúmar 92 m.kr. í lok ársins 2005.

Húsnæði bankans – bóka- og skjalasafn

Auk Seðlabankans var Reiknistofa bankanna til húsa í Seðlabankahúsinu við Kalkofnsveg í árslok 2005. Bóka- og skjalasafn Seðlabanka Íslands er að mestum hluta til húsa í Einholti 4 í Reykjavík. Þar er einnig myntsafn Seðlabankans og Þjóðminjasafns sem opið er eftir samkomulagi. Tímarita- og handbókasafn er í húsi bankans við Kalkofnsveg. Bókasafn Seðlabankans sem er mikið heimildasafn um íslensk efnahags- og atvinnumál er skráð í Gegni, skráningarkerfi Landsbókasafns-Háskólabókasafns. Í árslok 2005 voru rúmlega 23 þúsund færslur merktar safninu í Gegni.

V Afkoma og efnahagur Seðlabanka Íslands, stjórn og starfslið

Reikningsskil Seðlabanka Íslands

Í 32. gr. laga um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001 segir að um gerð ársreiknings Seðlabanka Íslands fari eftir lögum, reglum og góðri reikningsskilavenju. Forsætisráðherra setji nánari reglur um reikningsskil og ársreikning Seðlabankans. Breytingar voru gerðar á reglunum á árinu 2005 og gilda þær um uppgjör ársreiknings bankans fyrir það ár. Breytingarnar voru tvíþættar. Í fyrsta lagi fela þær í sér að frá og með uppgjöri ársreiknings 2005 skulu fastafjármunir Seðlabankans færðir í efnahagsreikning bankans. Áður voru fastafjármunir bankans gjaldfærðir við kaup og þeirra getið í skýringum sem fylgt hafa ársreikningi. Í skýringum við ársreikninginn er gerð grein fyrir fjárhæð þessarar nýju eignfærslu og sundurliðun hennar á einstaka liði. Í heild stækkaði efnahagsreikningur Seðlabankans um 4,9 milljarða króna vegna eignfærslu fastafjármuna. Með þessari breytingu hefur verið fylgt fordæmi seðlabanka flestra iðnríkjana. Hin meginbreytingin var sú að áður en reiknað er framlag til ríkissjóðs samkvæmt 34. gr. laga nr. 36/2001 skal draga frá hagnaði ársins samkvæmt rekstrarreikningi reiknaðar tekjur og gjöld vegna breytinga á gengi íslensku krónunnar.

Afkoma og efnahagur Seðlabanka Íslands

Samkvæmt rekstrarreikningi var tap á rekstri Seðlabanka Íslands á árinu 2005 að fjárhæð 2.819 m.kr. samanborið við 6 ma.kr. tap á árinu áður. Bókfært gengistap sem leiðir af áhrifum hækkunar á gengi íslensku krónunnar á fjárhæð gjaldeyrisforðans í krónum nam 2.633 m.kr. Afskriftir að fjárhæð 90 m.kr. voru færðar í fyrsta sinn til gjalda í rekstrarreikningi. Vaxtatekjur af innlendum eignum hækkuðu um 1.748 m.kr. á árinu 2005, en vaxtatekjur af erlendum eignum hækkuðu um 51 m.kr. Vaxtagjöld af innlendum skuldum jukust um 2.473 m.kr. frá árinu 2004 en af erlendum skuldum um 13 m.kr. Rekstrargjöld bankans að afskriftum slepptum námu 1.201 m.kr.

Á árinu 2005 hækkaði niðurstöðutala efnahagsreiknings Seðlabankans um 55.704 m.kr. í 162.294 m.kr. í lok ársins. Á eignahlið jukust einkum endurhverf viðskipti bankans við lánastofnanir og á skuldahlið jukust einkum innstæður ríkissjóðs. Því urðu töliverðar breytingar á samsetningu efnahagsreiknings Seðlabankans á árinu 2005. Á árunum 2003 og 2004 voru innlendar eignir bankans mun minni en erlendar og námu 33% og 39% heildareignanna. Þetta snerist við á árinu 2005. Í lok þess árs voru innlendar eignir liðlega 58% heildareigna bankans. Ástæða þessarar breytingar er ekki síst sú að ríkissjóður lagði söluandvirði Símans sem greitt var á haustmánuðum á reikning í Seðlabankanum. Við það þrengdist mjög lausafjárstaða lánastofnana og endurhverf viðskipti Seðlabankans jukust til muna. Þau voru 37,6 ma.kr. í lok árs 2004 en 87,8 ma.kr. í lok árs 2005.

Frá miðju ári 2004 hefur Seðlabankinn þrengt vaxtabil sitt, þ.e. muninn á hæstu og lægstu vöxtum sínum, verulega. Lægstu vextirnir

eru á innstæðum lánastofnana á viðskiptareikningum í Seðlabankanum og þeir hæstu á daglánunum sem lánastofnunum standa til boða í bankanum. Þessir vextir mynda svokallaðan vaxtagang. Í miðju hans er ávöxtun í endurhverfum viðskiptum Seðlabankans. Í kringum hana og innan þeirra marka sem hæstu og lægstu vextir Seðlabankans ákvarða sveiflast síðan vextir á lánunum í íslenskum krónum á innlendum millibankamarkaði. Á miðju ári 2004 munaði 5 prósentum á hæstu og lægstu vöxtum Seðlabankans en undir lok ársins 2005 var þessi munur kominn í 3 prósentur. Tilgangurinn með þessari breytingu var að efla virkni aðgerða bankans í peningamálum og draga úr sveiflum í vöxtum á millibankamarkaði. Minni vaxtamunur þýðir einnig að afkoma bankans verður lakari en ella að öðru óbreyttu.

Á árinu 2005 var breytt samningi Seðlabankans við fjármálaráðuneytið um vexti á viðskiptareikningum ríkissjóðs í Seðlabankanum. Fellt var niður ákvæði um að greiða skyldi sérstakan vaxtaauka á innstæður umfram ákveðna fjárhæð. Frá árinu 2006 greiðir Seðlabankinn sömu vexti af innstæðum ríkissjóðs á viðskiptareikningi og greiddir eru af innstæðum á viðskiptareikningum lánastofnana. Sem fyrr segir lagði ríkissjóður söluandvirði Símans inn í Seðlabankann til varðveislu þar til að því verður ráðstafað til tilgreindra verkefna. Andvirði þess hluta greiðslunnar fyrir Símann sem greiddur var í íslenskum krónum er bundið og losnar í áföngum á árunum 2007 til 2010. Vextir eru meðaltal viðskiptareikningsvaxta í Seðlabankanum og ávöxtunar í endurhverfum viðskiptum Seðlabankans á hverjum tíma.

Í september 2005 var ákveðið að Seðlabankinn keypti gjaldeyri á markaði fyrir hönd ríkissjóðs til þess að safna upp í greiðslur af erlendum lánunum sem falla í gjalddaga á árinu 2006. Gjaldreyrir sem keyptur var á markaði var jafnharðan lagður inn á innlendan gjaldeyrisreikning ríkissjóðs í Seðlabankanum. Í árslok námu gjaldeyrisinnstæður ríkissjóðs í Seðlabankanum 9,1 ma.kr.

Ávöxtun erlendra eigna var áfram fremur slök á árinu 2005 þótt hún væri viðunandi miðað við aðstæður, sbr. kafla IV. Vextir á alþjóðamörkuðum voru enn sögulega lágir þótt víða hafi þeir verið teknir að hækka nokkuð frá því sem þeir urðu lægstir. Hækkandi vextir leiða til verðlækkunar á erlendri verðbréfaeign.

Með því að halda gjaldeyrisforða er Seðlabankinn seldur undir gengisáhættu af völdum breytinga á gengi íslensku krónunnar sem hann getur ekki firt sig og þeim mun meiri sem forðinn er meiri. Breytingar á gengi krónunnar hafa hins vegar engin áhrif á virði forðans í erlendum gjaldeyri eða „kaupmátt“ hans í útlöndum. Hann þjónar tilgangi sínum óháð breytingum á gengi krónunnar. Erlendar eignir og skuldir Seðlabankans eru færðar á markaðsverði umreiknuðu á gengi íslensku krónunnar í árslok. Breytingar á gengi krónunnar hafa bein áhrif á hagnað bankans. Gengistap og gengishagnaður er hvort tveggja fært að fullu á rekstrarreikning bankans og hefur þannig bein áhrif á reiknaða afkomu hans. Sem fyrr segir var reglum um reikningsskil og ársreikning bankans breytt á árinu 2005 á þann veg að hagnaður er leiðréttur fyrir reiknuðum hluta tekna og gjalda vegna breytinga á gengi íslensku krónunnar áður en framlag er reiknað til ríkissjóðs.

Ársreikningur bankans er birtur aftar í skýrslunni auk ítarlegra skýringa á einstökum liðum.

Bankaráð Seðlabanka Íslands

Í lögum um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001 var m.a. kveðið svo á að í bankaráði Seðlabanka Íslands skuli sitja 7 fulltrúar. Kosið er í bankaráð að loknum kosningum til Alþingis. Í lok árs 2005 skipuðu bankaráð þau Ólafur G. Einarsson, formaður, Helgi S. Guðmundsson, varaformaður, Hannes H. Gissurarson, Jón Þór Sturluson, Jónas Hallgrímsson, Ragnar Arnalds og Sigríður Stefánsdóttir. Ingibjörg Sólrún Gísladóttir sem kosin var í bankaráð Seðlabanka Íslands árið 2003 sagði sig úr því í október 2005. Í stað hennar var Jón Þór Sturluson kosinn í bankaráðið. Hann var áður varamaður. Í stað hans var Ellert B. Schram kosinn varamaður.

Bankastjórn

Birgir Ísleifur Gunnarsson lét af störfum sem formaður bankastjórnar Seðlabanka Íslands í lok september 2005. Í stað hans var skipaður Davíð Oddsson fyrrverandi forsætis- og utanríkisráðherra. Skipun hans tók gildi 20. október 2005. Fyrir í bankastjórninni voru Eiríkur Guðnason og Jón Sigurðsson. Eiríkur Guðnason var endurskipaður bankastjóri til sjö ára frá 1. maí 2005. Skipunartími Jóns Sigurðssonar rennur út í september 2010, Eiríks Guðnasonar í apríl 2012 og Davíðs Oddssonar í október 2012.

Birgir Ísleifur Gunnarsson var skipaður bankastjóri í Seðlabanka Íslands frá 1. febrúar 1991. Hann var kosinn formaður bankastjórnar í maí 1994. Hann hafði því verið bankastjóri í vel á fimmtánda ár, þar af í hálf tólfta ár sem formaður bankastjórnar.

Davíð Oddsson er lögfræðingur að mennt. Hann var borgarstjóri í Reykjavík frá 1982 til 1991, forsætisráðherra frá 1991 til 2004 og utanríkisráðherra frá 2004 til 2005.

Skipulag bankans

Á árinu 2005 skiptist starfsemi bankans í sjö megin svið auk endurskoðunar sviðs (sjá starfsmannayfirlit í lok kaflans). Nokkrar deildir tilheyra ekki megin sviðum bankans. Skrifstofa bankastjórnar annast almennt skrifstofuhald fyrir bankastjórn. Þar er einnig umsjón með kynningarstarfsemi og upplýsingamiðlun bankans, ritstjórn ársskýrslu bankans og heimasíðu. Lögfræðingar annast margvíslega samningagerð fyrir hönd bankans og frágang löggæringa og skuldaskjala. Þá taka þeir þátt í undirbúningi laga og reglugerða og gerð lögfræðilegra álita. Safnadeild annast bókasafn bankans auk myntsafns Seðlabankans og Þjóðminjasafns. Bóka- og myntsafn bankans er til húsa í Einholti 4.

Alþjóðasvið annast vörslu gjaldeyrisforðans og erlend lánamál ríkissjóðs. Tengd þessu er umsjón með reglulegum samskiptum við erlend fyrirtæki sem sérhæfa sig í lánshæfismati á alþjóðlegum vettvangi. Þá annast alþjóðasvið regluleg tengsl bankans við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn, þar með talið samstarf við Norðurlöndin og Eystrasaltslöndin, og á aðild að útgáfu eins af ritum bankans, *Economy of Iceland*.

Bókhaldssvið hefur umsjón með færslu bókhalds Seðlabankans og Grænlandssjóðs sem er í vörslu bankans auk Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta. Einnig sér sviðið um bókhald yfir innlausn spariskirteina og erlend lán ríkissjóðs. Þá hefur bókhaldssvið umsjón með SWIFT-kerfi bankans og greiðslum fyrir Seðlabankann, ríkissjóð og ríkisfyrirtæki.

Viðfangsefni fjármálasviðs lúta að stöðugleika og öryggi fjármála- stofnana og markaða og greiningu á grunnþáttum fjármálakerfisins. Þá annast sviðið verkefni bankans á sviði greiðslumiðlunar. Fjárhirslur bankans heyra undir fjármálasvið. Þær annast m.a. meðferð seðla og myntar í bankanum og afgreiðslu til bankastofnana og móttöku frá þeim.

Á hagfræðisviði er unnið að rannsóknum á sviði efnahags- og peningamála með sérstakri áherslu á það sem tengist verkefnum bankans. Þar eru reglulegar verðbólgu- og þjóðhagsspár bankans undirbúnar og samdar álitserðir um stefnu og starfsemi bankans auk greiningar á þróun efnahags- og peningamála. Hagfræðisvið hefur einnig umsjón með útgáfu *Peningamála, Fjármálatíðinda* og *Hagvísa Seðlabanka Íslands* auk *Economy of Iceland*.

Starfsemi peningamálasviðs er í aðalatriðum tvíþætt. Í fyrsta lagi undirbýr það vaxtaákvarðanir bankans, safnar upplýsingum um vexti innanlands og utan og tekur þátt í samráði við fjármálaráðuneyti og Lánasýslu ríkisins um sölu ríkisverðbréfa. Í öðru lagi annast peningamálasvið öll viðskipti bankans á innlendum gjaldeyris- og peningamörkuðum og skráningu opinbers viðmiðunargengis krónunnar auk þess að vakta millibankamarkað í krónum.

Rekstrarsvið er fjölmennasta svið bankans og skiptist einnig í nokkrar einingar. Rekstrardeild sinnir rekstri og umsýslu eigna og lausafjármuna bankans, öryggismálum, innkaupum og gerð rekstraráætla og útgjaldaeftirliti. Deildin annast starfsmannahald bankans og launamál og undir hana heyra ýmis viðfangsefni sem lúta að innanhússþjónustu, s.s. skjalasafn. Tölvudeild hefur umsjón með rekstri tölvukerfa bankans og annast hönnun og viðhald hugbúnaðarkerfa hans.

Á tölfræðisviði fer fram öll innheimta, úrvinnsla og fyrsta greining gagna frá lánastofnunum um efnahag og rekstur o.fl. Þar fer einnig fram söfnun upplýsinga um greiðslumiðlun, verðbréfamiðlun, gjaldeyrishreyfingar vegna uppgjörðs þjónustu- og greiðslujafnaðar og erlend lán innlendra aðila. Tölfræðisvið hefur umsjón með útgáfu tölfræðilegra gagna á vefsíðu Seðlabankans, Hagtalna og með samræmdum gagnagrunni hans.

Endurskoðunarsvið bankans hefur þá sérstöðu að aðalendurskoðandi er ráðinn af bankaráði en ekki bankastjórn. Endurskoðunarsviðið annast endurskoðun og innra eftirlit með starfsemi bankans og sjóða í umsjá hans.

Starfslið

Á árinu 2005 urðu nokkrar breytingar á starfsliði bankans. Alls hættu 13 starfsmenn störfum en 14 hófu störf hjá bankanum þannig að starfsmönnum fjölgaði um einn frá árinu 2004. Fjöldi sumarstarfsmanna var svipaður og áður. Á árinu hætti Hallgrímur Ásgeirsson, staðgengill framkvæmdastjóra á fjármálasviði, störfum. Í hans stað var ráðinn Guðmundur Kr. Tómasson. Jóni Þ. Sigurgeirssyni, framkvæmdastjóra alþjóðasviðs var veitt tveggja ára leyfi frá störfum í bankanum til að gegna stöðu varafulltrúa Norður- og Eystrasaltslandanna í framkvæmdastjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins í Washington. Við stöðu Jóns tók Sigurður Sturla Pálsson, staðgengill framkvæmdastjóra og var Lilja Alfreðsdóttir, sérfræðingur á alþjóðasviði, settur staðgengill í hans stað.

Starfsmönnum fjölgaði um einn á fjármálasviði, hagfræðisviði, peningamálasviði og tölfraðisviði en fækkaði um einn í safnadeild, á bókhaldssviði og á endurskoðunarsviði.

Í árslok voru starfsmenn Seðlabankans 116 að tölu, 63 karlar og 53 konur, og var það einum fleira en í árslok 2004 eins og fram hefur komið. Starfsgildi voru 107,1. Fimm starfsmenn eru í hlutastarfi í samtals 3,1 starfsgildi og af 15 störfum við sameiginlegt mótuneyti, öryggis- og húsvörslu voru 7 vegna hlutdeildar Reiknistofu bankanna. Meðaltal ársverka var 115,9 og var það 0,2 fleira en árið áður. Meðfylgjandi yfirlit sýnir skiptingu starfslíðs eftir viðfangsefnum í árslok og eru þá ekki taldir með 12 starfsmenn sem sinna daglegri ræstingu og eru í reynd starfsmenn bankans í hlutastarfi.

Kjarasamningar

Flestir starfsmenn Seðlabanka Íslands eru í Sambandi íslenskra bankamanna og fá greidd laun samkvæmt kjarasamningi Seðlabankans og bankamanna. Í gildi er kjarasamningur sem rennur út í lok september 2008. Samningurinn felur í sér 3,75% launahækkun 1. janúar 2006, 3% 1. janúar 2007 og 2,25% 1. janúar 2008.

Jafnréttisnefnd Seðlabanka Íslands

Bankastjórn staðfesti jafnréttisáætlun fyrir bankann í fyrsta sinn árið 1996. Á grundvelli hennar hefur starfað jafnréttisnefnd í bankanum frá þeim tíma. Jafnréttisáætlunin hefur verið endurskoðuð reglulega, síðast á árinu 2005.

Tafla V-1. Starfslíð

	Starfsmenn	Starfsgildi
Aðalskrifstofa	11	10,5
Skrifstofa bankastjórnar	4	4,0
Lögfræðingar	2	2,0
Safnadeild	5	4,5
Alþjóðasvið	6	6,0
Bókhaldssvið	10	10,0
Fjármálasvið	15	14,5
Fjármáladeild	6	5,5
Fjárhirslur	9	9,0
Hagfræðisvið	16	15,7
Peningamálasvið	5	5,0
Rekstrarsvið	41	34,0
Rekstrardeild	35	28,0
Tölvudeild	6	6,0
Tölfraðisvið	10	9,4
Endurskoðunarsvið	2	2,0
Alls	116	107,1

Stjórn Seðlabanka Íslands og starfsmenn 31. desember 2005

Bankaráð

Aðalmenn

Ólafur G. Einarsson fyrrverandi ráðherra og forseti Alþingis, formaður
Helgi S. Guðmundsson framkvæmdastjóri, varaformaður
Hannes Hólmsteinn Gissurarson prófessor
Jón Þór Sturluson hagfræðingur
Jónas Hallgrímsson framkvæmdastjóri
Ragnar Arnalds fyrrverandi ráðherra og alþingismaður
Sigríður Stefánsdóttir sviðsstjóri

Varamenn

Birna M. Olgeirsdóttir hagfræðingur
Ellert B. Schram varaþingmaður
Erna Gísladóttir framkvæmdastjóri
Hilmar Gunnlaugsson héraðsdómslögmaður
Kistrún Heimisdóttir lögfræðingur
Sigfús I. Sigfússon MBA
Tryggvi Friðjónsson framkvæmdastjóri

Bankastjórn

Davíð Oddsson formaður
Eiríkur Guðnason
Jón Sigurðsson

Aðstoðarbankastjóri

Ingimundur Friðriksson

Yfirmenn sviða

Alþjóðasvið:	Sigurður Sturla Pálsson framkvæmdastjóri
Bókhaldssvið:	Erla Árnadóttir aðalbókari
Endurskoðunarsvið:	Lilja Steinþórsdóttir aðalendurskoðandi
Fjármálasvið:	Tryggvi Pálsson framkvæmdastjóri
Hagfræðisvið:	Arnór Sighvatsson aðalhogfræðingur
Lögfræðingar:	Sigríður Logadóttir aðallögfræðingur
Peningamálasvið:	Tómas Örn Kristinsson framkvæmdastjóri
Rekstrarsvið:	Ingvar A. Sigfússon rekstrarstjóri
Tölfræðisvið:	Sveinn E. Sigurðsson framkvæmdastjóri

Starfsmenn

SKRIFSTOFA BANKASTJÓRNAR

Ágústa Johnson
Ellen Hrefna Haraldsdóttir
Ingimundur Friðriksson
Stefán Jóhann Stefánsson

Lögfræðingar

Sigfús Gauti Þórðarson
Sigríður Logadóttir

Safnadeild

Anton Holt
Magný Gyða Ellertsdóttir
Sigurbór Sigurðsson
Unnur Björk Lárusdóttir
Valborg Stefánsdóttir

ALÞJÓÐASVIÐ

Björn G. Ólafsson
Hallgrímur Ólafsson
Haukur C. Benediktsson
Lilja D. Alfreðsdóttir
Oddgeir Gunnarsson
Sigurður Sturla Pálsson

BÓKHALDSSVIÐ

Alf H. Pedersen
Anna S. Árnadóttir
Arndís Leifsdóttir
Árni Þórðarson
Erla Árnadóttir
Halldóra Konráðsdóttir
Ísólfr Sigurðsson
Jónína Guðbjartsdóttir
Ólöf Jónsdóttir
Örn Jónasson

ENDURSKOÐUNARSVIÐ

Guðmundur Björnsson
Lilja Steinþórsdóttir

FJÁRMÁLASVIÐ

Guðmundur Kr. Tómasson
Hrafn Þórðarson
Jónas Þórðarson
Pálína Kristinsdóttir
Perla Ösp Ásgeirsdóttir
Tryggvi Pálsson

Fjárhirslur

Auður Gísladóttir
Birna Friðriksdóttir
Hannes Haraldsson
Ingibjörg Jakobsdóttir
Ingveldur S. Kristjánsdóttir

Jóhanna Pétursdóttir
Kolbrún Jóhannsdóttir
Kristján Guðmundsson
Stefán Arnarson

HAGFRÆDISVIÐ

Arnór Sighvatsson
Ásgeir Danielsson
Daniel Svavarsson
Guðmundur Guðmundsson
Guðrún Yrsa Richter
Helga Guðmundsdóttir
Hjördís Dröfn Vilhjámsdóttir
Kirstín Þ. Flygenring
Kristjón Kolbeins
Lars Bruno Eklund
Magnús Fjalar Guðmundsson
Markús Möller
Ólafur Örn Klemensson
Ragnhildur Jónsdóttir
Rannveig S. Sigurðardóttir
Þorvarður Tjörvi Ólafsson
Þórarinn G. Pétursson

PENINGAMÁLASVIÐ

Bergur Barðason
Gerður Ísberg
Guðrún Sóley Gunnarsdóttir
Helga Rún Helgadóttir
Tómas Örn Kristinsson

REKSTRARSVIÐ

Anna María Pétursdóttir
Bernard Scudder
Birna K. Jónsdóttir
Hólmfríður M. Ingibergsdóttir
Ingvar A. Sigfússon
Þórður Gautason

Húsvarsla/ræsting

Berglind Þorsteinsdóttir
Bylgja Þorvarðardóttir
Dóra Matthíasdóttir
Elsa Jónsdóttir
Eygló Ingvadóttir
Guðný Harpa Hallgrímsdóttir
Kristinn Unnarsson
Marteinn Jóhannesson
Ólafía Egilsdóttir
Sigrún Jónsdóttir
Sigurlaug Jósepsdóttir
Sólveig Kristinsdóttir
Stefanía Hrönn Guðnadóttir
Svala Sigurðardóttir
Sören P. Madsen

Mötuneyti

Bergþóra Óskarsdóttir
Guðlaug Erla Ingólfsdóttir
Halla Kristín Björnsdóttir
Sigríður Laufey Guðmundsdóttir
Sigurberg Jónsson

Prentun

Hólmgeir H. Hákonarson
Klara Jóhannsdóttir
Sigríður María Jónsdóttir
Sveinn A. Blöndal

Ritarar

María Skúladóttir
Sigríður Bogadóttir
Þórey Þórarinsdóttir

Skjalastöð

Eva Sóley Sigurðardóttir
Guðrún Sigmarsdóttir
Hilmar Gunnþór Garðarsson
María Jenný Jónasdóttir
Sveinbjörg Rut Helgadóttir

Umsjón bifreiða/orlofshúsa

Garðar Halldórsson
Karl G. Smith

Öryggisvarsla

Brynjólfur Samúelsson
Guðleifur Svanbergsson
Gunnlaugur Magnússon
Hannes Ólafsson
Jóhann Gunnar Friðjónsson
Sveinbjörn Kristjánsson
Þorsteinn Þorvaldsson

Tölvudeild

Arnar Freyr Guðmundsson
Einar Örn Ólafsson
Guðmundur Harðarson
Indriði I. Stefánsson
Mark R. Eldred
Tryggvi Eyvindsson

TÖLFRÆDISVIÐ

Anna Sif Gunnarsdóttir
Bryndís Ásbjarnardóttir
Bryndís Pétursdóttir
Eiður H. Einarsson
Hrönn Helgadóttir
Jakob Gunnarsson
Kristiana Baldursdóttir
Pétur Örn Sigurðsson
Sigríður Fanney Úlfjótisdóttir
Sveinn E. Sigurðsson

ÁRSREIKNINGUR 2005

Staðfesting yfirstjórnar Seðlabanka Íslands

Bankaráð og bankastjórn Seðlabanka Íslands staðfesta hér með ársreikning bankans fyrir árið 2005 með undirritun sinni.

Reykjavík, 23. febrúar 2006

Áritun bankaráðs

Ólafur G. Einarsson
formaður

Helgi S. Guðmundsson
Hannes Hólmsteinn Gissurarson
Jón Þór Sturluson

Jónas Hallgrímsson
Ragnar Arnalds
Sigríður Stefánsdóttir

Áritun bankastjórnar

Davíð Oddsson
formaður

Eiríkur Guðnason

Jón Sigurðsson

_____
Erla Árnadóttir
aðalbókari

_____
Lilja Steinþórsdóttir
aðalendurskoðandi

50

ÁRSREIKNINGUR 2005

Til bankaráðs og bankastjórnar Seðlabanka Íslands

Ríkisendurskoðun hefur endurskoðað ársreikning Seðlabanka Íslands fyrir árið 2005. Ársreikningurinn hefur að geyma rekstrarreikning, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi og skýringar nr. 1 til 14. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum bankans og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð Ríkisendurskoðunar felst í því álitum sem hún lætur í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt henni ber að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægileg víska fái um að ársreikningurinn sé í öllum meginatriðum án annmarka. Endurskoðunin felur m.a. í sér úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og aðrar upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Ríkisendurskoðun telur að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit sitt á.

Það er álit Ríkisendurskoðunar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu bankans á árinu 2005 og efnahag hans 31. desember 2005 og breytingu á handbæru fé á árinu 2005, í samræmi við lög, reglur um reikningsskil og ársreikning Seðlabanka Íslands og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 23. febrúar 2006

Sigurður Þórðarson
ríkisendurskoðandi

Staðfesting forsætisráðherra

Með skírskotun til yfirlýsinga endurskoðenda og bankaráðs staðfestist reikningurinn hér með.

Reykjavík, 31. mars 2006

Halldór Ásgrímsson
forsætisráðherra

Rekstrarreikningur ársins 2005

	Skýringar	2005	2004
Vaxtatekjur			
Af innlendum eignum		3.896.257	2.147.765
Af erlendum eignum		2.146.434	2.095.180
		<u>6.042.691</u>	<u>4.242.945</u>
Vaxtagjöld			
Af innlendum skuldum		4.891.769	2.418.719
Af erlendum skuldum		143.522	129.995
Gengistap		2.632.620	6.506.000
		<u>7.667.911</u>	<u>9.054.714</u>
Hrein vaxtagjöld	1, 13	1.625.220	4.811.769
Aðrar tekjur og gjöld			
Þjónustutekjur		144.589	143.302
Þjónustugjöld		(47.405)	(49.647)
		<u>97.184</u>	<u>93.655</u>
Rekstrargjöld			
Laun og launatengd gjöld	7, 9, 14	813.008	804.471
Annar rekstrarkostnaður	10	387.725	496.322
Afskriftir ársins	4	90.261	-
		<u>1.290.994</u>	<u>1.300.793</u>
Tap ársins	8	<u>2.819.030</u>	<u>6.018.907</u>

Efnahagur 31. desember 2005

EIGNIR

	Skýringar	2005	2004
Erlendar eignir			
Bankainnstæður		21.048.708	23.171.237
Gulleign	3	2.073.527	1.707.210
Verðbréf		42.474.693	38.909.735
Gjaldeyrisstaða við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn	5	1.680.986	1.772.808
Erlendar eignir utan gjaldeyrisforða	2	227.627	148.190
		<hr/>	<hr/>
Erlendar eignir	1, 3	67.505.541	65.709.180
		<hr/>	<hr/>
Innlendar eignir			
<i>Innlánsstofnanir</i>			
Endurhverf verðbréf	6	77.772.034	31.771.322
<i>Aðrar fjármálastofnanir</i>			
Markaðsskráð verðbréf		1.832.121	3.231.616
Endurhverf verðbréf	6	10.069.962	5.761.787
		<hr/>	<hr/>
		11.902.083	8.993.403
<i>Ríkissjóður</i>			
Markaðsskráð verðbréf		-	32.347
<i>Aðrir aðilar</i>			
Ýmsir reikningar	2	150.786	39.476
Verðbréf		37.758	44.534
		<hr/>	<hr/>
		188.544	84.010
<i>Varanlegir rekstrarfjármunir</i>			
Fasteignir og lausafjármunir	1, 4	4.926.054	-
		<hr/>	<hr/>
Innlendar eignir	1	94.788.716	40.881.082
		<hr/>	<hr/>
Eignir alls		162.294.257	106.590.262
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Eignir utan efnahags	12		

Efnahagur 31. desember 2005

SKULDIR OG EIGIÐ FÉ

	Skýringar	2005	2004
Erlendar skuldir			
Innstæður erlendra aðila		149.657	142.307
Mótvirði við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn.....	5	1.484.141	1.560.677
		<hr/>	<hr/>
Erlendar skuldir		1.633.798	1.702.984
Innlendar skuldir			
Seðlar og mynt		13.201.909	11.632.308
<i>Innlánsstofnanir</i>			
Viðskiptareikningar	6	31.955.976	22.521.954
Innstæðubréf		2.294.138	4.403.811
		<hr/>	<hr/>
		34.250.114	26.925.765
<i>Aðrar fjármálastofnanir</i>			
Viðskiptareikningar	6	144.989	13.680.750
<i>Ríkissjóður og ríkisstofnanir</i>			
Ríkissjóður, viðskiptareikningar		33.572.676	16.256.773
Ríkissjóður, bundin innlán		32.858.889	-
Gjaldeyriseikningar.....		9.112.649	1.038.650
Ríkisstofnanir, viðskiptareikningar.....		371.389	519.370
		<hr/>	<hr/>
		75.915.603	17.814.793
<i>Aðrar skuldir</i>			
Ýmsir aðilar		438.069	288.782
Lífeyrisskuldbindingar	7	339.971	346.726
		<hr/>	<hr/>
		778.040	635.508
		<hr/>	<hr/>
Innlendar skuldir		124.290.654	70.689.124
Eigið fé			
Stofnfé		13.501.000	13.501.000
Endurmat fasteigna og lausafjármuna		4.990.681	-
Annað eigið fé		17.878.124	20.697.154
		<hr/>	<hr/>
Eigið fé	11	36.369.805	34.198.154
Skuldir og eigið fé		162.294.257	106.590.262
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Ábyrgðarskuldbindingar.....	12		

Yfirlit um sjóðstreymi ársins 2005

REKSTRARHREYFINGAR:	2005	2004
Tap ársins	(2.819.030)	(6.018.907)
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé:		
Afskriftir varanlegra fastafjármuna	90.261	–
Verðbætur og gengistap eignaliða	(540.674)	(84.684)
Gengishagnaður skuldaliða	(60.066)	(175.084)
Gengistap af handbæru fé	2.751.486	6.397.390
Samtals rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á handbært fé	2.241.007	6.137.622
Breyting á rekstartengdum eignum og skuldum	191.236	62.849
Handbært fé frá (til) rekstri (rekstrar)	(386.787)	181.564
FJÁRFESTINGARHREYFINGAR:		
Gulleign, (hækkun)	(10.923)	(16.277)
Erlend verðbréf, (hækkun)	(77.880)	9.564
Endurhverf verðbréf, (hækkun)	(50.357.570)	(12.550.261)
Ýmsar kröfur, lækkun	1.625.017	949.335
Varanlegir rekstrarfjámunir, (hækkun)	(25.634)	–
Fjárfestingarhreyfingar samtals	(48.846.990)	(11.607.639)
FJÁRMÖGNUNARHREYFINGAR:		
Erlendar skuldir, (lækkun)	(16.469)	1.086
Seðlar og mynt í umferð, hækkun	1.569.601	1.048.815
Bindireikningar, (lækkun)	(2.927)	(3.826.870)
Bundin innlán ríkissjóðs, hækkun	32.858.889	(11.516.867)
Innstæðubríf, (lækkun)	(2.109.673)	(97.362)
Fjármögnunarhreyfingar samtals	32.299.421	(14.391.198)
Breyting á handbæru fé, (lækkun)	(16.934.356)	(25.817.273)
Gengistap handbærs fjár	(2.751.486)	(6.397.390)
Handbært fé í ársbyrjun	9.726.914	41.941.577
Handbært fé í árslok (lausafjárstaða)	1 (9.958.928)	9.726.914
Sundurliðun lausafjárstöðu:		
Innstæður innlánsstofnana	(32.250.622)	(36.342.084)
Innstæður ríkissjóðs og ríkisstofnana	(42.912.693)	(17.814.781)
Bankainnstæður og verðbréf	65.204.387	63.883.780
	(9.958.928)	9.726.914

Skýringar með ársreikningi

1. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga nr. 144/1994, ákvæði laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki og reglur um reikningsskil og ársreikning Seðlabanka Íslands nr. 1088/2005.

Breyting var gerð á reglum um reikningsskil og ársreikning bankans á árinu 2005. Varanlegir rekstrarfjármunir eru nú færðir til eignar á matsverði og eigið fé hækkað samsvarandi. Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna eru nú færðar í fyrsta sinn til gjalda í rekstrarreikningi og hækka rekstrargjöld því um 90 m.kr. á árinu frá því sem verið hefði. Grunni til útreiknings framlags í ríkissjóð af hagnaði bankans var einnig breytt þannig að óinnleystur gengishagnaður og óinnleyst gengistap myndar ekki lengur stofn til útreikningsins. Breytingin hefur ekki áhrif á útreikning framlags til ríkissjóðs í ár þar sem tap varð af rekstri bankans. Áhrif þessara breytinga á rekstrar- og efnahagsreikning eru þau að tap jókst um 65 m.kr., eignir hækkuðu um 5,0 ma.kr. og eigið fé um 4,9 ma.kr.

- Ársreikningurinn er gerður samkvæmt kostnaðarverðsaðferð að teknu tilliti til breytinga eigna til markaðsverðs. Breytingin til markaðsverðs er færð yfir rekstrarreikning að öðru leyti en því að innfærsla fastafjármuna er færð til hækkunar á eigin fé bankans. Öll viðskipti með erlend verðbréf eru nú færð á gengi viðskiptadags, en voru áður færð á gengi afhendingardags. Fyrirframgreiddur kostnaður við prentun seðla og sláttu myntar er nú eignfærður. Kostnaði við seðlaprentun er nú dreift á 3 ár og kostnaði við myntsláttu er dreift á 2 ár.
- Að öðru leyti en að framan er talið eru reikningsskilaaðferðir þær sömu og áður.
- Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á gengi í árslok 2005. Tekjur og gjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags. Gengishagnaður/gengistap er fært í rekstrarreikning. Bókfærðar eignir bankans eru færðar á markaðsverði að undanskildum eignarhlutum í félögum.
- Í verðtryggðum eignum og skuldum bankans eru meðtaldar áfallnar verðbætur í árslok og er miðað við viðeigandi vísitölur í janúar 2006. Í rekstrarreikningi eru verðbætur færðar með vöxtum af innlendum eignum.
- Í sjóðstreymi er handbært fé skilgreint sem þær eignir og skuldir sem eru lausar innan tveggja bankadaga og eru notaðar við daglega sjóðstjórn Seðlabankans. Handbært fé þannig skilgreint sýnir laust fé bankans.

Reikningsskilaaðferðir

Eignarhlutir í félögum

2. Seðlabankinn átti í ársbyrjun 1000 hluti í Alþjóðagreiðslubankanum (Bank for International Settlements, BIS) að nafnverði SDR 5.000 hver hlutur. Fjórðungur bréfanna hefur verið greiddur, en Seðlabanki Íslands er skuldbundinn til að greiða útistandandi 75% af heildarandvirði hlutabréfanna verði eftir því kallað, en sá hluti hefur ekki verið eignfærður. Keyptir voru 70 hlutir á árinu á 86 m.kr. Í árslok 2005 er hlutabréfaeign í BIS því 1.070 hlutir samtals að bókfærðu verði 184 m.kr. Eignarhlutir bankans eru færðir undir liðnum *erlendar eignir/erlendar eignir utan gjaldeyrisforða* ásamt verðbréfum sem ekki verða sett á markað að fjárhæð 43 m.kr. Gjaldyrisforði Seðlabankans er aðrar erlendar eignir.

	Gang- verð m.kr.	Bókfært verð m.kr.	Nafn- verð m.kr.
Alþjóðagreiðslubankinn (BIS)	481,4	184,5	144,0

Undir liðnum *aðrir aðilar/ýmsir reikningar* sem nemur 150,8 m.kr. í efnahagsreikningi eru taldir eignarhlutir bankans í tveimur hlutafélögum.

	Eignar- hlutur	Bókfært verð m.kr.	Nafn- verð m.kr.
Eignarhaldsfélag Verðbréfaþings hf.	11%	5,6	14,9
Fjölgreiðslumiðlun hf.	8%	1,2	1,2
		6,8	16,1

Erlendar eignir og gulleign

3. Í árslok 2005 voru erlendar eignir bankans 67,5 ma.kr., en 65,7 ma.kr. í lok ársins á undan. Meðtalin í þessari stöðu er gulleign bankans sem var 64.179 únsur. Gullið var í árslok 2005 metið á síðasta markaðsverði ársins í London sem var USD 513 únsan eða kr. 32.309. Heildareign bankans í gulli nam í árslok 2,1 ma.kr. Gulleign bankans jókst á árinu um 324 únsur vegna leigutekna af gulli, að auki voru leigutekjur að andvirði 32 únsa greiddar í USD.

Á árinu var ávöxtun verðbréfa og innlána í hverri mynt fyrir sig í gjaldyrisforða bankans sem hér segir:

	Verðbréf	Innlán
Bandaríkjadalur	1,5%	3,2%
Evra	2,9%	2,1%
Sterlingspund	5,7%	4,6%

Fastafjármunir

4. Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir í ársreikninginn í fyrsta sinn árið 2005.

Húseignir, land, eldri húsbúnaður og ökutæki er metið á gangvirði. Vélar, skrifstofubúnaður og nýrri húsbúnaður er metið á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Söfn sem eru bókasafn,

myntsafn og listaverk eru metin á vátryggingarverðmæti í árslok 2005.

Afskrift er reiknuð með beinlínuaðferð til að dreifa kostnaði að frá-dregnu hrakvirði á nýtingartíma eignanna.

<i>Fjárh. í m.kr.</i>	<i>Land</i>	<i>Fast. eignir</i>	<i>Húsb. vélar</i>	<i>Öku-tæki</i>	<i>Söfn</i>	<i>Samt.</i>
Stofnverð 1/1	24,0	4.575,3	158,8	21,2	237,0	5.016,3
Afskrift ársins	-	48,2	39,3	2,7	-	90,2
Matsverð 31/12	24,0	4.527,1	119,5	18,5	237,0	4.926,1
Afskriftarhlutfall		1,25-3%	10-33%	20%		
Fast.mat 31/12	12,6	3.091,5				3.104,1
Vátr.mat 31/12		3.672,4	304,6	18,5	237,0	4.232,5

- Úthlutaður kvóti Íslands við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn (IMF) nam 117,6 milljónum SDR í lok ársins 2005. Allt að 25% eru greidd í SDR en afgangurinn í íslenskum krónum (7,9 ma.kr.). Gjaldeyrisstaða bankans við sjóðinn nam 18,6 milljónum SDR. Úthlutað SDR við sjóðinn voru 16,4 milljónir SDR.

Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn

<i>Eignir:</i>	<i>SDR</i>	<i>ISK/m.kr.</i>
Kvóti Seðlabanka Íslands	117.600.000	10.581,6
Inneign IMF hjá Sí	-99.014.282	-8.909,3
	18.585.718	1.672,3
Viðskiptareikningur IMF hjá Seðlabanka Íslands	3.061	0,3
Gjaldeyrisstaða Sí hjá IMF	18.588.779	1.672,6
Áfallnir vextir af gjaldeyrisstöðu	60.406	5,5
	18.649.185	1.678,1
SDR við sjóðinn	32.588	2,9
	18.681.773	1.681,0
<i>Skuldir:</i>		
	<i>SDR</i>	<i>ISK/m.kr.</i>
Mótvirði úthlutaðra SDR	16.409.000	1.476,5
Viðskiptareikningar IMF hjá Sí	3.061	0,3
Áfallnir vextir	81.856	7,3
	16.493.917	1.484,1

- Lánastofnanir sem eru þátttakendur í stórgreiðslukerfi Seðlabankans leggja fram tryggingar vegna greiðslna í kerfinu. Þær eru í formi verðbréfa og lauss fjár, sem lagt er á reikninga í Seðlabankanum. Fjárhæð trygginga svarar til heimilda lánastofnana til skuldsetningar innan dags í stórgreiðslukerfinu.
- Í lok árs 2005 námu tryggingar í stórgreiðslukerfi í verðbréfum 20,4 ma.kr. að markaðsvirði.

Staða gagnvart fjármálastofnunum

- Lánastofnanir leggja fram tryggingar til vörslu í Seðlabanka Íslands vegna endurhverfra verðbréfavíðskipta þeirra í samræmi við reglur nr. 997 frá 2004.

Lífeyrisskuldbindingar

7. Samkvæmt mati tryggingastærðfræðings námu skuldbindingar Seðlabanka Íslands vegna eftirlauna fyrrverandi bankastjóra, maka þeirra og forstjóra Þjóðhagsstofnunar samtals 340 m.kr. í árslok 2005. Framlag bankans árið 2005 er 37 m.kr. og færirst á *laun og launatengd gjöld* í rekstrarreikningi.

Framlag til ríkissjóðs

8. Framlag til ríkissjóðs, skv. 34. gr. laga nr. 36/2001, reiknast sem 2/3 hlutar hagnaðar bankans ef eigið fé bankans er hærra en 2,25% af fjárhæð útlána og innlendrar verðbréfaeignar lánakerfisins í lok ársins, annars 1/3 hluti hagnaðar. Eigið fé bankans var undir þessum mörkum í árslok 2005. Framlag til ríkissjóðs á árinu er ekkert þar sem enginn hagnaður varð á árinu.

Laun og þóknunir til yfirstjórnar

9. Á árinu 2005 námu heildarlaun til bankastjórnar og bankaráðs 65 m.kr. Bankastjórar fá ekki greidda þóknun fyrir setu í stjórnnum og nefndum sem stofnanir og fyrirtæki á fjármálamarkaði standa sam-eiginlega að eða Seðlabanki Íslands tilnefnir fulltrúa í skv. lögum.

Heildargreiðslur til bankastjórnar og bankaráðs á árinu 2005 skiptast þannig:

<i>Bankastjórar</i>	<i>M.kr.</i>
Birgir Ísleifur Gunnarsson	21,7
Davíð Oddsson.....	3,3
Eiríkur Guðnason.....	15,2
Jón Sigurðsson	15,2
<i>Bankaráð</i>	
Ólafur G. Einarsson, formaður.....	2,0
Aðrir bankaráðsmenn og varamenn (12).....	7,6
	<u>65,0</u>

Þóknun endurskoðenda

10. Þóknun Seðlabanka Íslands til Ríkisendurskoðunar vegna endurskoðunar bankans á árinu 2005 nam 1,5 m.kr.

11. Á síðastliðnum fimm árum hefur eigið fé bankans breyst eins og eftirfarandi tafla sýnir (tölur í milljónum króna):

Sundurliðun á eigin fé og þróun á afkomu bankans

	2001	2002	2003	2004	2005
Stofnfé í ársbyrjun	1	19.001	13.501	13.501	13.501
Annað eigið fé í ársb.	21.601	25.326	26.753	26.716	20.697
Arðsjóður í ársbyrjun	(1.847)	-	-	-	-
	19.755	34.327	40.254	40.217	34.198
Framlag ríkissjóðs til stofnfjár	9.000	4.500	-	-	-
Verðbreytingagjöld	3.202	-	-	-	-
Hagnaður (tap) fyrir framlag	785	2.141	(37)	(6.019)	(2.819)
Framlag til ríkissjóðs	(262)	(714)	-	-	-
Endurmat eigna	-	-	-	-	4.991
Arðsjóður fl. í óráðst. eigið fé	1.847	-	-	-	-
	14.572	5.927	(37)	(6.019)	2.172
Stofnfé í árslok	9.001	9.001	13.501	13.501	13.501
Annað eigið fé í árslok	25.326	31.253	26.716	20.697	22.869
Eigið fé í árslok	34.327	40.254	40.217	34.198	36.370
<i>Stöðutölur í lok ára, ma.kr.</i>					
Heildareignir	115,9	116,7	87,3	106,6	162,3
Innl. útl. og verðbréfaeign lánað.	1.920,0	1.981,9	2.208,3	2.658,1	3.234,8
Eigið fé	34,3	40,3	40,2	34,2	36,4
Eigið fé án varanl. rekstrarfjármuna	34,3	40,3	40,2	34,2	31,4
<i>Hundraðshlutar af heildareignum</i>					
Eigið fé	29,6%	34,5%	46,1%	32,1%	22,4%
Eigið fé án varanl. rekstrarfjármuna	29,6%	34,5%	46,1%	32,1%	19,7%
<i>Hundraðshlutar af innlendum útlánnum og verðbréfaeign lánaðkerfisins</i>					
Eigið fé	1,79%	2,03%	1,82%	1,29%	1,13%

12. Seðlabanki Íslands er skuldbundinn til að greiða útistandandi 75% af heildarandvirði hlutabréfa í Alþjóðagreiðslubankanum, verði kallað eftir því. Sú fjárhæð nemur 338 m.kr.

Ábyrðarskuldbindingar og eignir utan efnahags

- Árið 1998 gerði Seðlabanki Íslands að fullu upp lífeyrisskuldbindingar starfsmanna sinna við Lífeyrissjóð bankamanna samkvæmt fyrirbyggjandi útreikningsgögnum og forsendum þeirra. Með bréfi Lögstofunnar, Ármúla 21 ehf. á árinu 2005 fyrir hönd Lífeyrissjóðs bankamanna voru gerðar nýjar kröfur á hendur aðildarfélögum sjóðsins og er hlutur Seðlabanka Íslands talinn vera 612 m.kr. eða um 17% af heildarkröfu á hendur öllum aðildarfyrirtækjum. Mál er til meðferðar fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur gagnvart einu aðildarfyrirtækjanna.

- Aðild Seðlabanka Íslands að Reiknistofu bankanna er ekki eignfærð í ársreikningi. Að formi til er um að ræða sameiginlegan rekstur á vegum allra banka og sparisjóða landsins samkvæmt samningi þar um. Í samstarfssamningi kemur fram að Seðlabanki Íslands hafi lagt til fimmtung stofnframlags Reiknistofu bankanna. Bókfært eigið fé Reiknistofu bankanna var í árslok 2005 1,5 ma.kr.
- Seðlabanki Íslands hafði í árslok 2005 umsaminn aðgang að lána-fyrirgreiðslu erlendra fjármálastofnana að upphæð USD 500 m., sem svaraði til u.þ.b. 32 ma.kr.

Hrein vaxtagjöld

13. Hrein vaxtagjöld námu 1,6 ma.kr. á árinu samanborið við 4,8 ma.kr. á árinu 2004 eða lækkun sem nemur 3,2 ma.kr. Lækkun hreinna vaxtagjalda skýrist annars vegar af minna gengistapi að fjárhæð 3,9 ma.kr. en á móti kemur aukning hreinna vaxtagjalda vegna innlendra liða að fjárhæð 0,7 ma.kr.

Hrein vaxtagjöld sundurliðast þannig á árinu:

	2005	2004
<i>Innlendir liðir</i>		
Viðskipti við lánastofnanir.....	1.930.652	529.373
Ávöxtun innlendra verðbréfa.....	96.837	325.986
Vextir af innst. ríkissjóðs og ríkisst....	(3.023.001)	(1.126.313)
Innlendir liðir samtals	<u>(995.512)</u>	<u>(270.954)</u>
<i>Erlendir liðir</i>		
Vaxtat. og verðendurm. af gulli.....	309.994	103.920
Erlendar bankainnstæður.....	492.319	548.995
Gengish. af gjaldeyrisviðsk.	95.279	(7.928)
Vextir af erl. skammtímalánum.....	-	(40.242)
Erlend verðbréf, vextir.....	1.557.761	1.375.182
Erlend verðbréf, verðendurmat.....	(452.440)	(14.742)
Erlendir liðir samtals	<u>2.002.913</u>	<u>1.965.185</u>
<i>Gengisendurmat</i>		
Gull.....	57.242	(275.534)
IMF-liðir.....	(10.380)	(24.037)
Erlendar bankainnstæður.....	(1.404.866)	(2.281.597)
Erlend verðbréf.....	(1.848.846)	(4.114.833)
Erlendar skammtímaskuldir.....	21.635	20.374
Framvirkur samningur.....	-	382.000
Innlendir gjaldeyrisreikningar.....	552.594	(212.373)
Gengistap samtals	<u>(2.632.621)</u>	<u>(6.506.000)</u>
Hrein vaxtagjöld samtals	<u>(1.625.220)</u>	<u>(4.811.769)</u>

14. Í árslok voru starfsmenn Seðlabankans 116 að tölu, 63 karlar og 53 konur, og er það einum fleira en í árslok 2004. Starfsgildi voru 107,1 en 5 starfsmenn eru í hlutastarfi eða í 3,1 starfsgildum og af 15 störfum við sameiginlegt mötuneyti, öryggis- og húsvörslu eru 7 vegna hlutdeildar Reiknistofu bankanna. Meðaltal ársverka var 115,9 talsins og er það 0,2 fleira en árið áður.

Laun og launatengd gjöld

	2005	2004
Laun	646.257	619.694
Framlag til lífeyrisskuldbindinga	37.371	52.349
Launatengd gjöld	129.380	132.428
	<u>813.008</u>	<u>804.471</u>

VIÐAUKAR

Fréttir Seðlabanka Íslands á árinu 2005

Nr.			
1	7. janúar	Útgáfudagur Peningamála, nýrrar skýrslu um fjármálastöðugleika og Hagvísu Seðlabanka Íslands 2005	
-	2	10. janúar	Helstu liðir í efnahagsreikningi Seðlabanka Íslands
-	3	4. febrúar	Helstu liðir í efnahagsreikningi Seðlabanka Íslands
-	4	10. febrúar	Matsfyrirtækið Standard & Poor's hækkar láns hæfismat íslenska ríkisins
-	5	18. febrúar	Seðlabanki Íslands hækkar vexti
-	6	4. mars	Greiðslujöfnuður við útlönd á fjórða ársfjórðungi 2004 og erlend staða þjóðarbúsins í lok 2004
-	7	4. mars	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok febrúar 2005
-	8	22. mars	Seðlabanki Íslands hækkar vexti
-	9	6. apríl	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok mars 2005
-	10	26. apríl	Fjármálastöðugleiki
-	11	2. maí	Sérstök endurgreiðsla á erlendum lánnum ríkissjóðs
-	12	2. maí	Eiríkur Guðnason endurskipaður seðlabankastjóri
-	13	6. maí	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok apríl 2005
-	14	3. júní	Seðlabanki Íslands hækkar vexti
-	15	3. júní	Greiðslujöfnuður við útlönd og erlend staða þjóðarbúsins á fyrsta ársfjórðungi 2005
-	16	6. júní	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok maí 2005
-	17	13. júní	Álit sendinefndar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins
-	18	16. júní	Álit sendinefndar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins
-	19	6. júlí	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok júní 2005
-	20	19. júlí	Ársskýrsla Moody's: Lágur skuldir hins opinbera á Íslandi og sveigjanleiki hagkerfisins styðja við Aaa láns hæfiseinkunnina
-	21	4. ágúst	Matsfyrirtækið Fitch Ratings staðfestir láns hæfiseinkunn ríkissjóðs AA-/AAA. Horfur áfram stöðugar
-	22	5. ágúst	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok júlí 2005
-	23	2. september	Greiðslujöfnuður við útlönd og erlend staða þjóðarbúsins á öðrum ársfjórðungi 2005
-	24	6. september	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok ágúst 2005
-	25	7. september	Birgir Ísleifur Gunnarsson formaður bankastjórnar lætur af störfum
-	26	8. september	Gjaldeyriskaup vegna endurgreiðslna á erlendum lánnum ríkissjóðs
-	27	19. september	Seðlabanki Íslands sendir greinargerð til ríkisstjórnar
-	28	29. september	Seðlabanki Íslands hækkar vexti
-	29	6. október	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok september 2005
-	30	17. október	Breyttur 500 kr. seðill
-	31	17. október	Skýrsla Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um íslensk efnahagsmál
-	32	31. október	Alþjóðlega matsfyrirtækið Standard & Poor's staðfestir láns hæfiseinkunnir ríkissjóðs í erlendri mynt AA-/A-1+ og byggist það á góðri stöðu opinberra fjármála. Horfur áfram stöðugar.
-	33	4. nóvember	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok október
-	34	10. nóvember	Breyting á sameiginlegri yfirlýsingu ríkisstjórnar Íslands og Seðlabanka Íslands frá 27. mars 2001
-	35	23. nóvember	Úttekt Alþjóðagjaldeyrissjóðsins á hagskýrslugerð og birtingu tölfræðilegra gagna á Íslandi
-	36	23. nóvember	Breyting á Hagtölum Seðlabankans
-	37	1. desember	Greiðslujöfnuður við útlönd á þriðja ársfjórðungi og erlend staða þjóðarbúsins í lok september 2005
-	38	2. desember	Seðlabanki Íslands hækkar vexti
-	39	6. desember	Efnahagsreikningur Seðlabanka Íslands í lok nóvember 2005

Ritaskrá Seðlabanka Íslands fyrir árið 2005

Rit á íslensku:

Ársskýrsla 2004

Fjármálatíðindi 2004 og 2005

Fjármálastöðugleiki 2005

Peningamál 2005, fjögur hefti

Rit á ensku:

Annual report 2004

Monetary Bulletin 2005, fjögur hefti

Financial Stability 2005

The Economy of Iceland 2005

Central Bank of Iceland Working Papers No. 27: Aggregate business fixed investment eftir Björn A. Hauksson

Central Bank of Iceland Working Papers No. 28: The dynamic behavior of the real exchange rate in sticky price models eftir Jón Steinsson

TÖFLUR

Efnisyfirlit töfluviðauka

69	Tafla 1	Yfirlit
70	Tafla 2	Greiðslujöfnuður við útlönd
72	Tafla 3	Greiðslujöfnuður við útlönd – ársfjórðungsyfirlit
72	Tafla 4	Löng erlend lán og skuldabréfaútgáfa erlendis
73	Tafla 5	Staða þjóðarbúsins út á við
73	Tafla 6	Erlend staða Seðlabankans og innlánsstofnana
73	Tafla 7	Opinber gengisvísitala og vísitölur meðalgengis og raungengis krónunnar
74	Tafla 8	Fjármál hins opinbera
75	Tafla 9	Sala ríkisverðbréfa
75	Tafla 10	Skipting seðla og myntar eftir stærðum í árslok
76	Tafla 11	Greiðslumiðlun
76	Tafla 12	Úr reikningum Seðlabankans
77	Tafla 13	Úr reikningum innlánsstofnana
78	Tafla 14	Úr reikningum bankakerfisins
79	Tafla 15	Efnahagsyfirlit ýmissa lánaþyrtaækja
80	Tafla 16	Lánakerfið
80	Tafla 17	Eignir lífeyrissjóða
81	Tafla 18	Útboð skuldabréfa
81	Tafla 19	Staða markaðsverðbréfa
82	Tafla 20	Yfirlit yfir hlutafjármarkað
82	Tafla 21	Bindiskylduhlutföll
83	Tafla 22	Helstu vextir sem birtir hafa verið samkvæmt 2. mgr. 10. gr. og bráðabirgðaákvæði III laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu
83	Tafla 23	Ávöxtun á peninga- og skuldabréfamarkaði
84	Tafla 24	Almennir inn- og útlánsvextir við Seðlabanka Íslands
85	Tafla 25	Dæmi um árlega ávöxtun og raunvexti nokkurra inn- og útlána innlánsstofnana og dráttarvextir 1960-2005
86	Tafla 26	Efnahagsreikningur Seðlabankans

Tafla 1 Yfirlit

<i>Þjóðhagsstærðir</i>		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Verg landsframleiðsla ¹	%-breyt. frá fyrra ári	4,9	5,8	4,3	4,1	3,8	-1,0	3,0	8,2	5,5	
Þjóðarútgjöld ¹	%-breyt. frá fyrra ári	5,7	13,3	4,4	5,7	-2,3	-3,5	6,4	10,4	14,9	
Útflutningur ¹	%-breyt. frá fyrra ári	5,6	2,5	3,9	4,3	7,4	3,8	1,6	8,4	3,5	
Innflutningur ¹	%-breyt. frá fyrra ári	8,0	23,4	4,4	8,6	-9,1	-2,6	10,8	14,4	28,4	
Viðskiptajöfnuður ¹	% af VLF	-1,8	-6,8	-6,8	-10,2	-4,4	1,6	-5,0	-9,3	-15,6	
Viðskiptakjör ¹	%-breyt. frá fyrra ári	2,0	5,2	-0,7	-2,4	0,3	0,6	-4,1	-1,3	0,5	
Þjóðhagslegur sparnaður ¹	% af VLF	17,9	17,2	14,9	12,7	16,9	19,0	14,8	14,1	13,3	
Hrein skuldastaða við útlönd	% af VLF	52,5	58,2	68,4	90,2	100,4	100,6	99,3	130,7	161,4	
Atvinna (unnin mannaár) ¹	%-breyt. frá fyrra ári	1,8	3,4	2,7	2,2	1,6	-1,1	-1,3	1,9	4,0	
Atvinnuleysi	% af vinnuafli	3,9	2,8	1,9	1,3	1,4	2,5	3,4	3,1	2,1	
<i>Verðlags- og launaþróun</i>		% -breytingar									
Vísitala neysluverðs	frá fyrra ári	1,8	1,7	3,4	5,0	6,7	4,8	2,1	3,2	4,0	
Launavísitala Hagstofu	frá fyrra ári	5,4	9,4	6,8	6,6	8,8	7,2	5,6	4,7	6,8	
Kaupmáttur launa m.v. neysluverð	frá fyrra ári	3,6	7,6	3,3	1,6	2,0	2,2	3,4	1,4	2,6	
<i>Eignaverð</i>		% -breytingar									
Fasteignaverð	4. ársfj / 4. ársfj.	1,9	7,8	22,2	13,3	3,1	7,5	9,1	23,3	31,0	
Hlutabréfaverð	yfir ár	13,6	9,8	47,4	-19,3	-11,2	16,7	56,4	58,9	64,7	
<i>Peningamagn og útlán</i>		% -breytingar									
M1 með vöxtum	yfir ár	16,5	20,2	19,3	4,4	-2,3	23,8	22,6	30,1	22,8	
M3 með vöxtum	yfir ár	8,7	15,1	17,1	11,2	14,9	15,3	17,5	15,0	23,4	
Útlán og markaðsverðbréf lánakerfis	yfir ár	11,8	15,1	17,3	17,3	19,2	3,2	11,4	20,2	30,1	
Innlend útlán innlánsstofnana	yfir ár	12,7	30,3	23,0	50,0	12,6	0,8	14,8	39,5	37,0	
<i>Gengisþróun og raungengi</i>		% -breytingar									
Meðalgengisvísitala krónunnar	frá fyrra ári	-1,3	-1,6	-0,2	0,1	20,1	-3,0	-6,0	-2,0	-10,3	
Gengi krónu gagnvart Bandaríkjadal	frá fyrra ári	-6,1	-0,2	-1,8	-8,2	-19,3	6,8	19,2	9,5	11,6	
Gengi krónu gagnvart evru (eku fyrir 1999)	frá fyrra ári	4,2	0,4	3,5	6,3	-17,0	1,5	-0,6	-0,5	11,5	
Raungengi krónu m.v. neysluverðlag	frá fyrra ári	0,9	1,6	1,8	2,9	-13,0	5,7	6,3	3,2	13,3	
Raungengi krónunnar m.v. laun	frá fyrra ári	3,3	5,3	1,7	1,2	-12,2	6,1	4,7	1,6	14,5	
<i>Seðlabankavextir</i>		Meðaltöl									
Viðskiptareiningur banka og sparissjóða	% á ári	2,7	3,0	3,8	5,9	6,8	5,5	2,9	3,7	7,7	
Endurhverf verðbréfa kaup	% á ári	6,9	7,3	8,3	10,4	10,9	8,4	5,4	6,1	9,4	
Daglán	% á ári	.	8,5	9,3	11,5	12,3	10,7	7,8	8,3	11,0	
<i>Ávöxtun á peninga- og skuldabréfamarkaði</i>		Meðaltöl									
1-3 mán. ríkisvixlar	% á ári	6,9	7,3	7,9	11,0	11,1	8,0	5,0	6,0	8,8	
Ríkisbréf (5+)	% á ári	8,7	7,7	8,4	11,1	9,6	7,8	7,6	7,6	7,6	
Spariskirteini (5+)	% á ári	5,3	4,7	4,4	5,1	5,1	5,2	4,4	3,9	3,7	
Húsbréf	% á ári	5,5	4,9	4,5	5,6	5,7	5,6	4,7	4,5	4,7	
<i>Bankavextir</i>		Meðaltöl									
Meðalvextir óverðtryggðra skuldabréfalána	% á ári	12,9	12,8	13,6	16,7	18,0	15,4	12,0	12,2	14,8	
Meðalvextir verðtryggðra skuldabréfalána	% á ári	9,0	8,8	8,6	9,5	10,2	10,1	9,1	8,0	7,2	
Meðalávöxtun nýrra almennra útlána ²	% á ári	13,5	13,5	14,2	17,5	.	.	.	.	.	
Dráttarvextir ³	% á ári	16,3	16,5	17,3	21,9	23,7	21,3	17,3	17,3	20,3	
<i>Erlendur samanburður</i>		% á ári									
Hagvöxtur í löndum OECD	% á ári	3,6	2,7	3,3	3,9	1,1	1,6	2,2	3,6	2,9	
Verðbólga í löndum OECD	% milli ára	4,6	3,9	3,4	4,0	3,5	2,6	2,5	2,4	1,7	
<i>Fjármál hins opinbera</i>											
Tekjuafgangur ríkissjóðs	% af VLF	0,5	1,1	2,5	2,5	0,6	-0,4	-1,7	1,0	1,2	3,8
Hreinn lánsfjárafgangur ríkissjóðs	% af VLF	-0,4	-0,9	2,2	0,3	-2,9	-1,3	1,6	2,7	1,0	8,4
Útgjöld hins opinbera	% af VLF	41,3	41,9	42,9	42,5	43,6	45,7	47,5	47,1	43,7	45,7
Tekjuafgangur hins opinbera	% af VLF	0,0	0,5	2,4	2,5	0,2	-0,8	-2,1	-0,1	1,5	3,3
Vergar skuldir hins opinbera	% af VLF	53,8	48,7	44,1	39,8	45,5	44,5	41,2	36,9	31,6	28,1

1. Spá Seðlabankans fyrir árið 2005 (desember 2005). 2. Sbr. 10. gr. vaxtalaða nr. 25/1987. 3. Sbr. 10. gr. vaxtalaða nr. 25/1987 og (frá júlí 2001) 10. gr. laga nr. 38/2001.

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Hagstofa Íslands, Kauphöll Íslands, OECD, Vinnuálfstofnun, Seðlabanki Íslands.

Tafla 2 Greiðslujöfnuður við útlönd

Milljónir króna	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
<i>Viðskiptajöfnuður</i>	-69.439	-33.365	12.627	-41.039	-85.313	-164.060
Vörur, þjónusta og þáttatekjur	-68.677	-32.406	11.457	-39.873	-84.133	-162.341
Útflutningur	240.934	316.046	332.632	316.775	348.806	406.701
Innflutningur	-309.611	-348.452	-321.175	-356.648	-432.939	-569.042
<i>Vörur og þjónusta, nettó</i>	-49.117	-7.485	13.364	-25.050	-50.974	-133.241
Útflutningur	229.520	299.412	305.474	288.227	316.291	313.216
Innflutningur	-278.637	-306.897	-292.110	-313.277	-367.265	-446.457
<i>Vöruskiptajöfnuður</i>	-37.480	-5.936	14.082	-15.900	-36.547	-93.039
Útfluttar vörur f.o.b.	149.272	196.582	204.303	182.580	202.373	194.356
Sjávarafurðir	94.497	122.046	128.592	113.693	121.746	110.130
Ál og kísiljárn	31.572	44.412	43.507	40.276	42.640	42.072
Skip og flugvélar	3.136	3.311	2.330	1.382	787	9.644
Annað	20.067	26.813	29.874	27.229	37.200	32.510
Innfluttar vörur f.o.b.	-186.752	-202.518	-190.221	-198.480	-238.920	-287.395
Fjárfestingarvörur	-44.204	-44.233	-38.398	-45.830	-52.551	-66.850
Flutningatæki	-31.824	-28.181	-25.810	-26.894	-39.807	-57.903
Eldsneyti og olía	-17.250	-17.677	-15.903	-15.282	-21.746	-26.888
Rekstrarvörur	-43.236	-55.429	-53.838	-52.761	-60.770	-68.745
Neysluvörur o.fl.	-50.238	-56.998	-56.272	-57.713	-64.046	-67.009
<i>Þjónustujöfnuður</i>	-11.637	-1.549	-718	-9.150	-14.427	-40.202
Útflutt þjónusta alls	80.248	102.830	101.171	105.647	113.918	118.860
Samgöngur	38.721	46.986	48.477	50.195	63.232	62.354
Flug	30.194	36.959	38.658	41.118	54.148	50.642
Skip	8.527	10.027	9.819	9.077	9.084	11.712
Ferðalög	17.967	22.881	22.835	24.531	26.079	25.752
Önnur þjónusta	23.560	32.963	29.859	30.921	24.607	30.754
Fjarskiptaþjónusta	820	2.337	704	640	717	563
Tryggingar	435	577	606	543	605	525
Opinber þjónusta	8.457	8.091	7.666	7.429	6.730	5.376
Annað	13.848	21.958	20.883	22.309	16.555	24.290
Innflutt þjónusta alls	-91.885	-104.379	-101.889	-114.797	-128.345	-159.062
Samgöngur	-32.697	-36.721	-38.610	-39.685	-48.799	-56.244
Ferðalög	-37.082	-36.401	-33.406	-39.818	-48.501	-61.232
Önnur þjónusta	-22.106	-31.257	-29.873	-35.294	-31.045	-41.586
Fjarskiptaþjónusta	-155	-2.742	-3.429	-3.480	-1.464	-2.242
Tryggingar	-432	-714	-1.748	-1.865	-1.352	-1.825
Opinber þjónusta	-1.205	-1.560	-1.645	-1.692	-1.464	-1.405
Annað	-20.314	-26.241	-23.051	-28.257	-26.765	-36.114
<i>Þáttatekjur, nettó</i>	-19.560	-24.921	-1.907	-14.823	-33.159	-29.100
Tekjur	11.414	16.634	27.158	28.548	32.515	93.485
Launatekjur	5.516	5.772	5.417	6.236	5.624	4.639
Vextir og ávöxtun hlutafjár	5.898	10.862	21.741	22.312	26.891	88.846
Ávöxtun hlutafjár ²	2.534	7.408	16.932	18.002	18.477	67.440
Vaxtatekjur	3.364	3.454	4.809	4.310	8.414	21.406
Gjöld	-30.974	-41.555	-29.065	-43.371	-65.674	-122.585
Launagjöld	-844	-533	-702	-465	-817	-1.533
Vextir og ávöxtun hlutafjár	-30.130	-41.022	-28.363	-42.906	-64.857	-121.052
Ávöxtun hlutafjár ²	-1.262	302	829	-13.484	-29.379	-59.999
Vaxtagjöld	-28.868	-41.324	-29.192	-29.422	-35.478	-61.053
<i>Rekstrarframlög, nettó</i>	-762	-959	1.170	-1.166	-1.180	-1.719
Opinberir aðilar	-813	-1.169	-822	-651	-1.345	-1.573
Einkaaðilar	51	210	1.992	-515	165	-146
Gengisvísitala (31.12.1994 = 100)	96,1	115,4	112,0	105,3	103,2	92,6

Tafla 2 Greiðslujöfnuður við útlönd (frh.)

Milljónir króna	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
<i>Fjármagnsjöfnuður</i>	87.471	22.845	-8.396	16.340	127.793	178.183
<i>Fjárframlög, nettó</i>	-222	362	-122	-402	-234	-1.691
<i>Fjármagnshreyfingar</i> ³	87.693	22.483	-8.274	16.742	128.027	179.874
<i>Hreyfingar án forða</i>	81.899	17.664	-2.610	40.143	142.257	184.594
Bein fjárfesting, nettó	-17.510	-16.801	-21.306	-4.087	-134.506	-274.655
Innlendra aðila erlendis	-30.969	-33.734	-29.646	-28.518	-179.754	-421.331
Nýfjárfesting	-31.714	-27.012	-21.898	-20.655	-143.615	-257.301
Endurfjárfesting	-421	-4.449	-12.509	-13.707	-9.442	-58.943
Lánahreyfingar	1.166	-2.273	4.761	5.844	-26.697	-105.087
Erlendra aðila á Íslandi	13.459	16.933	8.340	24.431	45.248	146.676
Nýfjárfesting	16.548	21.195	10.275	5.226	6.952	93.608
Endurfjárfesting	-1.552	-2.394	-3.267	5.820	25.515	53.763
Lánahreyfingar	-1.537	-1.868	1.332	13.385	12.781	-695
Verðbréfavíðskipti, nettó	54.928	65.413	13.650	228.000	483.150	853.104
Erlend verðbréf	-38.593	-1.752	-28.838	-45.320	-98.695	-210.898
Hlutfé	-44.481	-3.812	-23.750	-40.579	-104.293	-127.896
Skuldaskjöl	5.888	2.060	-5.088	-4.741	5.598	-83.002
Skuldabréf	6.949	-291	-5.151	-5.086	5.307	-59.826
Peningabréf	-1.061	2.351	63	345	291	-23.176
Innlend verðbréf	93.521	67.165	42.488	273.320	581.845	1.064.002
Hlutfé	-1.266	9.836	4.508	-5.598	20.200	4.526
Skuldaskjöl *)	94.787	57.329	37.980	278.918	561.645	1.059.476
Skuldabréf	90.579	32.292	41.957	220.362	538.989	1.051.707
Peningabréf	4.208	25.037	-3.977	58.556	22.656	7.769
Afleiðuvíðskipti, nettó	-93	0	0	0	0	0
Eignir (- aukning)	1.218	0	0	0	0	0
Skuldir *)	-1.311	0	0	0	0	0
Annað fjármagn	44.574	-30.948	5.046	-183.770	-206.387	-393.855
Eignir (- aukning)	-7.112	-47.101	-30.426	-156.116	-237.570	-814.995
Lán	-3.151	-30.902	-38.977	-89.947	-169.566	-582.286
Seðlar og innstæður	-2.530	-15.473	6.629	-68.907	-64.255	-232.993
Víðskiptakröfur	-1.431	-726	2.424	2.708	-3.742	76
Annað	0	0	-502	30	-7	208
Skuldir *)	51.686	16.153	35.472	-27.654	31.183	421.140
Lán	51.791	20.643	28.230	-42.537	14.176	389.224
Löng lán	27.795	30.288	-22.100	-35.549	-21.457	161.381
Stutt lán	23.996	-9.645	50.330	-6.988	35.633	227.843
Innstæður	-1.032	608	7.522	4.820	18.750	24.573
Víðskiptaskuldir	79	-3.102	-243	10.049	-1.455	7.095
Annað	848	-1.996	-37	14	-288	248
<i>Gjaldryrisforði (- aukning)</i>	5.794	4.819	-5.664	-23.401	-14.230	-4.720
Skekjur og vantalið	-18.032	10.520	-4.231	24.699	-42.480	-14.123
*) Markaðsskuldabréf, lán og aðrar skuldir:						
<i>Erlendar lántökur, nettó</i>	146.473	73.482	73.452	251.264	592.828	1.480.616
Langtímalán, nettó	118.374	62.580	19.857	184.813	517.532	1.213.088
Seðlabankinn	0	0	0	0	0	0
Hið opinbera	4.875	41.603	14.432	5.081	8.624	-19.551
Innlánsstofnanir	76.077	-4.962	-4.351	176.238	507.237	1.131.982
Aðrir	37.422	25.939	9.776	3.494	1.671	100.657
Skammtímaskuldir, nettó	28.099	10.902	53.595	66.451	75.296	267.528
Seðlabankinn	10.740	-5.800	4.823	-15.852	41	33
Hið opinbera	11.456	720	-4.721	-15.468	1.316	-12.659
Innlánsstofnanir	-2.105	14.013	53.746	88.094	75.666	272.798
Aðrir	8.008	1.969	-253	9.677	-1.727	7.356
Meðalgengi USD = krónur	78,65	97,57	91,38	76,57	70,04	62,70
Meðalgengi SDR = ISK	103,55	124,08	118,10	107,17	103,64	92,60

1. Bráðabirgðatölur. 2. Aðrgreiðslur og endurfjárfesting hagnaðar í beinum fjárfestingum. 3. Allir liðir sýna nettóhreyfingu. Flæði til landsins er með jákvæðu formerki og stafar af lækun á erlendra eign eða skuldaaukningu, en flæði frá landinu er með neikvæðu formerki, þ.e. eignaukningu eða endurgreiðsla skulda.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 3 Greiðslujöfnuður við útlönd – ársfjórðungsyfirlit

Í m. kr.	2004				2005 ¹			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
Viðskiptajöfnuður	-13.899	-23.008	-13.193	-35.213	-31.209	-34.841	-44.960	-53.050
Vöruskiptajöfnuður	-252	-13.636	-12.106	-10.553	-15.316	-20.954	-34.324	-22.445
Útfluttar vörur f.o.b.	51.275	47.845	50.355	52.898	46.688	51.860	42.331	53.477
Innfluttar vörur f.o.b.	-51.527	-61.481	-62.461	-63.451	-62.004	-72.814	-76.655	-75.922
Þjónustujöfnuður	-5.841	-5.516	5.582	-8.652	-8.515	-9.751	-3.563	-18.373
Útflutt þjónusta, alls	21.688	27.169	39.518	25.543	23.268	29.979	39.633	25.980
Innflutt þjónusta, alls	-27.529	-32.685	-33.936	-34.195	-31.783	-39.730	-43.196	-44.353
Samgöngur, nettó	988	2.636	8.331	2.478	1.582	2.947	3.951	-2.370
Ferðalög, nettó	-5.774	-6.481	-1.456	-8.711	-8.038	-9.655	-5.559	-12.228
Önnur þjónusta, nettó	-1.055	-1.671	-1.293	-2.419	-2.059	-3.043	-1.955	-3.775
Jöfnuður þáttatekna	-7.471	-3.525	-6.432	-15.731	-7.191	-3.842	-6.477	-11.590
Rekstrarframlög	-335	-331	-237	-277	-187	-294	-596	-642
<i>Fjármagnsjöfnuður</i>	3.160	42.718	13.415	68.500	120.814	17.938	56.586	-17.155
Fjárframlög	31	-201	-22	-42	-374	-499	-268	-550
Fjármagnshreyfingar	3.129	42.919	13.437	68.542	121.188	18.437	56.854	-16.605
Eignabreytingar (- aukning)	-90.514	-88.245	-153.782	-197.708	-97.014	-434.888	-191.842	-728.200
Skuldahreyfingar	93.643	131.164	167.219	266.250	218.202	453.325	248.696	711.595
Hreyfingar án forða	10.641	45.776	16.671	69.169	117.580	18.677	68.660	-20.323
Bein fjárfesting, nettó	-14.523	-16.897	-87.254	-15.832	-21.026	-98.567	-77.199	-77.863
Verðbréfavíðskipti, nettó	92.776	63.343	140.978	186.053	188.249	306.584	143.404	214.867
Aðrar fjármagnshreyfingar	-67.612	-670	-37.053	-101.052	-49.643	-189.340	2.455	-157.327
Löng lán, nettó	-19.494	29.363	-12.768	-18.558	1.371	8.344	24.522	127.144
Annað fjármagn, nettó	-48.118	-30.033	-24.285	-82.494	-51.014	-197.684	-22.067	-284.471
<i>Gjaldveyrissforði (- aukning)</i>	-7.512	-2.857	-3.234	-627	3.608	-240	-11.806	3.718
Skekkiur og vantalið, nettó	10.739	-19.710	-222	-33.287	-89.605	16.903	-11.626	70.205
Gengisvísitala (31.12.1994 = 100)	102,7	105,0	104,0	101,1	94,2	95,4	92,4	88,5

1. Bráðabirgðatölur.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 4 Löng erlend lán og skuldabréfaútgáfa erlendis

Staða í árslok í m.kr.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
Löng erlend lán, alls	404.243	585.783	752.309	673.429	847.740	1.256.607	2.301.575
Seðlabankinn	0	0	0	0	0	0	0
Hið opinbera	110.515	131.270	194.219	191.267	193.523	166.944	125.455
Ríkissjóður	89.692	102.962	152.552	148.806	149.756	126.595	92.477
Sveitarfélög	20.823	28.308	41.667	42.461	43.767	40.349	32.978
Innlánsstofnanir	133.728	298.796	342.910	308.022	487.115	934.989	1.938.666
Aðrar lánastofnanir	60.388	21.780	34.131	16.493	11.286	9.047	26.974
Atvinnufyrirtæki	99.612	133.937	181.049	157.647	155.816	145.627	210.480
Gengi Bandaríkjadals	72,35	84,47	102,95	80,58	70,99	61,04	62,98
Erlend lán í hlutfalli (%) af: ²							
vergi landsframleiðslu	67,7	82,8	97,4	94,9	104,5	154,6	252,4
útflutningstekjum	186,2	226,9	228,0	218,6	263,1	380,9	608,8
Greiðslubyrði í % af útflutningstekjum	26,9	37,5	47,4	49,7	56,5	59,3	80,3
Afborganir	18,8	27,7	36,7	41,9	49,6	51,9	68,6
Vaxtagreiðslur	8,1	9,8	10,7	7,8	6,9	7,4	11,7

1. Bráðabirgðatölur. 2. Skuldastaða reiknuð á meðalgengi ársins.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 5 Staða þjóðarbúsins út á við

Staða í árslok ma.kr.	Bein fjárfesting			Markaðsverðbréf			Önnur erlend staða ¹			Hrein staða við útlönd	
	Eignir	Skuldir	Nettó	Eignir	Skuldir	Nettó	Eignir	Skuldir	Nettó	Ma.kr.	% af VLF
1996	16,1	13,3	2,8	17,6	147,6	-130,0	53,4	153,9	-100,5	-227,8	-48,0
1997	19,6	24,2	-4,6	35,1	146,8	-111,6	60,3	190,7	-130,3	-246,6	-47,9
1998	23,7	32,3	-8,6	67,1	152,5	-85,5	61,7	256,8	-195,1	-289,2	-49,8
1999	33,0	34,9	-1,9	137,6	226,2	-88,6	73,5	285,3	-211,8	-302,3	-49,2
2000	56,2	42,1	14,0	173,6	347,7	-174,1	73,3	376,2	-302,9	-462,9	-65,1
2001	86,8	70,7	16,1	197,3	471,3	-274,0	131,8	470,2	-338,4	-596,3	-76,3
2002	101,3	64,3	37,0	159,7	490,2	-330,5	148,4	434,6	-286,2	-579,8	-79,9
2003	122,5	84,6	37,9	262,3	776,1	-513,7	323,3	405,4	-82,1	-557,9	-69,9
2004	245,0	121,9	123,1	374,2	1.302,3	-928,1	534,3	395,1	139,3	-665,7	-82,2
2005*	597,0	242,0	355,0	627,6	2.297,9	-1.670,3	1.173,8	687,5	486,3	-829,0	-86,2

* Bráðabirgðatölur. 1. Gjaldeyrisforði meðtalin.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenginum Hagtölur.

Tafla 6 Erend staða Seðlabankans og innlánsstofnana

M.kr. í árslok	Seðlabankinn				Innlánsstofnanir			Gengi USD
	Gjaldeyris- forði ¹	Erlendar eignir ²	Erlendar skuldir	Nettó- staða	Erlendar eignir	Erlendar skuldir	Nettó- staða	
1997	27.793	33.274	5.418	27.856	12.399	67.164	-54.765	71,98
1998	29.753	35.138	9.072	26.066	12.201	106.257	-94.056	69,32
1999	35.787	37.051	4.900	32.151	19.563	162.766	-143.203	72,35
2000	34.231	34.440	15.765	18.675	28.608	352.829	-324.221	84,47
2001	36.572	36.824	14.978	21.846	51.486	425.474	-373.988	102,95
2002	37.194	37.380	16.499	20.881	102.423	459.575	-357.152	80,58
2003	58.114	58.314	124	58.190	293.269	722.828	-429.559	70,99
2004	65.569	65.717	142	65.575	632.866	1.212.415	-579.549	61,04
2005	68.453	68.678	559	68.119	1.474.880	2.396.101	-921.221	62,28

1. Gulleign, sérstök dráttarréttindi og gjaldeyrisstaða við IMF, verðbréf og innstæður í erlendum gjaldeyri. 2. Gjaldeyrisforði og aðrar erlendar eignir.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenginum Hagtölur.

Tafla 7 Opinber gengisvísitala og vísitölur meðalgengis og raungengis krónunnar

	Opinber gengisvísitala ¹ 31. des 1991 = 100	Vísitölur meðalgengis ² 31. des. 1994 = 100			Raungengi krónunnar ³ 1980 = 100			
		Meðaltal	Innfl.- vog	Útfl.- vog	Hlutfallslegt verðlag		Hlutfallslegur launakostnaður	
					Vísitala	%-breyt. ⁴	Vísitala	%-breyt. ⁴
1995	116,1	98,9	99,3	98,4	89,4	0,1	81,0	4,4
1996	116,2	99,0	100,0	98,1	89,7	0,3	81,9	1,1
1997	114,7	97,7	98,3	97,2	90,5	0,9	84,5	3,3
1998	112,8	96,2	96,7	95,7	91,9	1,6	88,7	5,0
1999	112,6	96,0	96,5	95,6	93,6	1,8	90,2	1,6
2000	112,7	96,1	96,3	95,7	96,2	2,9	91,4	1,3
2001	135,4	115,4	115,1	115,3	83,7	-13,0	78,7	-13,8
2002	131,4	112,0	111,7	112,0	88,5	5,7	84,1	6,8
2003	123,5	105,3	104,8	105,4	94,1	6,3	88,5	5,2
2004	121,0	103,1	102,4	103,5	97,2	3,2	90,5	2,2
2005	108,6	92,6	91,9	93,0	107,0	10,1	102,9	13,7

1. Vísitalan sýnir meðalgengi erlendra gjaldmiðla gagnvart íslenskrí krónu á hverju tímabili. Frá 6. september 1995 er gengisskráningavogin miðuð við viðskiptavog en hún byggist á vöru- og þjónustuviðskiptum við helstu viðskiptalöndin. Áður var vogin samsett af ECU 76%, USD 18% og JPY 6%. 2. Vísitalan sýnir meðalgengi erlendra gjaldmiðla gagnvart íslenskrí krónu á hverju tímabili, miðuð við viðskiptavog frá og með 1995 en áður vöruskiptavog. 3. Byggt á ársfjórðungslegum gögnum um verðlag neysluvöru, laun og framleiðslu í helstu viðskiptalöndum Íslands. 4. Breyting frá fyrra ári.

Tafla 8 Fjármál hins opinbera¹

Ma.kr.	Hið opinbera						Ríkissjóður				Sveitarfélög		
	Tekjur	Útgjöld	Vergur sparn- aður	Tekju- af- gangur	Hreinar skuldir ²	Vergar skuldir	Vergur sparn- aður	Tekju- af- gangur	Hreinar skuldir ²	Vergar skuldir	Tekju- af- gangur	Hreinar skuldir ²	Vergar skuldir
1985	43,1	45,1	6,5	-2,0	7,6	40,0	4,2	-2,0	7,8	36,5	0,0	0,5	3,7
1986	57,2	63,7	8,4	-6,5	14,0	49,3	5,8	-6,4	14,1	44,3	-0,1	0,7	5,3
1987	75,0	76,8	10,3	-1,8	17,5	58,8	6,9	-1,6	16,9	52,0	-0,2	1,4	7,0
1988	102,1	107,3	12,1	-5,2	26,3	77,3	7,0	-5,0	25,1	68,3	-0,2	2,0	9,3
1989	122,9	136,9	11,7	-14,0	51,8	110,3	6,4	-12,2	49,1	97,2	-1,8	4,0	13,4
1990	141,6	153,7	13,2	-12,1	69,2	134,5	4,8	-12,3	65,2	119,3	0,2	6,3	15,9
1991	159,8	171,4	18,1	-11,6	83,8	154,2	8,8	-11,0	79,0	137,5	-0,6	7,3	17,5
1992	163,9	175,1	16,2	-11,2	102,4	185,6	8,1	-9,5	94,3	166,1	-1,7	10,2	20,4
1993	161,4	179,9	8,8	-18,4	137,4	220,1	3,2	-13,7	124,8	195,6	-4,7	14,6	25,2
1994	169,7	190,4	9,2	-20,6	159,6	245,1	5,5	-13,8	139,0	213,9	-6,8	22,2	31,8
1995	179,7	193,1	9,6	-13,4	174,6	267,6	3,2	-12,0	150,7	232,6	-1,4	25,1	35,6
1996	197,2	204,9	18,1	-7,7	187,2	274,4	11,1	-7,3	163,9	239,2	-0,4	24,2	35,7
1997	213,2	213,3	25,6	-0,1	192,0	279,4	17,9	2,9	167,7	241,6	-3,0	25,0	38,4
1998	242,9	240,0	34,5	2,8	167,7	280,5	25,1	7,1	138,3	237,8	-4,3	30,1	43,3
1999	278,6	264,0	49,5	14,6	131,6	271,5	38,6	17,5	103,5	226,0	-2,9	28,7	46,1
2000	301,1	284,6	50,7	16,6	141,8	278,0	39,1	19,1	110,5	228,5	-2,6	31,7	49,8
2001	328,5	327,2	43,1	1,3	181,2	354,6	30,4	6,6	150,7	298,3	-5,3	30,7	56,6
2002	350,6	357,1	29,4	-6,6	165,7	340,7	19,3	-3,2	133,0	281,1	-3,4	32,8	60,2
2003	368,4	385,1	20,4	-16,7	178,9	342,0	12,8	-13,0	142,3	277,2	-3,8	36,7	65,3
2004	416,7	417,2	50,3	-0,5	178,5	329,5	41,0	9,9	132,2	253,0	-10,3	46,4	77,0
2005	479	443	87	36	87	270	74	43	35	185	-6	52	85
% af VLF													
1985	35,2	36,9	5,3	-1,6	5,4	28,6	3,5	-1,6	5,6	26,1	0,0	0,4	2,6
1986	35,3	39,3	5,2	-4,0	8,2	28,7	3,6	-4,0	8,2	25,8	-0,1	0,4	3,1
1987	35,5	36,3	4,9	-0,8	7,5	25,2	3,3	-0,7	7,2	22,3	-0,1	0,6	3,0
1988	39,2	41,2	4,6	-2,0	9,4	27,6	2,7	-1,9	9,0	24,3	-0,1	0,7	3,3
1989	39,1	43,6	3,7	-4,5	15,1	32,2	2,0	-3,9	-4,3	28,4	-0,6	1,2	3,9
1990	38,8	42,1	3,6	-3,3	18,5	36,0	1,3	-3,4	17,5	32,0	0,1	1,7	4,2
1991	40,5	43,5	4,6	-2,9	20,6	37,9	2,2	-2,8	19,4	33,8	-0,2	1,8	4,3
1992	41,6	44,5	4,1	-2,8	25,8	46,8	2,1	-2,4	23,8	41,9	-0,4	2,6	5,2
1993	39,7	44,3	2,2	-4,5	33,3	53,4	0,8	-3,4	30,3	47,4	-1,2	3,5	6,1
1994	39,3	44,1	2,1	-4,8	36,7	56,3	1,3	-3,2	31,9	49,2	-1,6	5,1	7,3
1995	40,4	43,4	2,2	-3,0	38,9	59,6	0,7	-2,7	33,6	51,8	-0,3	5,6	7,9
1996	41,3	42,9	3,8	-1,6	38,8	56,8	2,3	-1,5	33,9	49,5	-0,1	5,0	7,4
1997	41,3	41,3	5,0	0,0	36,8	53,6	3,5	0,6	32,2	46,3	-0,6	4,8	7,4
1998	42,4	41,9	6,0	0,5	29,1	48,6	4,4	1,2	24,0	41,2	-0,7	5,2	7,5
1999	45,3	42,9	8,1	2,4	20,8	43,0	6,3	2,9	16,4	35,8	-0,5	4,5	7,3
2000	45,0	42,5	7,6	2,5	20,8	40,7	5,8	2,9	16,2	33,5	-0,4	4,6	7,3
2001	43,8	43,6	5,8	0,2	23,2	45,5	4,1	0,9	19,3	38,3	-0,7	3,9	7,3
2002	44,8	45,7	3,8	-0,8	21,0	43,2	2,5	-0,4	16,9	35,7	-0,4	4,2	7,6
2003	45,4	47,5	2,5	-2,1	21,8	41,7	1,6	-1,6	17,3	33,8	-0,5	4,5	8,0
2004	47,1	47,1	5,7	-0,1	19,8	36,5	4,6	1,1	14,7	28,1	-1,2	5,1	8,5
2005	48,5	45,0	9,0	3,5	9,0	27,0	7,5	4,5	3,5	18,5	-0,5	5,0	8,5

1. Á þjóðhagsreikningagrunni. 2. Sjóðsstaða ríkissjóðs meðtalin.

Heimildir: Hagstofa Íslands, fjármálaráðuneytið, áætlanir Seðlabanka Íslands.

Tafla 9 Sala ríkisverðbréfa¹

M.kr.	Spariskírteini			Ríkisvixlar, nettó	Ríkisbréf, nettó	Samtals
	Sala	Innlausn	Nettó			
1988	4.867	3.413	1.454	-219	-	1.235
1989	5.049	4.170	879	5.171	-	6.050
1990	8.275	1.825	6.450	2.166	75	8.691
1991	5.584	4.433	1.151	298	1.158	2.607
1992	3.661	1.495	2.166	4.645	1.244	8.055
1993	8.200	3.706	4.494	742	3.444	8.680
1994	9.447	6.189	3.258	894	-355	3.797
1995	9.252	9.859	-607	830	1.004	1.227
1996	20.051	27.410	-7.359	391	3.772	-3.197
1997	18.454	15.449	3.005	-7.294	2.932	-1.357
1998	8.957	16.855	-7.898	2.912	-6.320	-11.306
1999	2.975	12.302	-9.327	-5.310	-6.231	-20.868
2000	3.531	13.299	-9.768	-3.928	1.015	-12.681
2001	146	5.690	-5.544	6.033	11.285	11.774
2002	0	18.546	-18.546	1	12.790	-5.755
2003	0	9.453	-9.453	8.500	8.202	7.249
2004	0	11.100	-11.100	-6.000	13.010	-4.090
2005	0	21.963	-21.963	-500	10.099	-12.301

1. Sala og innlausn spariskírteina eru með áföllum verðbótum og vöxtum, en ríkisvixlar og ríkisbréf, nettó, eru á nafnvirði.

Tafla 10 Skipting seðla og myntar eftir stærðum í árslok

	2001		2002		2003		2004		2005	
	Þús. kr.	%	Þús. kr.	%	Þús. kr.	%	Þús. kr.	%	Þús. kr.	%
<i>Seðlastærð:</i>										
5.000 kr.	5.166.000	66,0	5.400.000	65,8	6.105.500	66,9	6.755.000	67,1	7.932.500	69,3
2.000 kr.	207.400	2,6	231.000	2,8	233.000	2,6	277.000	2,7	279.000	2,4
1.000 kr.	1.694.500	21,6	1.778.500	21,7	1.928.500	21,1	2.113.500	21,0	2.264.000	19,8
500 kr.	643.500	8,2	681.750	8,3	735.500	8,1	810.000	8,0	846.750	7,4
100 kr.	96.900	1,2	96.450	1,2	95.800	1,1	95.600	0,9	95.700	0,8
50 kr.	11.025	0,1	11.500	0,1	11.475	0,1	11.625	0,1	11.800	0,1
10 kr.	11.020	0,1	11.015	0,1	11.010	0,1	11.055	0,1	11.055	0,1
Samtals	7.830.345	100,0	8.210.215	100,0	9.120.785	100,0	10.073.780	100,0	11.440.805	100,0
<i>Myntstærð:</i>										
100 kr.	663.700	49,4	691.000	50,1	747.100	51,4	799.300	51,3	924.500	52,5
50 kr.	309.191	23,0	308.090	22,3	322.040	22,2	353.440	22,7	388.740	22,1
10 kr.	229.914	17,1	236.660	17,2	245.750	16,9	261.330	16,8	292.130	16,6
5 kr.	65.839	4,9	66.725	4,8	68.780	4,7	72.240	4,6	78.240	4,4
1 kr.	65.141	4,8	66.907	4,9	69.101	4,8	72.218	4,6	77.494	4,4
50 aurar	5.119	0,4	5.160	0,4	.	.	.	.	.	.
10 aurar	4.141	0,3	4.173	0,3	.	.	.	.	.	.
5 aurar	609	0,0	644	0,0	.	.	.	.	.	.
Samtals	1.343.653	100,0	1.379.358	100,0	1.452.770	100,0	1.558.528	100,0	1.761.104	100,0

Tafla 11 Greiðslumiðlun

Heildarvelta í m.kr.	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tékkar	707.838	666.193	629.949	551.460	466.457	388.212	334.068	291.757	266.300
Kreditkort	82.408	94.026	111.412	123.595	139.949	139.778	158.216	178.370	205.981
Innanlands	70.410	79.499	93.977	104.522	121.665	123.463	137.799	152.760	173.561
Erlendis	11.998	14.526	17.439	19.072	18.283	16.318	20.417	25.610	32.420
Debetkort	177.934	218.586	254.313	286.546	316.904	333.162	359.179	394.972	424.106
Innanlands	176.605	216.606	251.670	283.062	312.473	328.516	353.234	387.816	415.069
Erlendis	1.333	1.982	2.642	3.483	4.430	4.648	5.945	7.156	9.038
Alls	968.180	978.805	995.674	961.601	923.310	861.153	851.464	865.099	896.387
<i>Fjöldi færslna í þús.</i>									
Tékkar	8.480	7.079	5.866	4.548	3.496	2.726	2.025	1.493	1.079
Kreditkort	21.775	24.313	28.278	31.289	30.334	30.687	32.735	35.341	39.265
Innanlands	20.262	22.540	26.143	29.086	28.521	28.974	30.566	32.609	35.720
Erlendis	1.513	1.773	2.136	2.204	1.812	1.713	2.169	2.731	3.545
Debetkort	22.371	27.445	34.480	39.014	41.450	44.662	47.913	51.463	58.061
Innanlands	22.213	27.241	34.220	38.635	40.984	44.152	47.256	50.634	56.937
Erlendis	158	202	261	376	466	511	657	829	1.124
Alls	52.626	58.837	68.624	74.851	75.280	78.075	82.673	88.296	98.405

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 12 Úr reikningum Seðlabankans¹

Staða í árslok í millj. kr.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Erlendar eignir, nettó	32.232	18.736	21.844	20.879	58.150	65.567	67.356
Innlendir liðir, nettó ²	3.932	13.680	5.972	11.747	-36.450	-27.009	-19.904
Kröfur á ríkissjóð og ríkisstofnanir, nettó	-11.575	-12.119	-31.099	-20.851	-22.185	-17.782	-75.916
Kröfur á aðrar fjármálastofnanir	9.672	13.074	22.774	8.227	4.193	8.993	11.902
Kröfur á innlánsstofnanir	29.520	38.978	54.053	69.141	24.038	31.771	77.772
Aðrar kröfur	169	156	105	65	87	84	189
Innstæður annarra fjármálastofnana	-2.278	-1.504	-2.126	-1.334	-33	-13.681	-145
Ýmsar eignir, nettó	-21.575	-24.903	-37.735	-43.500	-42.549	-36.394	-33.706
Grunnfé	36.164	32.416	27.817	32.626	21.699	38.558	47.452
Sjóður og innstæður innlánsstofnana	29.027	25.264	20.410	24.961	13.311	29.415	36.952
Bindireikningar ³	17.274	21.249	17.678	21.874	3.830	.	.
Innstæðubréf	.	.	.	.	4.501	4.404	2.294
Sjóður og aðrar innstæður ³	11.753	4.015	2.732	3.087	4.980	25.011	34.658
Seðlar og mynt í umferð	7.137	7.152	7.406	7.666	8.391	9.143	10.500

1. Sjá nánari sundurliðun í töflu 26. 2. Innstæður eru merktar með mínusmerki. 3. Ekki eru notaðir lengur sérstakir bindireikningar heldur eingöngu viðskiptareikningar lánastofnana.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 13 Úr reikningum innlánsstofnana¹

Staða í árslok í m.kr.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ²
Seðlabankaliðir, nettó	-4.058	-13.125	-33.493	-44.017	-10.769	-2.409	-40.860
Kröfur á innlendar lánastofnanir	48.098	67.184	80.324	81.977	59.508	89.757	106.507
Innlend útlán og markaðsverðbréf	478.035	686.703	790.772	859.043	1.053.143	1.427.888	2.189.417
Innlend útlán	400.088	600.169	675.925	694.524	805.376	1.123.510	1.677.908
Ríkisvixlar	5.795	1.635	10.591	7.066	14.849	2.440	4.759
Markaðsskuldabréf	59.402	63.668	71.108	114.049	157.758	191.913	253.303
Hlutabréf	12.426	20.557	32.747	43.266	58.717	91.287	234.538
Eignarleigusamningar	323	674	401	139	16.442	18.739	18.909
Eign í tengdum félögum	2.430	5.892	5.185	10.436	38.182	44.731	66.768
Hlutdeildarfyrtæki	10.200	8.190	11.577	16.217	8.655	11.159	27.947
Erlendar eignir, alls	19.309	27.383	69.397	129.003	307.665	632.866	1.477.070
Erlend útlán og markaðsverðbréf	1.221	5.323	33.931	59.239	132.762	237.393	716.237
Útlán til erlendra aðila	.	.	28.393	46.296	113.267	190.455	500.844
Markaðsskuldabréf	1.221	2.277	1.408	2.248	3.098	4.517	67.254
Hlutabréf	.	3.046	4.131	10.695	16.397	42.421	148.139
Eign í tengdum félögum	.	1.603	5.501	5.740	24.246	117.499	204.934
Aðrar erlendar eignir	18.088	20.458	29.965	64.023	150.656	277.974	555.900
Samtals	554.013	782.227	923.762	1.052.659	1.456.384	2.203.993	3.826.851
Innstæður innlendra aðila, alls	261.362	291.384	335.497	387.562	456.104	524.689	649.084
Innlend verðbréfaútgáfa	60.329	71.704	49.711	72.800	76.372	95.689	146.145
Aðrar innlendar lántökur	13.139	23.514	23.270	19.656	36.446	72.359	128.237
Þ.a. frá lánastofnunum	7.480	10.428	16.354	13.500	26.164	42.448	41.077
Þ.a. frá Íbúðalánasjóði	.	.	.	.	.	26.948	82.944
Erlendar skuldir	145.677	320.032	403.144	428.266	716.458	1.140.435	2.248.069
Innstæður erl. aðila í innl. bönkum	.	.	.	.	18.839	14.501	52.001
Verðbréfaútgáfa erlendis	.	93.012	195.423	196.611	478.829	896.934	1.781.258
Löng erlend lán	120.455	170.820	173.023	131.474	104.448	86.194	144.492
Stutt erlend lán	25.222	56.200	34.699	100.181	114.340	142.806	270.318
Eigið fé og víkjandi lán	45.818	70.018	96.159	116.685	157.014	339.081	543.264
Þ.a. víkjandi lán, innlend	11.682	16.081	17.761	24.457	24.304	25.080	30.392
Þ.a. víkjandi lán, erlend	.	3.696	14.367	11.749	20.641	71.980	149.375
Annað nettó	20.880	-849	11.708	26.678	19.672	36.016	114.089

1. FBA hf. sameinaðist Íslandsbanka 2. júní 2000 og færðust efnahagstölur sem FBA tilheyrðu frá fjárfestingarlánasjóðum til innlánsstofnana. Kaupþing fékk leyfi til rekstrar viðskiptabanka 11. janúar 2002 og sameinaðist Búnaðarbanka 1. maí 2003. Glitnir sameinaðist Íslandsbanka 1. maí 2003. 2. Bráðabirgðatölur.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.sedlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 14 Úr reikningum bankakerfisins¹

Millj.kr.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ²
Erlendar eignir, nettó	-94.136	-275.515	-317.404	-295.953	-350.645	-441.405	-703.643
Erlend útlán og markaðsverðbréf	1.221	5.323	33.931	59.239	132.762	237.393	716.237
Aðrar erlendar eignir	51.499	39.194	51.809	73.074	233.050	461.638	828.189
Erlend verðbréfaútgáfa	.	-93.012	-195.423	-196.611	-478.829	-896.934	-1.781.258
Aðrar erlendar skuldir	-146.856	-227.020	-207.721	-231.655	-237.629	-243.501	-466.811
Innlend útlán og markaðsverðbréf	463.874	667.256	749.805	803.219	976.520	1.327.879	1.891.054
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	14.437	5.443	-2.291	12.976	14.452	-1.759	-52.274
Sveitarfélög og -stofnanir	10.450	16.225	18.070	19.194	13.762	13.505	10.749
Fjármálastofnanir, aðrar en bankar	52.761	73.182	81.969	89.709	150.567	192.026	208.068
Fyrirtæki	257.299	408.066	472.031	486.905	592.653	808.165	1.171.272
Heimili	128.927	164.340	180.025	194.435	187.886	305.840	541.253
Óflokkað	.	.	.	.	17.199	10.103	11.985
Aðrar fjármálastofnanir (innstæður = -)	-2.278	-1.504	-2.126	-1.334	-33	-13.681	-145
Annað, nettó	-30.049	509	-18.642	-20.916	-48.775	-198.265	-253.590
Peningamagn, sparifé og innlend verðbréfaútgáfa (M4)	328.829	370.239	392.614	468.028	540.687	629.531	805.729
Innlend verðbréfaútgáfa	60.329	71.704	49.711	72.800	76.372	95.689	146.145
Peningamagn og sparifé (M3)	268.499	298.536	342.904	395.228	464.315	533.842	659.584
Bundin innlán	131.810	166.864	196.723	235.482	275.184	291.753	354.238
Peningamagn og almennt sparifé (M2)	136.689	131.672	146.180	159.746	189.131	242.089	305.346
Almennt sparifé	67.228	59.125	75.311	71.990	81.545	102.125	132.556
Peningamagn (M1)	69.462	72.546	70.869	87.755	107.586	139.963	172.790
Veltiinnlán	62.325	65.395	63.463	80.089	99.197	130.811	162.291
Seðlar og mynt í umferð	7.138	7.152	7.406	-1.924	8.389	9.152	10.500
Aðrar innlendar lántökur	13.139	23.514	23.270	19.656	36.446	72.359	128.237

1. Í september 2003 var tekin upp sjálfvirk lánaflökkun skv. ÍSAT95-staðli og hafði það í för með sér breytingar á flokkun útlána á geira. 2. Bráðabirgðatölur.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.sedlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 15 Efnahagsyfirlit ýmissa lána­fyrirtækja¹

Staða í árslok í m.kr.

Eignir:	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ²
Útlán	282.234	310.360	332.527	385.771	352.773	430.289	446.864	508.605	527.919	533.495
Innstæður og sjóður	2.791	2.954	2.730	1.150	1.670	1.870	1.336	188	14.929	53
Kröfur á lánastofnanir	3.045	2.110	9.991	18.165	29.111	22.211	22.668	33.631	64.750	126.637
Eignarleigusamningar	.	.	.	.	.	.	.	28.821	37.268	45.338
Markaðsskuldabréf og víxlar	.	8.260	15.836	16.742	19.685	30.866	8.374	7.288	29.491	44.476
Hlutabréf og hlutdeildarskírteini	.	3.441	6.357	12.832	16.150	29.099	9.576	6621	56.525	154.580
Erlendar eignir, nettó	.	0	749	1.056	187	14.622	151	74	487	8.495
Ýmsar eignir, nettó	-573	596	3.325	-5.752	-19.102	-18.539	-26.232	-23.247	-17.577	-7.167
<i>Eignir = skuldir</i>	287.497	327.720	371.514	429.965	400.474	510.418	462.737	561.981	713.792	906.177
<i>Skuldir:</i>										
Lántökur	123.009	132.035	153.440	167.368	115.309	148.713	69.036	82.111	131.738	218.248
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	21.446	23.037	24.350	29.445	22.370	20.728	18.675	17.427	9.367	0
Seðlabankinn	330	17	4.738	6.559	10.209	19.817	4.781	969	2.568	488
Innlánsstofnanir	877	8.095	8.556	5.804	12.084	15.386	7.922	33.226	97.979	166.461
Lífeyrissjóðir	56.028	52.553	45.667	40.370	35.615	31.815	24.996	17.756	12.207	8.301
Atvinnuleysistryggingasjóður	1.164	1.097	1.017	813	695	591	446	314	188	84
Önnur innlend lán	809	1.491	7.439	6.518	6.148	12.590	1.687	1.389	1.767	12.402
Erlendar lántökur	42.354	45.745	61.674	77.858	28.188	47.786	10.529	11.030	7.662	30.512
Útgáfa verðbréfa	107.503	145.605	173.547	229.632	255.234	319.791	359.460	437.786	509.009	543.881
Húsbréf	92.459	107.849	127.328	168.634	186.997	226.381	259.171	307.739	98.159	53.596
Húsnæðisbréf	14.218	17.450	23.837	33.950	48.155	65.694	76.779	95.700	24.963	24.333
Íbúðabréf	.	.	.	.	.	.	.	.	340.309	393.404
Önnur	826	20.307	22.383	27.048	20.082	27.716	23.510	34.347	45.578	72.548
Skyldusparnaður	12.631	582	417	52	42	38	38	.	.	.
Eigið fé	44.354	49.498	44.109	32.912	29.889	41.876	34.203	42.083	73.045	144.048

1. Í maí 2003 voru efnahagsyfirlit fjárfestingarlánasjóða og eignarleigna sameinuð undir efnahagsyfirliti ýmissa lána­fyrirtækja. Leiðrétt hefur verið fyrir innbyrðis viðskiptum sjóðanna. Sjá einnig neðanmálstilvísun nr. 1 í töflu 13. Í ársbyrjun 1998 var gerð breyting á skýrslum frá fjárfestingarlánasjóðum sem fól í sér ítarlegri sundurliðun á eignum en áður. 2. Bráðabirgðatölur.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.sedlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 16 Lánakerfið¹

Staða í árslok í m.kr.	Eignir					Skuldir				Erlent láns- fjármagn
	Útlán					Innlendar skuldir lánakerfis				
	Ríkissj. og -stofnanir	Bæjar- og sveitarfélög	Atvinnu- fyrirtæki	Heimili	Alls	Innlán og seðlar	Lífeyris- sjóðir	Annað	Alls	
1990	67.472	22.684	264.005	170.726	524.887	120.079	125.569	108.233	353.881	171.006
1991	83.518	25.612	285.168	211.270	605.568	136.332	153.954	129.521	419.807	185.761
1992	94.361	29.919	315.299	237.367	676.946	139.569	177.472	139.939	456.980	219.966
1993	118.306	35.686	335.469	262.518	751.979	148.920	204.540	144.768	498.228	253.751
1994	127.479	39.075	330.090	289.054	785.698	152.132	229.660	162.480	544.272	241.426
1995	145.059	41.273	328.132	317.915	832.379	155.481	258.090	176.725	590.296	242.083
1996	145.124	43.103	370.974	350.947	910.148	166.124	301.990	191.079	659.193	250.955
1997	151.600	45.951	433.696	386.246	1.017.493	181.755	345.607	221.850	749.212	268.281
1998	150.222	54.833	523.966	442.560	1.171.581	207.533	398.235	263.695	869.463	302.118
1999	135.897	61.996	654.241	522.045	1.374.179	241.979	507.252	302.882	1.052.113	322.066
2000	124.277	71.837	801.250	613.835	1.611.199	268.727	557.283	301.293	1.127.303	483.895
2001	156.345	88.378	966.904	708.705	1.920.332	308.793	633.477	344.130	1.286.400	633.932
2002	159.102	91.967	972.569	758.603	1.982.241	350.306	664.599	363.833	1.378.738	603.502
2003	159.329	113.049	1.170.996	772.129	2.215.503	427.077	805.091	414.217	1.646.385	569.118
2004	197.688	118.807	1.457.705	877.044	2.651.244	468.997	964.596	485.080	1.918.673	732.571
2005	72.685	121.267	2.172.192	1.082.455	3.448.599	597.003	1.176.131	613.460	2.386.594	1.062.005

1. Með lánakerfi er átt við bankakerfi, ýmis lánaþyrntæki, lífeyrissjóði, lánaþjóði ríkisins, tryggingarfélag, verðbréfasjóði og útlönd. Tölur eru að nokkru leyti áætlaðar. Tölur ársins 2005 eru bráðabirgðatölur. Í september 2003 var tekin upp sjálfvirk lánaþlokkun skv. ÍSAT95-staðli og hafði það í för með sér breytingar á flokkun útlána á geira.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 17 Eignir lífeyrissjóða

Staða í árslok í ma.kr.	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
Sjóður og bankainnstæður	5,5	5,7	7,1	9,1	10,3	8,8	11,3	14,3	18,9	21,9	23,6
Útlán og verðbréfaeign samtals	241,4	286,8	342,0	394,0	504,3	552,8	629,0	657,4	788,7	950,3	1166,3
Verðbréf með föstum tekjum	229,5	264,1	290,8	294,7	319,1	334,7	390,7	427,7	466,3	524,3	588,6
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	20,5	27,0	23,6	22,8	21,4	18,2	14,9	16,3	16,0	27,9	26,3
Bæjar- og sveitarfélög	12,6	15,3	18,1	17,3	18,5	16,9	17,2	16,6	21,6	26,3	34,9
Innlánsstofnanir	18,8	22,6	27,7	37,0	41,7	44,1	54,2	59,0	61,0	70,7	86,2
Ýmis lánaþyrntæki	125,9	135,1	151,5	141,4	148,0	153,3	179,0	194,6	206,8	226,7	226,1
þ.a. húsbref	48,4	58,4	69,9	67,5	75,7	81,9	100,6	117,9	131,4	68,1	38,6
þ.a. húsnæðisbref	5,8	9,9	13,4	14,5	14,1	16,0	19,5	25,3	31,0	18,4	18,7
þ.a. íbúðabref	...	...	...	...	...	...	...	...	...	103,2	133,4
Fyrirtæki	13,3	24,6	30,3	34,0	41,2	43,1	50,7	55,2	65,8	79,1	108,9
Einstaklingar (sjóðfélagalán)	37,6	38,5	38,2	39,4	44,5	55,9	71,4	83,4	90,8	86,8	94,5
Erlend skuldabref	0,8	1,0	1,4	2,9	3,8	3,0	3,3	2,6	4,3	6,8	11,7
Verðbréf með breytilegum tekjum	11,9	22,7	51,2	99,3	185,2	218,2	238,3	229,7	322,4	426,0	577,7
Verðbréfasjóðir	4,5	8,4	13,4	31,7	45,6	57,5	63,6	72,0	91,4	118,6	157,7
Hlutabréfasjóðir	-	-	8,1	18,1	52,7	58,0	68,2	56,6	98,3	141,1	189,0
Hlutabref	7,4	14,3	29,8	49,5	86,8	102,7	106,5	101,1	132,7	166,3	231,0
Aðrar eignir, nettó	15,7	14,0	3,6	4,2	3,0	4,4	4,4	7,1	16,4	14,3	9,8
Hrein eign til greiðslu lífeyris	262,6	306,5	352,7	407,3	517,6	566,1	644,7	678,8	824,0	986,5	1199,7
Erlend verðbréf í eigu lífeyrissjóðanna: ²											
Erlendir verðbréfasjóðir	3,9	7,5	9,6	8,9	8,5	19,9	16,3	15,2	21,4	38,2	58,8
Erlend skuldabref	0,8	1,0	1,4	2,9	3,8	3,0	3,3	2,6	4,3	6,8	11,7
Erlendir hlutabréfasjóðir	-	-	7,5	16,9	44,2	51,5	61,7	52,6	90,6	134,2	180,8
Erlend hlutabref	0,4	1,2	7,1	21,1	41,5	53,7	53,3	32,5	43,6	38,4	45,2
Alls	5,0	9,6	25,6	49,7	98,1	128,0	134,6	102,9	159,9	217,6	296,5

1. Áætlun byggð á úrtaki stærstu sjóða. 2. Innifalín í „Útlán og verðbréfaeign samtals“.

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 18 Útboð skuldabréfa

	Milljónir króna						Breyting 2004-2005	
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	M.kr.	%
Spariskirteini ríkissjóðs	3.535	146	-	-	-	-	-	-
Ríkisbréf	3.860	6.881	10.212	18.536	12.835	10.146	-2.689	-21,0
Húsbréf	25.599	28.596	32.200	49.597	22.584	-	-	-
Húsnæðisbréf	1.664	10.545	15.946	18.048	3.853	-	-	-
Íbúðabréf	-	-	-	-	25.730	47.968	22.238	86,4
Sveitarfélög	0	435	821	5.473	4.682	2.063	-2.619	-55,9
Bankar	2.849	6.551	24.441	6.629	14.172	9.446	-2.103	-14,8
Sparisjóðir	1.494	138	377	1.305	2.940	3.799	859	29,2
Aðrar lánastofnanir	2.822	7.744	2.575	4.959	3.406	3.730	324	9,5
Atvinnufyrirtæki	907	8.804	12.269	23.301	43.874	99.146	56.927	129,8
Erlendir útgefendur	-	85	2.800	-	-	2.411	-	-
Samtals	42.726	69.925	101.641	127.849	134.221	182.987	48.766	36,3

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 19 Staða markaðsverðbréfa

M.kr.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Breyting 2004-2005	
							M.kr.	%
Markaðsskuldabréf	535.898	697.355	772.290	1.187.916	1.736.015	2.768.769	1.032.754	59,5
Spariskirteini ríkissjóðs	72.620	68.991	55.770	53.130	45.096	27.203	-17.893	-39,7
Þ.a. verðtryggð	72.593	68.967	55.749	53.121	45.089	27.198	-17.891	-39,7
Þ.a. gengistryggð	27	24	21	9	7	5	-2	-28,6
Ríkisbréf	14.384	25.669	38.459	46.661	59.671	69.770	10.099	16,9
Banka- og sparisjóðsbréf	159.076	238.560	257.244	547.843	973.316	1.861.356	888.040	91,2
Þ.a. verðtryggð	40.776	42.229	57.722	66.239	71.864	81.646	9.782	13,6
Þ.a. gengistryggð	118.300	196.331	199.522	481.604	901.452	1.779.710	878.258	97,4
Húsbréf	186.997	226.381	259.171	307.739	98.159	53.596	-44.563	-45,4
Húsnæðisbréf	48.155	65.694	76.779	95.700	24.963	24.333	-630	-2,5
Íbúðabréf	.	.	.	.	340.309	393.404	53.095	15,6
Bréf annarra lánastofnana	25.717	34.532	31.167	34.257	45.481	72.135	26.654	58,6
Skráð bréf atvinnufyrirtækja	22.413	31.020	43.761	68.940	109.652	197.406	87.754	80,0
Skráð bréf sveitarfélaga	5.937	6.508	6.943	12.614	19.077	28.258	9.181	48,1
Skráð erlend skuldabréf	-	-	2.996	21.032	20.291	41.307	21.016	103,6
Ýmis skuldabréf	600	-	-	-	-	-	-	-
Markaðsvíxlar	16.404	22.156	29.238	36.863	39.407	84.096	44.689	113,4
Ríkisvíxlar og ríkisbréf eldri	5.970	12.006	12.004	20.504	14.500	14.000	-500	-3,4
Banka- og sparisjóðsvíxlar	6.948	8.133	17.109	16.268	24.811	70.096	45.285	182,5
Víxlar fjárfestingarlánasjóða	3.486	2.017	126	91	96	0	-96	-100,0
Hlutdeildarskirteini verðbréfasjóða	78.071	100.081	133.072	198.116	272.741	328.246	55.505	20,4
Hlutabréf á markaði	388.662	427.994	529.292	658.844	1.083.736	1.815.896	732.160	67,6
Skráð á aðallista Kauphallar Íslands	372.415	379.985	470.294	589.315	1.018.856	1.814.858	796.002	78,1
Skráð á aðra lista Kauphallar Íslands	16.248	48.010	58.998	69.529	64.880	1.038	-63.842	-98,4

Skýring: Sjá nánar á vefsíðu Seðlabanka Íslands, www.seðlabanki.is, undir tenglinum Hagtölur.

Tafla 20 Yfirlit yfir hlutafjármarkað

<i>Fjárhæðir eru í m.kr.</i>	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
<i>Eftirmarkaður</i>								
Velta skráðra hlutabréfa alls	40.224	119.841	198.799	138.308	321.331	553.595	721.423	1.201.733
Velta innan Kauphallar Íslands	12.717	40.075	56.240	31.970	65.149	90.968	192.098	270.836
velta á aðallista	12.552	38.309	56.106	31.588	64.289	90.656	718.533	1.134.335
velta á vaxtarlista ¹	165	1.769	133	192	74	67	.	.
velta á tilboðsmarkaði	.	.	.	190	783	245	2.888	67.397
Velta í viðskiptum kauphallaraðila utan Kauphallar	27.227	79.758	142.537	106.338	256.182	462.627	529.325	930.896
<i>Markaðsvirði hlutabréfa í lok tímabils</i>								
Markaðsvirði hlutabréfa í Kauphöll alls	231.909	369.835	392.976	427.259	522.443	658.844	1.083.736	1.815.896
þ.a. á aðallista	216.317	349.465	376.582	379.985	464.942	589.315	1.018.856	1.814.858
þ.a. á vaxtarlista ¹	15.592	20.370	16.394	4.421	3.736	3.595	.	.
þ.a. á tilboðsmarkaði	.	.	.	42.853	53.765	65.934	64.880	1.038
<i>Fjöldi skráðra hlutafélaga í Kauphöll Íslands</i>								
Fjöldi skráðra hlutafélaga alls	67	75	75	72	64	48	34	26
þ.a. á aðallista	45	51	55	56	50	35	30	25
þ.a. á vaxtarlista ¹	22	24	20	13	9	7	.	.
þ.a. á tilboðsmarkaði	.	.	.	3	5	6	4	2
<i>Verðbreytingar hlutabréfa yfir ár²</i>								
Breyting úrvælsvísitölu (%)	9,8	47,4	-19,3	-11,2	16,7	56,4	58,9	64,7
Breyting heildarvísitölu aðallista (%)	4,7	44,5	-13,8	-9,4	21,6	44,5	52,9	61,3
Breyting heildarvísitölu vaxtarlista (%) ¹	0,0	14,6	4,6	-27,7	-5,8	-5,9	.	.
<i>Kennitölur</i>								
Markaðsvirði í lok árs / VLF (%) ³	40,4	58,8	58,3	55,1	66,4	80,6	119,7	182,1
Veltuhraði miðað við heildarveltu (%) ⁴	17,3	32,4	50,6	32,4	61,5	84,0	66,6	66
<i>Veltuhraði miðað við veltu í viðskiptakerfi</i>								
Kauphallar (%) ⁴	5,5	10,8	14,3	7,5	12,5	13,8	17,7	14,9
Hlutfall veltu innan Kauphallar af heildarveltu	31,6	33,4	28,3	23,1	20,3	16,4	26,6	22,5

1. Vaxtarlistinn var lagður niður 1. janúar 2004. Hlutabréf félaga sem skráð voru á vaxtarlista verða áfram skráð opinberri skráningu í Kauphöllinni og hafa félögin frest til 1. janúar 2007 til að uppfylla skráningarskilyrði aðallista. 2. Vísitölurnar voru teknar upp í mars 1998 og voru jafnframt reiknaðar aftur til 31. desember 1992. 3. Verg landsframleiðsla er færð til árslokaverðlags. 4. Miðað við veltu ársins og markaðsvirði í lok árs.

Heimildir: Kauphöll Íslands, Seðlabanki Íslands.

Tafla 21 Bindiskylduhlutföll (%)¹

<i>Gildistími frá:</i>	<i>Bindiskylduhlutfall</i>	<i>Gildistími frá:</i>	<i>Bindiskylduhlutfall</i>
1. júní 1979	28,0	1. janúar 1992	7,0
17. apríl 1985	18,0	1. nóvember 1992	6,0
1. mars 1987	13,0	1. desember 1992	5,0
1. ágúst 1988	12,0	1. nóvember 1993	4,0 (2,5) ²
1. mars 1989	11,0	21. maí 1998	4,0 (1,5) ²
1. maí 1990	10,0	21. mars 2003	3,0 (1,0) ²
1. júní 1990	7,0	21. desember 2003	2,0 (0,0) ²
31. október 1991	6,0		

1. Bindiskylda sem hlutfall af heildarinnstæðum frá og með 1. júní 1979, af innlendu ráðstöfunarfé frá og með 1. mars 1989 og af öllu ráðstöfunarfé frá og með 21. maí 1998. 2. Innan sviga er bindiskylduhlutfall bundinna innstæðna og verðbréfa.

Tafla 22 Helstu vextir sem birtir hafa verið samkvæmt 2. mgr. 10. gr. og bráðabirgðákvæði III laga nr. 28/2001 um vexti og verðtryggingu

	Almennir vextir lána, vextir af skaðabótakröfum og dráttarvextir í % á ári											
	Almennir vextir óverðtr. lána	Almennir vextir verðtr. lána	Vextir af skaða- bótakr.	Dráttarvextir af peningakröfum í								
				ISK	USD	GBP	DKK	NOK	SEK	CHF	JPY	EUR
1. janúar 2005	10,0	4,15	6,7	20,0	5,5	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. febrúar	10,0	4,15	6,7	20,0	5,5	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. mars	10,0	4,15	6,7	20,0	5,5	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. apríl	10,5	4,15	7,0	20,0	6,0	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. maí	11,0	4,15	7,3	20,0	6,0	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. júní	11,0	4,15	7,3	20,0	6,0	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. júlí	11,5	4,15	7,7	20,5	6,0	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. ágúst	11,5	4,15	7,7	20,5	6,5	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. september	11,5	4,15	7,7	20,5	6,5	8,0	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. október	11,5	4,15	7,7	20,5	7,0	7,5	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. nóvember	12,0	4,15	8,0	20,5	7,0	7,5	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
1. desember	12,0	4,15	8,0	20,5	7,0	7,5	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5
Meðaltal 2004	8,3	5,3	5,6	17,3	5,2	7,5	5,5	5,6	5,7	5,0	5,0	5,5
Meðaltal 2005	11,0	4,15	7,4	20,3	6,2	7,9	5,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,5

Tafla 23 Ávöxtun á peninga- og skuldabréfamarkaði í lok tímabils

	Ávöxtun á peningamarkaði		Ávöxtun á skuldabréfamarkaði		
	3 mán. ríkisvixlar	3 mánaða REIBOR á millibankamarkaði	5 ára ríkisbréf, kaupþilboð á KÍ	10 ára sparisk., kaupþilboð í K.Í.	25 ára húsbref/ íbúðabref, kaupþilboð í K.Í.
Janúar	7,23	8,56	7,72	3,49	3,51
Febrúar	7,99	9,00	7,75	3,44	3,45
Mars	8,85	9,19	7,92	3,63	3,64
Apríl	8,88	9,20	7,73	3,54	3,57
Maí	8,64	9,20	7,60	3,62	3,59
Júní	9,16	9,30	7,68	3,56	3,58
Júlí	8,97	9,30	7,57	3,66	3,69
Ágúst	9,46	9,30	7,44	3,60	3,66
September	9,40	9,96	7,55	3,59	3,75
Oktober	9,78	10,09	7,79	4,04	4,05
Nóvember	9,65	10,09	8,00	4,22	4,24
Desember	9,27	10,15	7,94	4,09	4,13

Tafla 24 Almennir inn- og útlánsvextir við Seðlabanka Íslands í % á ári

	Viðskiptareikn. lánastofnana	Óverðtryggð innstæðubréf 90 daga	Bindiskyldar innstæður	Daglán forv.	Ávöxtun í endurhverfum verðbréfa kaupum, uppboð	Innstæðubréf 7 daga
12. janúar 2000	4,50	9,30	7,30	10,80	9,00	.
18. janúar	4,50	9,30	7,30	10,80	9,80	.
21. janúar	5,30	9,30	8,10	10,80	9,80	.
14. febrúar	5,30	9,60	8,10	11,10	9,80	.
15. febrúar	5,30	9,60	8,10	11,10	10,10	.
21. febrúar	5,60	9,60	8,40	11,10	10,10	.
19. júní	5,60	10,10	8,40	11,60	10,60	.
21. júní	6,10	10,10	8,90	11,60	10,60	.
1. nóvember	6,90	10,90	9,70	12,40	11,40	.
28. mars 2001	6,70	10,70	9,50	12,40	10,90	.
11. nóvember	6,70	9,60	8,70	12,00	10,10	.
1. apríl 2002	6,20	9,10	8,20	12,00	9,60	.
1. maí	5,90	8,80	7,90	11,70	9,30	.
21. maí	5,70	8,30	7,40	11,20	8,80	.
21. júní	5,70	8,00	7,10	10,90	8,50	.
1. ágúst	5,40	7,40	6,70	10,30	7,90	.
1. september	5,10	7,10	6,40	10,00	7,60	.
21. september	4,60	6,60	5,90	9,50	7,10	.
21. október	4,30	6,30	5,60	9,20	6,80	.
11. nóvember	3,80	5,80	5,10	8,70	6,30	.
17. desember	3,30	5,30	4,60	8,20	5,80	.
28. febrúar 2003	2,80	4,80	4,10	7,70	5,30	.
11. maí	3,00	5,00	4,30	7,90	5,50	.
8. júní	3,25	5,25	4,50	8,00	5,75	.
6. júlí	3,75	5,75	5,00	8,25	6,25	.
21. september	4,25	6,25	5,50	8,75	6,75	.
1. nóvember	5,00	6,75	6,00	9,25	7,25	.
10. desember	6,25	7,75	7,25	10,25	8,25	.
21. febrúar 2005	6,75	8,25	7,75	10,75	8,75	.
29. mars	7,25	8,50	8,00	10,75	9,00	.
7. júní	8,00	9,35	8,75	11,00	9,50	9,35
4. október	8,75	10,10	9,50	11,75	10,25	10,10
11. desember	9,00	10,35	9,75	12,00	10,50	10,35
<i>Tímavegin meðaltöl</i>						
1998	3,00	7,00	5,50	8,50	7,30	.
1999	3,80	7,80	6,60	9,30	8,30	.
2000	5,90	9,90	8,70	11,40	10,40	.
2001	6,70	10,60	9,40	12,30	10,90	.
2002	5,50	7,80	7,00	10,70	8,40	.
2003	2,80	4,80	4,10	7,70	5,30	.
2004	3,65	5,59	4,88	8,28	6,09	.
2005	7,69	9,05	8,50	11,02	9,35	9,70

Tafla 25 Dæmi um árlega ávöxtun og raunvexti nokkurra inn- og útlána innlánsstofana og dráttarvextir (% á ári)

	Almennar sparisjóðs-bækur		Bundin innlán ¹		Almenn víxillán 60 daga		Almenn óverðtryggð skuldabréf ²		Ný (löng) verðtryggð lán		Dráttarvextir		Breyting láns-vísitölu ³
	Nafn-ávöxtun	Raun-ávöxtun	Nafn-ávöxtun	Raun-ávöxtun	Nafn-ávöxtun	Raun-ávöxtun	Nafn-ávöxtun	Raun-ávöxtun	Nafn-ávöxtun	Raun-vextir	Nafn-ávöxtun	Raun-ávöxtun	
1960	8,7	2,0	9,4	2,6	11,1	4,2	10,7	3,8	.	.	.	.	6,6
1961	7,0	-6,5	8,0	-5,6	9,5	-4,3	9,5	-4,3	.	.	.	.	14,4
1962	7,0	-0,9	8,0	0,0	9,5	1,4	9,5	1,4	.	.	.	.	8,0
1963	7,0	-6,4	8,0	-5,5	9,5	-4,2	9,5	-4,2	.	.	.	.	14,3
1964	7,0	-4,3	8,0	-3,4	9,5	-2,1	9,5	-2,1	.	.	.	.	11,8
1965	6,0	-6,1	7,0	-5,2	8,4	-4,0	9,0	-3,5	.	.	12,0	-0,8	12,9
1966	7,0	-1,2	8,0	-0,3	9,5	1,1	10,0	1,6	.	.	12,0	3,4	8,3
1967	7,0	2,5	8,0	3,4	9,5	4,9	10,0	5,4	.	.	12,0	7,3	4,4
1968	7,0	-8,0	8,0	-7,1	9,5	-5,8	9,2	-6,1	.	.	12,0	-3,7	16,3
1969	7,0	-12,2	8,0	-11,3	9,5	-10,1	9,2	-10,3	.	.	12,0	-8,0	21,8
1970	7,0	-8,8	8,0	-7,9	9,5	-6,6	9,2	-6,9	.	.	12,0	-4,5	17,3
1971	7,0	3,9	8,0	4,9	9,5	6,3	9,2	6,0	.	.	12,0	8,7	3,0
1972	7,0	-7,2	8,0	-6,3	9,5	-5,0	9,2	-5,3	.	.	12,0	-2,9	15,3
1973	8,3	-17,3	9,7	-16,3	10,9	-15,3	12,1	-14,4	.	.	16,0	-11,5	31,0
1974	10,8	-28,1	12,3	-27,1	14,4	-25,8	15,9	-24,8	.	.	20,8	-21,6	54,1
1975	13,0	-19,9	14,5	-18,8	17,6	-16,6	18,8	-15,7	.	.	24,0	-12,1	41,0
1976	13,0	-12,5	14,5	-11,3	18,2	-8,4	19,5	-7,4	.	.	24,7	-3,4	29,1
1977	13,3	-15,0	24,0	-7,0	19,2	-10,6	20,7	-9,5	.	.	32,5	-0,6	33,3
1978	18,6	-19,2	31,6	-10,4	26,6	-13,8	27,2	-13,4	.	.	36,0	-7,4	46,8
1979	22,8	-20,6	35,5	-12,4	29,1	-16,5	30,9	-15,4	.	.	45,0	-6,3	54,7
1980	33,3	-12,6	45,0	-5,0	40,0	-8,3	39,9	-8,3	56,1	2,3	55,8	2,1	52,6
1981	34,4	-8,9	45,9	-1,2	39,8	-5,3	45,1	-1,7	51,3	2,5	55,3	5,2	47,6
1982	35,3	-15,7	61,8	0,8	40,4	-12,5	45,4	-9,4	65,2	2,9	58,0	-1,6	60,5
1983	38,7	-20,0	74,7	0,7	44,6	-16,6	48,8	-14,2	78,6	3,0	58,2	-8,8	73,4
1984	16,1	-2,4	22,7	3,2	23,2	3,6	23,0	3,4	25,4	5,5	31,5	10,6	18,9
1985	22,7	-9,5	39,4	2,8	36,0	0,3	32,5	-2,3	42,4	5,0	44,0	6,2	35,6
1986	11,5	-2,8	18,0	2,9	20,3	4,9	19,6	4,3	20,7	5,2	30,5	13,8	14,7
1987	13,3	-7,3	26,1	3,2	28,7	5,3	27,9	4,7	31,6	7,7	35,9	11,2	22,2
1988	16,7	-2,0	23,2	3,4	34,0	12,5	33,2	11,8	30,1	9,2	43,9	20,8	19,1
1989	11,2	-8,6	24,8	2,6	29,4	6,4	29,5	6,5	31,1	7,8	35,9	11,8	21,6
1990	3,7	-3,2	13,6	6,0	17,0	9,2	17,1	9,3	15,7	8,0	26,0	17,6	7,1
1991	4,8	-2,7	15,2	7,0	19,0	10,5	18,4	10,0	17,5	9,2	25,0	16,1	7,6
1992	1,2	-0,3	8,2	6,5	13,3	11,5	13,5	11,8	11,0	9,3	19,5	17,7	1,6
1993	0,8	-2,1	9,4	6,2	15,1	11,8	14,8	11,5	12,4	9,1	17,7	14,3	3,0
1994	0,5	-0,7	6,1	4,8	11,9	10,5	10,9	9,5	9,3	7,9	14,2	12,8	1,3
1995	0,6	-1,0	7,1	5,4	12,5	10,7	11,9	10,1	10,5	8,7	14,6	12,8	1,6
1996	0,7	-1,3	7,9	5,7	13,3	11,0	12,8	10,5	11,1	8,9	15,8	13,5	2,1
1997	0,9	-1,1	7,8	5,7	13,9	11,7	13,3	11,1	11,2	9,0	16,3	14,0	2,0
1998	0,7	-0,5	6,7	5,4	13,8	12,4	13,2	11,8	10,1	8,8	16,5	15,1	1,3
1999	0,8	-4,6	11,1	5,2	15,2	9,0	14,1	8,0	14,7	8,6	17,3	11,1	5,6
2000	1,4	-2,6	10,1	5,7	18,8	14,0	17,4	12,7	14,1	9,5	22,0	17,2	4,2
2001	1,7	-6,4	15,1	6,0	20,1	10,6	18,8	9,4	19,7	10,2	23,7	13,9	8,6
2002	0,7	-1,3	8,0	5,9	17,1	14,8	16,0	13,7	12,3	10,1	21,3	18,9	2,0
2003	0,2	-2,4	7,7	4,9	13,1 ⁴	10,1 ⁴	12,4 ⁴	9,4 ⁴	12,0	9,1	17,3	14,2	2,7
2004	0,3	-3,5	8,0	3,9	13,7	9,4	12,6 ⁴	8,3 ⁴	10,5 ⁵	6,3 ⁵	17,3	12,9	3,9
2005	1,3	-2,8	7,8	3,5	17,2	12,5	15,3	10,7	10,3 ⁵	5,9 ⁵	20,3	15,5	4,2

1. Árin 1960-1976 6 mán. sparibækur, 1977-1981 12 mán. vaxtaaukareikningar, 1982-1989 6 mán. verðtr. reikningar, 1990-1993 15-24 mán. verðtr. reikningar, 1994-2005 60 mán. verðtr. reikningar. 2. Gert er ráð fyrir tveimur gjalddögum á ári. 3. Milli janúargilda. 4. Endurskodaðar tölur vegna nýrra voga fyrir vegið meðaltal vaxta. 5. Ný verðtryggð íbúðalán og fasteignalán eru nú meðtalin í útreikningi raunvaxta nýrra verðtryggðra lána.

Tafla 26 Efnahagsreikningur Seðlabankans

Í millj.kr.	Árslok					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Eignir:</i>						
<i>Erlendar eignir</i>	46.955	45.394	36.823	37.378	58.274	65.709
Bankainnstæður	14.183	8.260	5.228	9.509	22.740	23.172
Gulleign	1.231	1.386	1.752	1.727	1.873	1.707
Verðbréf og ríkisvixlar	19.874	22.794	27.423	24.093	31.695	39.058
Gjaldeyrisstaða og SDR	1.844	2.059	2.420	2.050	1.966	1.773
Mótvirði innstæðna IMF	9.823	10.894	0	0	0	0
<i>Innlendar eignir</i>	43.336	56.682	79.321	79.248	29.033	40.881
<i>Innlánsstofnanir</i>	29.520	38.978	54.053	69.141	24.038	31.771
Verðbréf	1	1	131	105	0	0
Endurhverf verðbréf	29.518	36.825	50.020	69.035	24.038	31.771
Skammtímalán	0	2.152	3.902	0	0	0
<i>Aðrar fjármálastofnanir</i>	9.672	13.074	22.774	8.227	4.193	8.993
Markaðsskr. verðbréf	3.104	2.865	2.954	3.445	3.223	3.232
Endurhverf verðbréf	6.569	10.209	18.790	4.782	969	5.762
Skammtímalán	0	0	1.030	0	0	0
<i>Ríkissjóður og ríkisstofnanir</i>	3.975	4.475	2.389	1.816	715	32
Ríkissjóður, viðskiptareikningar	624	793	244	0	0	0
Markaðsskr. verðbréf	3.350	3.575	2.144	1.816	715	32
Ríkisvixlar	0	106	0	0	0	0
<i>Aðrir aðilar</i>	169	156	105	65	87	84
Ýmsir reikningar	83	104	77	25	43	39
Verðbréf	86	52	28	41	44	45
<i>Fasteignir og lausafé</i>	0	0	0	0	0	0
Fasteignir	0	0	0	0	0	0
Aðrar eignir	0	0	0	0	0	0
<i>Eignir = skuldir</i>	90.291	102.076	116.144	116.627	87.307	106.590
<i>Skuldir:</i>						
<i>Erlendar skuldir</i>	16.433	28.477	17.108	18.301	1.858	1.703
Til skamms tíma	3.721	15.763	14.979	16.499	124	142
Til langs tíma	1.179	0	0	0	0	0
Mótvirði SDR við IMF	1.710	1.820	2.130	1.802	1.735	1.561
Innstæða IMF v/ kvóta	9.823	10.894	0	0	0	0
<i>Innlendar skuldir</i>	55.175	51.996	64.709	59.499	40.729	70.689
<i>Seðlar og mynt</i>	8.661	8.672	9.174	9.590	10.583	11.632
<i>Innlánsstofnanir</i>	27.504	23.744	18.643	23.037	6.616	26.926
Almennar innstæður	6.606	2.495	965	1.163	2.786	22.522
Bindireikningar	17.274	21.249	17.678	21.874	3.830	0
Innstæðubréf					4.501	4.404
Gjaldeyrisreikningar	3.623	0	0	0	0	0
<i>Aðrar fjármálastofnanir</i>	2.278	1.504	2.126	1.334	31	13.681
Almennar innstæður	430	745	837	75	31	13.681
Bindireikningar	1.848	759	1.288	1.259	0	0
<i>Ríkissjóður og ríkisstofnanir</i>	15.550	16.594	33.488	22.667	22.901	17.815
Ríkissjóður, viðskiptareikningar	9.853	11.339	11.232	8.771	9.689	16.257
Ríkisstofnanir	764	733	1.575	1.977	1.208	519
Gjaldeyrisreikningar	4.933	4.522	4.544	399	487	1.039
Bundin innlán	0	0	16.137	11.520	11.517	0
<i>Aðrar skuldir</i>	1.183	1.482	1.279	2.872	597	636
<i>Eigið fé</i>	18.682	21.602	34.327	38.827	40.217	34.198
<i>Áætluð afkoma fyrir framlag</i>	.	.	.	.	.	.
Eiginfjárreikningar	18.682	21.602	34.327	38.827	40.217	34.198

Mánaðarlok 2005

janúar	febrúar	mars	apríl	maí	júní	júlí	ágúst	sept.	okt.	nóv.	des.
65.107	60.185	59.682	61.643	61.934	62.621	59.065	58.500	70.885	59.682	64.417	67.506
21.468	16.789	16.800	16.513	17.135	16.573	12.170	12.314	25.717	14.288	17.885	21.049
1.677	1.680	1.656	1.760	1.713	1.820	1.778	1.752	1.868	1.839	2.010	2.074
40.197	39.992	39.521	41.582	41.315	42.465	43.371	42.723	41.642	41.909	42.847	42.702
1.765	1.723	1.705	1.788	1.771	1.762	1.747	1.711	1.658	1.646	1.675	1.681
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23.537	27.114	28.611	24.532	24.776	39.642	31.281	35.261	62.870	75.339	75.636	89.863
14.147	18.127	21.767	17.285	15.911	29.983	20.432	26.572	48.981	64.261	62.756	77.772
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.147	18.127	21.767	17.285	15.911	29.983	20.432	26.572	48.981	64.261	62.756	77.772
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.203	8.834	6.693	7.107	8.762	9.571	10.764	8.597	13.786	10.980	12.811	11.902
2.588	2.541	2.545	2.201	2.185	2.210	2.056	2.013	2.054	1.862	1.824	1.832
6.614	6.293	4.148	4.907	6.578	7.361	8.708	6.584	11.732	9.118	10.988	10.070
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	33	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	33	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
155	120	117	139	103	88	85	92	102	98	68	189
110	76	76	100	63	47	46	55	65	60	30	151
45	43	42	40	40	41	39	38	37	38	38	38
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.926
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.527
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	399
88.644	87.299	88.293	86.175	86.710	102.263	90.347	93.762	133.755	135.021	140.053	162.294
1.836	1.796	1.777	1.860	1.831	1.817	1.540	1.682	1.628	1.606	1.634	1.634
282	278	276	284	269	264	0	172	164	155	158	150
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.554	1.517	1.501	1.576	1.561	1.553	1.540	1.510	1.463	1.451	1.476	1.484
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52.893	52.882	54.652	49.748	50.653	66.245	54.890	59.559	101.248	103.192	107.079	124.291
11.235	11.090	11.376	11.474	11.848	12.422	13.257	12.619	12.675	12.455	12.409	13.202
22.444	15.907	18.935	14.570	21.700	28.815	25.046	18.119	14.744	23.729	28.883	34.250
9.767	13.026	11.047	7.203	16.825	21.824	21.882	15.842	12.453	20.965	25.805	31.956
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.677	2.881	7.888	7.367	4.875	6.991	3.164	2.277	2.291	2.764	3.078	2.294
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100	102	111	90	87	87	87	87	89	89	109	145
100	102	111	90	87	87	87	87	89	89	109	145
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18.605	24.994	23.223	22.504	15.880	24.264	15.856	28.039	73.025	66.204	65.024	75.916
17.098	23.429	21.335	20.994	14.291	22.619	14.273	26.440	25.578	29.463	25.364	33.573
273	416	705	466	462	522	660	663	507	546	376	371
1.234	1.150	1.183	1.044	1.127	1.123	923	935	14.862	3.855	6.691	9.113
0	0	0	0	0	0	0	0	32.078	32.340	32.593	32.859
509	788	1.006	1.111	1.139	656	644	695	715	715	654	778
33.915	32.622	31.864	34.566	34.226	34.201	33.450	32.521	30.880	30.222	31.340	36.370
-283	-1.576	-2.334	368	28	3	-748	-1.677	-3.318	-3.976	-2.858	2.172
34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198	34.198